

LETO XXV. ŠT 33 (1192) TRST, GORICA
ČETRTEK, 3. SEPTEMBRA 2020

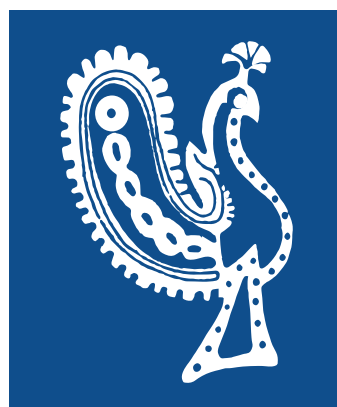
CENA 1,20€
www.noviglas.eu

TAXE PERCUE TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA, ITALY

SETTIMALE
Poste italiane S.p.a.
Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003
(conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD ISSN 1124-6596

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Str. 4 / Sinji vrh
26. mednarodna likovna
kolonija Umetniki za karitas

Str. 8 / Pogovor
Mateja Jarc je prevzela vodstvo
DVS Bodeča Neža

Str. 13 / Opčine
S. Gaetana je prejela Nagrado
Nadja Maganja

foto dd

Z negotovostjo v novo šolsko leto

Katja Ferletič

Iztekajo se zadnji dnevi počitnic in na šolah pospešeno potekajo priprave na novo šolsko leto. Ni se še zgodilo, da bi starši in otroci tako nestrpno čakali zvonjenje šolskega zvonca, kot ga čakajo letos. Začetek pouka predstavlja za naše otroke vrnitev v neko vsaj navidezno normalnost z njenimi ustaljenimi ritmi in delovnimi navadami. Ravnatelji naših šol se ukvarjajo s prilagoditvijo šolskih prostorov, z nejasnimi zakonskimi odredbami in varnostnimi predpisi, z upravljanjem osebja. Delo v šoli bodo prilagodili epidemiološki situaciji, izvajali bodo priporočila za ohranitev varnosti in zdravja. Vse bodo tako organizirali, da se bo pouk končno lahko začel. Žal se otroci ne bodo preganjali in dirjali skozi vhodna šolska vrata, kot so se lani ob začetku pouka. Letos se bodo pridno postavili v vrsto, pazili bodo na medsebojno razdaljo, nosili zaščitne maske in potrpežljivo čakali, da jim bo pristojna oseba izmerila telesno temperaturo in, če bo ta sprejemljivo nizka, bodo lahko sedli za svojo klopi in začeli z nadoknadenjem zamujene, manjkajoče učne snovi – kašljanje in kihanje bosta strogo prepovedana! Veliko smo brali o maskah, merjenju temperature, o klopeh s kolesci, o vseh potrebnih (in nepotrebnih) predpisih, ki jih bodo morali vsi, učenci in dijaki, učno in neučno osebje, upoštevati, da bo pouk lahko stekel in potekal na čim boljši način. Veliko je še neznank, dvomov in strahu. Težko bo za vse.

/ str. 2

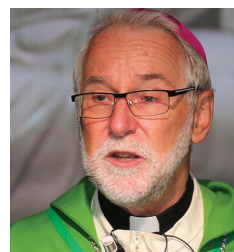
55. študijski dnevi Draga 2020 Srečanja so potekala v varnosti

Letošnja 55. izvedba študijskih dni Draga se je začela v petek, 28. avgusta, pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah. Srečanja so potekala pred lepim številom ljudi in v popolni varnosti ter v spoštovanju vseh obstoječih predpisov za preprečevanje širitve koronavirusa. Prisotne je uvodoma pozdravil predsednik DSI Sergij Pahor, Tomaž Susič in Ivo Jevnikar pa sta prebrala pozdravne govore, ki so jih udeležencem namenila predsednika krovnih organizacij in senatorka Tatjana Rojc. Predsednik SSO Walter Bandelj je čestital organizatorjem Drage za izbiro letošnjih vsebin, še posebno za pozornost, ki so jo namenili slovenskemu jeziku, ki ga moramo gojiti – "Za materin jezik namreč ni dovolj, da se ga učimo, potrebno je, da ga dosledno uporabljamo in predvsem, da ga imamo radi". Poudaril je, da moramo prihodnost graditi ob spominu na tiste čase, ko so se naši predniki uprli raznarodovalni fašistični politiki in zmagovito ohranili našo narodno identiteto in prostor, v katerem živimo. Na nas je, da njihov upor nadaljujemo z demokratičnimi načeli, s spoštovanjem osnovnih človekovih pravic ter z vztrajanjem pri izpolnjevanju določil zaščitnega zakona.

/ str. 2
Kat

DRAGA 2020 Škof Jože Marketz V iskanju nove identitete krščanstva

Nedeljsko Drago na Opčinah je s svojim vedrim in sončnim značajem ter z veliko človeško toplino na poseben način zaznamoval celovški škof Jože Marketz. Jutranje predavanje, ki so ga prireditelji zaupali koroškemu rojaku, ki je februarja letos prevzel krško škofijo, in je navadno posvečeno duhovnim in verskim vprašanjem, je uokviril prof. Tomaž Simčič. Obudil je nekaj osebnih spominov na predavatelja, ki je v preteklosti že predaval tudi na Dragi. Že pred več kot 30 leti so v krogih mladih izobražencev razpravljali o tem, kje smo kristjani danes, kakšna je naša vloga v našem okolju in svetu, kakšna je življenjska moč naše vere. Tudi tokrat je msgr. Marketz govoril o podobni, še malo bolj izzivalni temi: Kdo pa smo, ko so cerkve zaprte? Svoje razmišljanje je začel z ugotovitvijo, da je razvoj vedno nekaj dolgotrajnega. Rad bi, da bi se iz krize hitro česa naučili in tudi kaj spremenili, toda "ljudje kar naprej sedijo in mirno naprej živijo". Na Koroškem se je nekaj le spremenilo, "po mojem v dobro". Do sprememb pa prihaja počasi, prav tako v Cerkvi in pastoralnem življenju. Bog je med nam, Sveti Duh nas navdihuje, "zato se ne bojim, da bi nazadovali. Včasih morda naredimo dva koraka nazaj, da se vrnemo do križišča, kjer smo morda zabredli, in uberemo drugo smer".

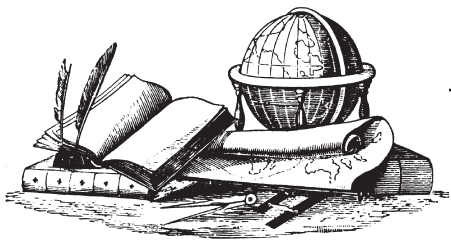

/ str. 3
DD

OBIŠČI NAS NA WWW.NOVIGLAS.EU
IN PRELISTAJ DIGITALNO IZDAJO
NAŠEGA NOVEGA TEDNIKA!

NOVI
GLAS

Svet okrog nas

S1. strani

Z negotovostjo ...

Predstavljajmo si prvošolčke, ki so predčasno sklenili svojo pot v vrtcih in se bodo letos soočali z valom novosti, z morjem mask in omejitve. Upajmo, da šole ne bodo doživljali na grd način, da omejitve ne bodo prevelika ovira v odnosu z vrstniki in učitelji, ki je ključnega pomena v tej fazi njihovega razvoja. Ob sprejemanju vseh varnostnih ukrepov pa šolski svet in družine trepetamo predvsem ob misli na karanteno, izolacijo, prisilno osamitev

otroka in posledično enega od staršev, ki bo moral ostati doma z njim. Poleg nezanimljivega dejstva, da delo od doma ni primerno za vse delavske kategorije in da bo v primeru ponovnega zaprtja šolskih poslopij veliko staršev tvegalo izgubiti delovno mesto, pa predstavlja predvsem možnost vrnitve k učenju na daljavo za večino staršev in otrok pravo moro. Veliko je še nerešenih vprašanj. Šolstvo spada v igro, ki jo glavni akterji igrajo na politični ravni, naloga

politike pa bi morala biti ta, da skrbi za dobrobit staršev in otrok, da družine pomirja in primerno usmerja. Naši učenci in dijaki so že veliko izgubili. Koronavirus je pustil posledice: slabše osvojene vsebine, površno obravnavo snovi, neutrjene spretnosti in nedoživete izkušnje. Vsak od nas mora opraviti svojo vlogo, sprejeti potrebne ukrepe in se zavedati, da nično tveganje pred okužbo ne obstaja. Prizadevajmo si torej, da bo letošnje šolsko leto, kljub vsemu, uspešno!

Revolucija kar traja ...

Družbena odgovornost

Lambert Ehrlich je na začetku leta 1942, preden so ga umorili, ob letaku OF z naslovom Revolucija je na vidiku spregovoril svojim stražarjem o voditeljih oziroma politikih in o delovanju komunistov: “Vidite, sami priznavajo, da je revolucija že tu. Ali veste, kaj to pomeni? Klanje političnih nasprotnikov – Vidite, vodstva političnih strank molče – nihče noče prevzeti odgovornosti, katera je združena z njegovim položajem, ki ga ima v stranki. Lahko je biti voditelj v mirnih in urejenih časih. Kdor pa je pravi voditelj, se pokaže v težkih trenutkih”. Sam je v zahtevnih vojnih in revolucionarnih razmerah ukrepal odgovorno. Že na začetku okupacije je dr. Natlačenu predlagal, naj slovenski voditelji naroda, ki so ga pustili na cedilu srbski in drugi jugoslovanski politiki, osnujejo podtalno vlado, ki bo zavarovala narod. Zatrnil je: “Ne moremo se posluževati nemoralnih sredstev, kot se jih komunisti”. Slovenski voditelji niso ukrepali, komunisti pa so začeli pobijati vplivne Slovence, ne toliko okupatorje. Isto leto je tik pred umorom napisal spomenico in zahteval od Italijanov, da prenehajo zatirati Slovence, naj vzpostavijo v deželi red ter preprečijo nasilje komunistov na podeželju in v mestu, kjer so “klali politične nasprotnike”. A glej zlomka, leta 2020, v demokratični Sloveniji, ob dnevu žrtev treh totalitarizmov član SAZU, akademik, zgodovinar, izusti besede, da bi Ehrlicha on sam osebno ustrelil! Ali smo torej še vedno v letu 1942? Kako je mogoče, da se idejni in naravni potomci komunističnih prednikov še kar nočejo posloviti od morilskih metod in se umori nadaljujejo v novih oblikah, s prefinjenimi in podtalnimi strategijami in pritiski, z medijskim propagandnim nasiljem nad ljudmi, s sprevačanjem ali potvarjanjem očitnih dejstev,

z goljufijami in družbenimi, pravnimi gospodarsko-finančnimi in drugimi potvarjanji, z istim ciljem ohraniti totalitarno oblast in zadržati demokratične procese. Žrtve ostajajo iste: resnični demokrati in nasprotniki nasilnih metod. Ne boste verjeli, revolucija kar traja, kajne dragi intelektualci in akademiki! Revolucionarne naveze si med seboj perejo roke in spodbujajo novinarske in druge propagandiste in ustrahovalce po vse porah javnega življenja; ne za ideologijo, pač pa za oprani denar in nadzor nad premoženjem države. Prav je, da se začne že enkrat z ničelno toleranco: od največjih ropov bančnih in gospodarskih milijard, pri politikih in uradnikih, gospodarstvenikih pa do medijskih, sodniških in drugih laži in potvarjanj. Družbeno življenje naj poteka v duhu resnice, pravičnosti in skupnega dobrega in vzajemnega sodelovanja, ne pa teroriziranja in izključevanja nekaterih ter zaščitniške in tovarišijske prizanesljivosti do drugih. To so smernice za odgovorno in demokratično politiko, upravo in druge javne službe in tudi za ustrezno organizacijo in borbo proti nečednim poslom v družbi. In zakaj bi izvzeli pretekle velike povere. Jezus jasno pravi: Precejate komarja, pustite pa velbloda! V sistemu zdravstva, sociala, sodstva in nacionalnih medijev prihajajo vse bolj na dan osebni posli, ki slavijo delovanje sistemov, obenem mečejo slabo luč na poštene in odgovorne v teh službah. Zakaj ne podpremo zadnjih, da bi onemogočili skorumpirane? To bo v marsičem sprostilo financiranje zdravstva, medijev (RTV SLO) in drugih podsistemov v državni ali paradržavni lasti. Zelo se čudimo pravni razlagi dežurnega pravnika tranzicije, naj ne bi organi preverjali velikih poslov v polpreteklosti. Oškodovanje je pač oškodovanje. Naj veljajo za vse

enaka merila, in če bo pravo povsod delovalo, bodo odveč medijski umori in napeljevanje k nasilju nad ljudmi, ki so brez ustreznih sodnih sklepov nedolžni. Še bolj zavržno pa je, da si eni lahko privoščijo vse, drugi pa so a priori deležni takih ali drugačnih umorov. Poznamo taktiko: Ehrlicha, ki se je zavzel za narod in mu pomagal v stiski, so naredili za “razrednega sovražnika”, Kardelja pa za heroja. V tem Arhivu stražarjev je tudi dokument povelja, v katerem Kardelj naroča, naj povsod čistijo, tudi s strupom, če je potrebno; ženske pa naj imajo pri tem odločilno vlogo. Pravne, upravne in medijske presoje ravnanj še vedno ne zmorejo preseči ideološke navlake polpreteklosti oziroma so celo obratno sorazmerne z njo: Čim bolj si idejno ali naravno povezan z imenovano polpreteklostjo, tem manj si kriv in odgovoren za odklone in te kazni redko doleti. Če pa se zavzemaš za odgovorno državno in nacionalno ravnanje, pa računaj na to, da bo vsak tvoj korak lahko usoden za tvoje preživetje. Če te morda ne čaka (več) fizična, pa lahko računaš na politično ali medijsko smrt. Še posebej, če si sposoben, delaven in (preveč) vpliven in nisi povezan z ozadijem, se bodo že našli vzvodi, da te utišajo. In to ne zaradi oškodovanja državljanov ali države ali ker bi oviral vzpostavitev urejenega zdravstva, sodstva ali nacionalnih medijev, pač pa ker si “razredni sovražnik” in se ne pišeš prav oziroma nisi povezan “s pravimi ljudmi”, ki bi Sloveniji še kar vladali iz ozadja. Kdaj bomo torej končali z revolucionarnimi metodami in složno začeli graditi naš skupni dom resnice, pravičnosti in blaginje za vse. Katoličani smo sicer slovenski narod posvetili Mariji, a vsi se bomo morali do krvi ustavljati grehu, da bo naša domovina tudi zares država enakopravnih državljanov.

Janez Juhant

S1. strani

Srečanja so potekala v varnosti

Tudi Ksenija Dobrila, predsednica SKGZ, je v svojem pismu čestitala organizatorjem za letošnji program Drage: “Jezikovna tematika je vsem nam zelo pri srcu. Izbrani sogovorniki so odraz tudi Centralnega urada za slovenski jezik, na katerega sem ponosna, saj smo ga ustanovili v času, ko sem vodila paritetni odbor”. Prisotne je pisno pozdravila tudi senatorka Tatjana Rojc. Spomnila je na stoletnico podpisa Rapalske pogodbe in požiga Narodnega doma ter devetdesetletnico

smrtnih obsodb štirih bazoviških junakov. Dodala je, da “teme, ki jih predlaga letošnja Draga, so torej vpete v očitno še ne povsem zaključeno razmišljanje o tistem delu zgodovine, ki nas je zaznamoval skozi celo stoletje”. Senatorka je s pogledom v prihodnost poudarila, da bo pomembno razumeti, kaj si želimo kot skupnost za bodoče rodove in da odmislimo stare delitve in se osredotočimo na razvoj in predvsem na potencial, ki ga predstavljajo generacije mladih ljudi.

Nazadnje je prisotne z živo besedo nagovoril slovenski veleposlanik v Rimu Tomaž Kunstelj. Že pred skoraj 35 leti, ko se je udeleževal srečanj na Dragi, je spoznal, da so na njih razmišljali o tem, kar se dogaja v matični, zamejski in izseljenski Sloveniji: “Takrat smo tukaj iskali tiste povezave, tiste skupne imenovalce, ki so pred 30 leti tudi pomembno prispevali pri prvih demokratičnih volitvah, da se je Slovenija postavila v krog, v družino svobodnih demokratičnih evropskih narodov”.

Skupno srečanje ZSŠDI in SŠZ pri ministrici Heleni Jaklitsch

Predstavniki slovenskega športnega gibanja v Italiji in Avstriji so se 31. avgusta srečali z ministrico RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Heleno Jaklitsch. Šlo je za skupno predstavitev ZSŠDI in SŠZ, ki je izraz izjemno dobrega in plodnega sodelovanja slovenskih športnikov in športnic ter njihovih krovnih organizacij iz Italije in Avstrije. ZSŠDI sta zastopala predsednik Ivan Peterlin in operativni tajnik Evgen Ban, SŠZ pa predsednik Marjan Velik in tajnik Marko Loibnegger. “Srečanje z ministrico Jaklitsch je bilo zelo bogato in vsebinsko na nivoju. Iz pogovorov je prišla na dan velika obojestranska želja, da bi to sodelovanje z matico še bolj utrjevali in iskali smernice, v katero smer delati v korist slovenskim ljudem v zamejstvu. Naš šport je obogaten z veliko željo utrjevanja slovenskega jezika in slovenske narodnosti pri mladih, in to skušamo uresničevati prav s sredstvom športa. V tej smeri moramo nadaljevati tudi v prihodnje”, je povedal Peterlin. “Imeli smo prijetno srečanje. Energija, zagon, srčnost, ki so jih zamejski športniki pokazali na

tem sestanku, daje novega elana in zagona tudi nam sodelavcem na uradu. Prva točka, ki so nam jo položili na srce, če lahko tako rečem, je, da v zamejskih strukturah šport ni samo šport. Je pa tisti, ki mladim, otrokom in starejšim generacijam prinaša tudi vpogled v kulturo, v samozavest, vzgojo in vztrajnost v trdem delu. Šport je tudi pomemben element učenja slovenskega jezika, ohranjanja slovenščine in povezovanja mlade generacije med seboj. Vse to pomaga na nadaljnji poti pri ohranjanju vitalnosti naše zamejske skupnosti”, je z veseljem dejala ministrica Helena Jaklitsch.

Povejmo na glas

Za uspešno novo jesen

Janez Povše

Ko se poletje bliža h koncu, se nam približa prihajajoča nova jesen, če to hočemo ali ne. Jesen z napovedjo številnih neizogibnih obveznosti, ki nas slej ko prej odtrgajo od počitniških mesecev in se pred nas postavijo z vso možno odločnostjo. Odprtih in nerazrešenih vprašanj ne manjka, toliko bolj pa nam prihajajo pred oči izzivi vse tja do konca tekočega leta in pričetka naslednjega. In ne more biti nobenega dvoma, da se je v tej situaciji najbolje in nujno zbrati, se osredotočiti na vse, kar nas čaka ali nas celo utegne presenetiti, in se dokopati do prepričanja, da bomo vse zmogli, in to še bolje kot kdaj koli prej. Seveda tega prepričanja o uspehu na celi črti ni lahko doseči, saj nas vseskozi spremlja in bo spremljal koronavirus, kjer pač ne vemo, kako bodo zadeve potekale. Negotovost je v tem, ker je obnašanje v odnosu do njega, in to na svetovni ravni, pokazalo kar precej šibkosti, da ne rečemo človekove neodpornosti. Bodisi da smo pandemijo marsikje nedopustno podcenjevali, kar se še dogaja, bodisi da smo se pričeli upirati omejevalnim ukrepom, pri čemer se je pokazalo, da ni malo tistih, ki se niso pripravljali odpovedati sproščenemu druženju, kakor tudi ne počitnikovanju v državah, ki niso varne. Predvsem mladi želijo živeti polno življenje ne glede na dejstvo, da lahko prenesejo okužbo na ranljivejše starejše generacije. Ob tem pa je zanimivo, in to ne v dobrem smislu,

da si od odgovornih institucij malokatera drzne tem mladim kaj očitati ali jih spodbuditi k primerni odgovornosti, ki bi prispevala k ohranitvi zdravja vseh in povsod. Komu služi tovrstna popustljivost, ni jasno. Naj bo tako ali drugače, pandemija ni edino breme, s katerim bomo še imeli opravka. Tu je ponovno pozabljen boj proti podnebnim spremembam in onesnaževanju okolja, ki so po mnenju vse večjega števila izvedencev prav virusu v veliko in verjetno celo velikansko pomoč. Ob tem, da ne govorimo o prihajanju migrantov, kar še posebej zadeva Italijo in za kar se uradna Evropa preprosto ne meni. Navedena bremena pa milijonske množice očitno odrivajo od sebe, bolje v pozabo, kar pa nikakor ne pomeni, da opisanih bremen ni in da nam ne jemljejo poleta in dobre volje. Če pa se pomaknemo v bolj oprijemljive naloge, ki jih skušamo rešiti po najboljših močeh, potem je to pričetek novega šolskega leta. Zagotovo ogromno je bilo tudi v naši skupnosti storjenega, da se bo pouk pričel v običajnem času in da bo ugodno potekal vse tja do junija. Politika in šolski predstavniki so vsekakor storili vse in še več, da bi otroci v polnosti zaživeli normalno življenje in ne bi bili prikrajšani za pouk, kot so ga navajeni v normalnih razmerah. Da bi bila v tem smislu naša narodna skupnost uspešna tudi na drugih ravneh, predvsem pri nadaljnjem iskanju poenotenja stališč, kadar gre za dobrobit vseh nas. In da svetovno gledano ne bi lahkomišelnost popustili v boju proti virusu, ki je sposoben ogroziti vse naše prihodnje načrte.

S 1. STRANI / DRAGA 2020 Nedelja, 30. avgusta, predavanje: msgr. Jože Marketz

Čas negotovosti izkoristimo za iskanje nove identitete krščanstva

In vendar "smo še sredi krize", nimamo še oprijemljivih točk. Zato je gost natresel poslušalcem več vprašanj kot pa odgovorov. Pandemija je zadevala ves svet, države so se z njo soočile na bolj ali manj strog način, opazamo pa, da "v kriznih časih prihajajo na dan šibkosti družbe, skupnosti, tudi Cerkev". Cilj vseh ukrepov, tako političnih kot cerkvenih, zato ne bi bil, da se vračamo k prejšnji normalnosti, temveč da izkoristimo krizo kot impulz za potrebne spremembe. V družbi imamo nove izzive in smo včasih prepočasni, da bi reagirali nanje. "V Cerkvi pa še bolj, saj vedno tarnamo, kako hudo je, ker ljudje ne prihajajo več v cerkev". In vendar dosti ne naredimo, da bi se mladi malo bolj zainteresirali za to, kar jim vera nudi za življenje.

Škof Marketz je nato razčlenil možne poskuse, kako bi se lahko soočili s krizo, kako bi v tem času razmišljali o tem, v čem vidimo bistvo cerkvenega oznanjevanja in pastorage. V začetku svoje nove službe je veliko poslušal in bral, kaj pravijo drugi škofje v nemškem svetu, kaj je zanje bistveno v tej fazi naše cerkvene zgodovine. Veliko novega ni našel, je dejal, saj je v glavnem pristal na mislih, kakršne so npr.: časi stiske so časi molitve; želimo ostaniti skupnosti, ki se povezujejo v molitvenih mrežah; kot dobri kristjani bomo iskali pot nazaj, proti začetkom, in se zbirali v manjših skupnostih; prve skupnosti so namreč bile družine, domovi; cerkve naj bi ostale odprte, čeprav skupna molitev ni dovoljena; Cerkev naj ostaja blizu ljudem, vsem ljudem itd. Pomemben tudi za krizne čase je poziv papeža Frančiška, da bi Cerkev bila lažare, poljska bolnišnica. "Jih ne poznam dosti, ki bi to zmogli. Nekateri so poskusili, to je seveda zelo zahtevno". Predvsem pa naj bo Cerkev v težkih časih kraj upanja, skupnost, v kateri vladajo vera, upanje in ljubezen do bližnjega. Kakšne nove podobe

Cerkve v teh izjavah ni najti, je dejal. "V glavnem gre za ugotovitev kriznega stanja in za nekaj impulzov iz košare pastoralnih ponudb, s katerimi Cerkev pač razpolaga". Duhovnim ponudbam je papež Frančišek zelo zgodaj pridružil dela ljubezni do bližnjega, "o čemer se ni govorilo dosti": podpiranje solidarnosti in pospeševanje pravičnosti v družbi. Frančišek se je zavzel predvsem za starejše ljudi, ki so bili najbolj prizadeti. Papež je tudi "neverjetno dosledno opozarjal na begunce", ki jim v tem času nihče ni dajal pozornosti. Papež je bil zelo pogumen, "a sledilo mu je zelo malo duhovnikov in tudi laikov ... Kako težko je v Cerkvi spremeniti to, na kar smo navajeni!"

Na Koroškem so konec junija analizirali glavne razsežnosti pastoralnega dela. Liturgija je bila dva meseca zelo omejena, cerkve so bile zaprte; komaj je bilo možno, so imeli maše na odprtem. "In prišlo je veliko več ljudi kot v cerkev! To je zelo zanimivo! Še ne vemo, kaj bi si mislili o tem, kakšne posledice lahko to ima za našo pastoralno".

V teh mesecih so občutili, da Cerkev izgublja moč, če verniki nimajo priložnosti, da bi se fizično zbirali okrog oltarja, okrog Gospodove mize. Prenosi božjih služb prek radia, televizije in interneta so bili prve tedne zelo koristni za mlajše, ki so bili znak modernejšje Cerkve, za nekatere starejše pa je to pomenilo popolno izselitev Cerkve iz njihovega vsakdana. Na Južnem Koroškem so Slovenci imeli možnost slediti slovenskim mašam po radiu in internetu, "v tem so zelo uživali". Videli so, da je to možno, in tudi o tem se zdaj sprašujejo, kaj to lahko še pomeni zanje. Veliko se je pisalo in govorilo o tem, da ne bodo mogli primerno proslavljati Velike noči, ki jim je pomemben praznik. Po prazniku samem pa je vse utihnilo in ljudje niso več dosti spraševali ... Spraševali so se kvečjemu, kaj ostane

od Cerkve, če ni več svetih maš; kritizirali so jo, češ da zgolj podpira red, ki ga skuša uveljavljati država. O ukrepih so pri škofovski konferenci veliko govorili, šlo je za "življenjsko pomembne stvari za ljudi, in vendar niso vsi tako razumeli, saj so jih spraševali, ali je Cerkev 'podaljšana roka' kanclerja"... Ali je Cerkev duhovna ustanova in skuša vernikom ohraniti upanje na boljšo prihodnost? "O tem smo zelo malo govorili", je priznal msgr.

Marketz. "Na tem svetu so znanstveniki in virologi tisti, ki so obljubljali, kaj moramo narediti, da bomo boljše živeli". Ali je Cerkev odvetnica starejših in drugih, ki so se v krizi znašli v težavnih položajih, je še vprašal škof. V Avstriji je Cerkev naredila premalo, je sam dejal, "dogajale so se hude stvari". Ostareli niso več mogli od doma, v domovih "niso več videli človeka, samo oči. Če so umrli, so takoj sprejeli druge. Nihče jih tja ni smel pospremiti. V novem domu niso videli niti enega človeka, saj maska zakrije skoraj vse. Nimaš več obraza ... In nekateri so po dveh dneh umrli. To so hude stvari. In Cerkev je pri nas precej molčala". Duhovniki so na krizo reagirali na različne načine: "Nekateri so se zapirali in tako ostali brez dela in čakali na konec ukrepov; drugi so iskali nove poti do ljudi,

predvsem preko digitalnih sredstev in so bili zelo živahni, skoraj preveč". Večina jih je bila negotovih in so čakali in zvesto izpolnjevali navodila škofije. "Seveda so bili tudi tisti, ki se ne držijo nobenih navodil in si ustvarjajo svoj lastni red ... Tam si lahko tudi desetkrat škof, pa te ne poslušajo". Liturgija je torej ostala tisto, po čemer ljudje prepoznajo Cerkev; nekateri so našli poti, da liturgijo tudi obhajajo, drugi pa ne. Zelo težavno je bilo izvajanje

službe oznanjevanja, saj so bile skoraj vse ponudbe na področju kateheze in izobraževanja prepovedane. Pozitivno je bilo, da so pri podeljevanju zakramentov lahko poskusili nove oblike, ki so se zelo obnesle: msgr. Marketz je duhovnikom dal možnost, da so tudi sami birmovali. "Dobil sem zelo lepe odzive". Škof je pa obžaloval, da Cerkev "v javni razpravi o perečih družbenih temah ni bila prisotna, čeprav bi imela marsikaj povedati" o različnih temah, kot so npr. obvladanje strahu, nevarni učinki prisiljene socialne distance, brezposelnost, dostojanstvo življenja starejših, končnost človeškega življenja, odgovornost za svobodo in demokracijo v časih krize. "Cerkev ni spadala med t. i. sistemsko relevantne ustanove in je pri pomembnih odločitvah niso upoštevali".

Cerkev je bila najbolj prisotna po karitativni službi, čeprav sistem organizirane Karitas hitro doseže svoje meje, ker se župnije malo vključujejo vanjo. Mnogi mladi so se na krajevni ravni zbirali pri solidarnostnih projektih pod okriljem občin, "kar je pri nas bilo nenavadno". Karitas pa se je "zavestno posvetila najrevnejšim in tako tudi opozorila nase in na Cerkev kot povezovalni člen naše družbe". Kot eno najpomembnejših tem so izpostavili osamelost vedno večjega dela družbe. Koronavirius je "neusmiljeno pokazal, ali so župnije bile tudi pred krizo kraji srečanja in življenja. Če so bila bogoslužja edina ponudba župnije, je živahnost žive ustanove utihnila. Bogue koliko novega pa tudi ni nastalo". Presenetilo je hitro naraščanje uporabe digitalnih medijev in z njim povezana pripravljenost mladih za tehnično pomoč. Zdaj preverjajo, kje so možnosti in priložnosti za bolj intenzivno uporabo novih sredstev, pa tudi, katere so pasti take komunikacije. Škofje so se domenili za mešanico med starim in novim ("Kot škofje ne smemo biti zelo napredni, to je tako rekoč prepovedano ...") in so ob binkoštnem prazniku vernike želeli "spremljati na pot duhovne prenovljene normalnosti". Na novo so "formulirali" darove Duha: duh hvaležnosti tudi v času krize, duh povezanosti, duh solidarnosti, duh medsebojnega spoštovanja, duh pozornosti do drugih, duh radosti ("Cerkev, ki nima več veselja v srcu, bo umrla"), duh zaupanja. To so pomembne kreposti, o katerih moramo vsi razmišljati in jih prenašati v vsakdanje življenje. V Cerkvi "smo večkrat premalo pogumni, da bi kaj novega poskusili, in kljub temu polni hrepenenja, da bi predručili to, kar je". Škof Marketz je še povedal, da je ob Camusovi knjigi Kuga razmišljal o vlogi Boga in religije v mejnih situacijah. Tudi pandemija lahko kliče

in vabi k spreobrnjenju, je poudaril. Kristjani smo že pred krizo skrbeli za Božje kraljestvo na zemlji. "Tu skušamo oblikovati družbo tako, da bo bolj človeška in s tem bolj podobna Bogu". Toda škofje v Avstriji so se, bolj kot o vsebini oznanjevanja, menili o smernicah za ravnanje v zvezi z življenjsko nevarnim virusom. V tem času se je na izrazit način tudi pokazalo, da življenja in družbe ne moremo več načrtovati in kontrolirati, kot smo bili navajeni. "To je nekaj novega, zanimivega". Ravnanje z nerazpoložljivim "nas pravzaprav vodi v bistvo religije". Pritisk, da govorimo "o odrešenju in neskončnem upanju, je velik". Na vprašanja o smislu življenja "smo včasih prehitri z odgovori". Tudi kristjani nimamo kontrole nad življenjem, nismo brez strahu, tudi mi smo nemočni. "Morda bi morali bolj pogumno nagovoriti te strani človekovega življenja, ki tudi nam ni razpoložljivo, kot bi želeli". Pomembno je, da verniki govorimo o zaupanju, upanju in raju, "pa tudi strah in ranljivost potrebujeta mesto za izražanje. In molk in praznina". Znani češki duhovnik Tomaž Halik vabi, da bi krščanske skupnosti težile k šoli modrosti, v kateri se išče prek svobodne izmenjave tudi nasprotnih si mnenj, pa tudi z globokim premišljanjem. Takšni otoki duhovnosti in dialoga bi lahko bili vir zdravilnih moči za bolni svet. Prazne cerkve v času lockdowna primerja s praznim grobom, od koder je Jezus šel v Galilejo. Galileja, kamor bi se Jezus danes napotil, je po njegovem mnenju "svet iskalcev". Tudi Draga je - meni Marketz - "laboratorij iskalcev vere in resnice". Čas negotovosti izkoristimo kot priložnost za iskanje odgovorov, ki jih nimamo, za iskanje nove identitete krščanstva v današnjem času, ki se pred nami korenito spreminja, je nedeljsko jutranje predavanje sklenil celovški škof Jože Marketz.

DRAGA 2020 Nedelja, 30. avgusta: maša

Naša vera sega zelo globoko v našo osebnost, zato je tudi čustvena

Nedeljsko jutranjo mašo pod belim sotorom je s pozdravom letošnjemu posebnemu gostu Drage, celovškemu škofu Jožetu Marketzu, v imenu organizatorjev uvedel p. Edi Kovač. Koroški rojak je uvodoma dejal, da je nedelja dan, ko premislimo, kako živimo in za kaj vsega se imamo zahvaliti Bogu in drug drugemu. Tako postajamo rojaki iz Italije, Slovenije in Avstrije "lepa skupnost, ki

ne pozna meja, vsi imamo istega Boga, ki nas združuje". Na študijskih dnevnih skupaj razmišljamo o perečih temah, iščemo medsebojni dialog, soočamo se s sekularnim svetom, stopamo v dialog z miselnimi tokovi vsakega časa, je dejal msgr. Marketz v homiliji. Potrebni so razum, znanje, spoštovanje drugačnega mnenja in človeka. V nedeljskih berilih smo se lahko soočili s čustveno razsežnostjo

človeka. "Naša vera sega zelo globoko v našo osebnost, zato je tudi čustvena, emocionalna; včasih se celo izmika razumu, ga preglasi z močnimi notranjimi vzgibi". Potrebno je spoštovati tudi čustvene plati naše vere, pri sebi in drugih. Mladi pogosto doživljajo svet okoli sebe podobno kot Jeremija, so zagnani in tudi razočarani, a globoko v srcu čutijo, da je Bog tisti, ki jim ponuja življenje, jih sprejema, ljubi

take, kakršni so, tisti, ki njihovemu življenju daje smisel, jim kaže pot. Zelo tolažiljiv je tudi evangelijski pogovor med Jezusom in Petrom in ostalimi učenci. Jezus odprto kaže svoje razočaranje nad njimi, ko ga nočejo poslušati, ko govori o smrti in vstajenju. Petru odgovori zelo emocionalno "proč od mene, satan"! Dostikrat mislimo na to, kar je človeško in ne božje, dostikrat ravnamo zelo človeško. Še

vedno ne razumemo vsega, kar nam je Jezus povedal in sam izkusil. Krži spadajo v vsako življenje, je dejal pridigar, a tudi danes najdemo polnost življenja v njegovem zgledu, v njegovih naukih. Sv. Pavel je bil tudi zelo čustven in je verjetno še najboljše razumel, kar je Jezus želel povedati s svojim življenjem: zato nas spodbuja, da bi se ne prilagajali temu svetu, ampak naj se preobražamo, da bomo lahko spoznavali, kaj hoče

Bog, kar je dobro in popolno. Msgr. Marketz se je pri maši, ki jo je z lepim petjem popestril cerkveni zbor pod vodstvom Lucije Tavčar, zahvalil organizatorjem Drage, da skušajo vsa ta leta približati ljudem krščanstvo v pogovoru z današnjim in vsakršnim časom. "Naj nas Sv. Duh vodi v razpravah, naj oblikuje naše misli in blagoslavlja tudi naše občutke!"

SINJI VRH NAD AJDOVŠČINO Umetniki za karitas

“Vi ste luč sveta”

Od 17. do 21. avgusta 2020 je na Sinjem vrhu nad Ajdovščino potekala 26. mednarodna likovna kolonija

Umetniki za karitas z geslom: Vi ste luč sveta. Kolonije so se udeležili izbrani umetniki: Skender Bajrović, Silva

Copič, Barbara Demšar, Milan Erič, Draga Davitkova Erič, Erna Ferjanič, Matej Metlikovič, Janko Orač,

Viktor Šest, Breda Sturm in častni gost Veljko Toman. Z umetniki je ustvarjal tudi strokovni sodelavec, slikar

slikarji, pomočniki Marija Efremova, Bogdan Soban in Igor Zimic. Dodana vrednost tega druženja je bil fant, ki rad slika in je ustvaril slike pod skrbnim mentorstvom Polone Kunaver Ličen. Za gostoljubje in dobro počutje ter upoštevanje protikoronskih ukrepov je poskrbela družina Vidmar s Sinjega vrha. V torek pod večer je bila v župnijski cerkvi na Otlici sveta maša, ki jo je ob somaševanju domačega župnika daroval generalni vikar koprške škofije Slavko Rebec v spomin na pokojnega Hieronima in več kot 15 umetnikov, ki so ustvarjali v preteklih kolonijah. Letos smo umetnike obiskali v torek, 18. avgusta, da bi se z njimi pogovorili; lepo je bilo, da smo srečali tudi starosto goriških slikarjev Andreja Kosiča, ki je na Sinji vrh pripeljal svoja dela v dar, kot to počne že od samih začetkov. Svoja dela je darovalo 38 likovnih umetnikov. Tem darovalcem se je z 10 slikami šopkov cvetja pridružil Črtomir Frelih

in s 50 slikami angelov Marta Jakopič Kunaver. Do konca 26. mednarodne likovne kolonije Umetniki za karitas je tako nastalo 151 večjih in manjših likovnih del izpod čopičev 57 ustvarjalcev. Izkupiček prodanih del bo tokrat namenjen otrokom umetnikov, ki so zaradi koronavirusa ob dohodek, ki je potreben za preživljanje družine. Pomoč se bo izvajala v kontekstu projekta Posvojitve na daljavo. Ob sklepu kolonije je bil 20. avgusta pod večer kulturni program, v katerem so predstavili udeležence in njihova dela, zahvalo je vsem izrekel koprski škof dr. Jurij Bizjak, ki je geslo kolonije “Vi ste luč sveta” primerjal s soncem, ki sveti vsem. V imenu občine Ajdovščina se je umetnikom in sodelavcem Karitas zahvalil podžupan Ivan Krašna. Dogodek so kot vedno obogatili Mladi z Gore in Moški zbor Dornberk pod vodstvom Janka Hareja. Razstava bo v ateljeju na Sinjem vrhu na ogled do konca septembra.

Veljko Toman

Lucijan Bratuš

Jožica Ličen, Anamarija Stibilj Šajn in koprski škof Jurij Bizjak

Silva Copič

Janko Orač

Andrej Kosič

Lucijan Bratuš, občasno so se pridružili še Jože Bartolj ter Silva in Azad Karim. Organizacijsko in strokovno sta kolonijo vodili voditeljica projekta Umetniki za karitas in ravnateljica Škofijske karitas Koper Jožica Ličen ter likovna kritičarka in stalna sodelavka kolonije in razstav Anamarija Stibilj Šajn. Nepogrešljivi so bili sodelavka Karitas Marjana Plesničar Jezeršek ter

Kaj nam hoče povedati koronavirus? (19)

Primož Krečič

Brezno 3 v Kočevskem rogu

Posmrtni ostanki okoli 250 žrtev

Predstavniki komisije vlade za reševanje vprašanj prikritih grobišč so 24. avgusta predstavili odkritje novega morišča na območju Kočevskega roga. V t. i. brezno 3 so odkrili posmrtni ostanki in predmete, na podlagi katerih sklepajo, da gre za okoli 250 žrtev, večinoma mlajših moških, pomorjenih jeseni 1945. Potek izkopavanja posmrtnih ostankov je opisal predsednik Jamarskega kluba Novo mesto Zdravko Bučar. Pojasnil je, da so 14 metrov globoko brezno odkrili konec maja, na podlagi deviacije, ki so jo opazili na eni od kart. Sanitarno čiščenje so opravili v začetku julija, skupno so se v brezno spustili 68-krat, opravili so 91 dvigov, na katerih je bilo 137 bremen oz. 184 enot. Delo so končali v treh dneh. Zdaj je brezno očiščeno, tako da v njem po oceni Bučarja ni več posmrtnih ostankov. Brezno 3 se nahaja na območju med Velikim rogom in Starimi žagami, v neposredni bližini partizanske bolnišnice Stari log, kjer je tudi pokopališče tam umrlih partizanov, je pojasnil arheolog Uroš Košir. Predstavil je tudi preliminarne rezultate arheoloških raziskav in antropološke analize. Arheologi so se s pomočjo jamarske ekipe v brezno prvič spustili 10. julija. Dokumentirali so stanje, potekal je tudi sanitarni iznos posmrtnih ostankov, vidnih na površini, nato pa so brezno

še podrobneje pregledali. Tako v jami kot na njenem robu so odkrili precej streliva, na podlagi česar sklepajo, da so usmrtitve potekale na jamskem robu. Analiza vstopnih in izstopnih ran na lobanjah pa je pokazala, da je bilo za poboje uporabljeno avtomatsko orožje. V jami so odkrili tudi fragmente vsaj šestih ročnih bomb in več neeksploziranih ubojnih sredstev. Raziskava je tudi pokazala, da so bila trupla pozneje zasuta z gručcem in skalami. Ker so tudi na njih našli posmrtni ostanki, pa sklepajo, da so bili nekateri posamezniki v jamo odvrženi po zasutju. “Predvidevamo, da gre za ujetnike, ki so jamo zasipavali, na koncu pa so tudi sami končali v njej”, je pojasnil. Preliminarna antropološka analiza kaže, da so bili odkriti posmrtni ostanki približno 250 posameznikov, večinoma civilistov. Za zdaj je znano, da so skoraj vse žrtve moškega spola, vmes je najmanj ena ženska, a jih verjetno ni več kot pet. Mlajših od 15 let ni bilo, kar nekaj oseb pa je bilo v zgodnjih 20 letih, je pojasnil. Našli so tudi okoli 400 gumbov, večinoma civilnega porekla, nekaj tekstila, žlic, glavnikov, ogledal, osebnih predmetov, rožnih vencev in svetinjic, večinoma slovenskih. Prav tako so odkrili delčke časopisa, je dodal Košir. Po besedah vodje policijske akcije sprava Pavla Jamnika so za to grobišče sicer prve informacije

dobili že leta 2002, vendar so se ob tedanjih preiskavah gibali približno 500 metrov od vhoda. V času preiskovanja knjige zapornikov, ko so pregledovali navedbe v zvezi z lokalnimi zapor Ozne po Sloveniji, so ugotovili, da so v novomeških zaporih septembra 1945 opravili selekcijo tistih, ki jih bodo izpustili, in tistih, ki jih bodo odpeljali na morišča. Vsaj nekaj teh so odpeljali tudi v to brezno, je povedal Jamnik. V okviru preiskave jim je po besedah Jamnika že pred časom uspelo govoriti s pripadnikom 1. bataljona Knoja, ki je opravljal prevoze in natančno opisal, kako so ti potekali. Pojasnil je, da je zapomnike sam vozil do določenega mesta, kjer so jih prevzeli slovensko in jugoslovansko govoreči partizani in jih odpeljali naprej. Selekcijo je opravljal Ozna, pomoč pri transportu do morišča je opravljal Knoj, je med drugim povedal Jamnik. Predsednik komisije Jože Dežman je ob tem poudaril, da Kočevski rog v zadnjih letih dobiva povsem nove dimenzije. Odkritje predmetov nakazuje, da so v brezno pod Krenom predvsem srbske in črnogorske žrtve in da je grobišče in morišče slovenskih vojni ujetnikov najverjetneje v Macesnovi gorici. Tudi tokrat odkrito morišče pa bi utegnilo podati enega od odgovorov na vprašanje, kaj se je po vojni zgodilo z novomeško domobransko skupino.

Vera bo presejana

Ob pojavu pandemije koronavirusa se je ustavilo življenje in smo se nekako zatekli v svoje domove, začeli smo odkrivati drugo podobo stvarnosti, spoznali smo, da pogosto pristajamo na utvare, ki nam jih vsiljujejo v potrošniški industriji in miselnosti. **Pandemija je presejala nekatere pomembne stebre življenja**, ki so bili v luči javnosti precej odrinjeni: **vero, družino, medsebojno solidarnost in odgovornost**. Pokazalo se je tisto, proti čemur se je Cerkev borila skozi stoletja, **razkol med verovanjem in življenjem**. Neredki kristjani gledajo na vero kot način doživljanja sveta, sebe in ljudi ter spodbudo za dobro. V času koncila in tudi kasneje so ljudje poglobili svoje krščansko prepričanje v različnih skupinah, vendar so bile **njihove izkušnje drugačne od izzivov, ki jih doživljajo mladi**. Današnji starši se zavedajo, da je težko vzgajati z zgledom, odločnostjo in spontanostjo. Otroci nočejo nositi mask pri sveti maši, starši jih pustijo pri njihovi izbiri, zato ne prihajajo. Za trgovino si brez težav nadenejo maske. **Morali bomo živeti s pandemijo in pri tem ne pristati na permissivni vzgoji**, ki je smrt za otroke. Vera Cerkev je odnos s stvarno osebo Jezusa Kristusa. V njem je Bog postal človek, živel naše življenje in nas odrešil od moči hudobije. **Učlovečenje, vstajenje in odrešenje niso simbolika**, ampak dejstvo, ki se tiče vsakega človeka in ga dvigajo v nove odnose ter odgovornosti. V prijateljskem odnosu s Kristusom **postanemo sinovi Boga in Kristusovi bratje**. Tako se vrnemo k jedru vere in zapustimo enostranske ter neučinkovite vzorce, ki smo jih živeli. Krščansko življenje temelji na glasu vesti, sinovskem odnosu do Očeta ter v trdnem bratstvu z Jezusom in njegovimi brati. **Odpreti se moramo Božji ljubezni in se stisniti k Jezusu ter gledati na življenje skozi**

njega. Tudi bolečino, ki gre skozi njegovo srce, je mogoče lažje prenašati. Postane odrešenjski dar. Težko je reči, koliko nas zanima Jezus, odrešenje, večno življenje? Nekateri še vedno bežijo v 'varne' oblake in sanjajo. Toda **pandemija je pomagala pri razbijanju oblakov in njihovih slepil**. V tem času niso imeli kaj povedati slavni nogometaši, pevci, igralci, ki so prej polnili časopise in televizijo. V ospredje so prišli različni drugi ljudje, ki so se darovali in pomagali drugim. Prav tako so bili primeri odmika od drugih, celo nekateri mlajši duhovniki so zapustili svoje župnije v prepričanju, da nimajo kaj delati. V tem času se je **papež Francišek pokazal kot župnik človeštva in sveta**. Molil je in rotli Boga, da bi zaustavil pandemijo. S tem je pokazal, da ta epidemija ni le stvar virologov, infektologov, znanstvenikov, politikov, ampak tudi duhovnikov in vernikov, **ker je pri tem na delu zlo**, ki ga je treba ustaviti in zlomiti. Kako? Z molitvijo in žrtvijo. S kakšnim spoštovanjem smo spremljali kardinala Comastrija, ki je vsak večer goreče molil rožni venec v cerkvi sv. Petra. Jezusovo oznanilo in oznanilo Cerkev, ki je odkrivalo usmiljenje do vsakega človeka in ga vabilo k sinovskemu, domačemu odnosu do Boga, je tudi poudarjalo **pomen sodbe**. Samo iz celovitega pogleda morejo zrasti trdni odnosi in prepoznavni načini oznanjevanja. Tudi ko so bile cerkve zaprte, je bilo mogoče živeti in oznanjati evangelij. Bile so možnosti za medsebojno pomoč pri krepitev odnosov, družinsko življenje, pripadnosti širši skupnosti in domovini. Fatimska vidkinja Lucija je poudarila, **da se bije odločilni boj s hudičem na področju zakona in družine**. Kaj se plete na ravni bioetike in vprašanja homoseksualnosti, genderja, umetnih oploditev? V svoji veri bomo morali postati bolj ljudje in si biti blizu v težavah. Stopili bomo iz slepila in pogledali stvarno na svet. Tako bo dobil Bog svoje mesto med ljudmi in človeštvo bo zaživelo svojo poklicanost.

Misel na 23. nedeljo med letom Skupnost in občestvo

Na angelsko nedeljo ob evangelijskem odlomku razmišljamo o skupnosti in občestvu. Razložek je potreben, saj je eno cerkvena skupnost ali skupnost verujočih, drugo pa je potem občestvo svetih, ki ga izpovedujemo v veroizpovedi ob nedeljah in slovesnih praznikih,

zdaleč to ni zgolj materialno, temveč vsakdo po starših dobi tudi neumrljivo dušo. Božje življenje dobimo pri svetem krstu. Potem je pa vprašanje, na koga ali kaj to dušo usmerjamo in navezujemo. Kakor je zadnjič povedal Gospod Jezus, je pridobljena šele tedaj, ko se izgubi v njem. Ljudje

smo neprestano v posebni duhovni navzočnosti Boga, Marije, angelov in svetnikov ter blaženih. Angelska nedelja nas opozarja na naše posebne prijatelje, angele varuhe. Te Bog lepo naklanja vsakemu, potem vsaki družini, novo posvečenemu, državi in tako naprej po podobnem načelu. Občestvo

kadar molimo veroizpoved. Oboje je premalo v zavesti današnjih kristjanov, saj se pojmuje preveč osamljeno in individualistično, ne pa kot del neke skupnosti in nekega občestva. Brat je namreč tisti, ki z nami deli isto vero, a je lahko v zmoti ali pa pade na poti zveličanja, zato je včasih potrebno koga posvariti, da bi se vrnil na pravo pot. To je celo eno od duhovnih del usmiljenja oz. bratske ljubezni, na katera pa radi pozabljamo, misleč, da so pomembna samo telesna dela. Deformacija sveta, v katerem živimo. Imamo namreč, kakor smo imeli priložnost razmišljati prejšnjo nedeljo, dve vrsti življenja – zemeljsko in Božje življenje, kakor tudi pravimo posvečujoči milosti. Zemeljsko življenje vsakdo dobi po svojih starših, a še

namreč radi zamenjujemo sredstva in cilje, pa dušo raje navezujemo na tisto in tiste, ki bi morali biti sredstva. Konec koncev je tudi naš bližnji sredstvo, saj po njem služimo Kristusu, ki je naš cilj. A vrnimo se k tokratnemu. Zelo pomembno, celo ključno je, da smo resnični bratje in sestre v Kristusu, saj smo vsi udje enega in istega telesa, kakor nas opozarja apostol Pavel. Sveti papež Janez Pavel II. nas, ko razglablja o Kajnu in Abelu, prav tako opozarja, kako smo vselej varuhi svojega brata, da se te odgovornosti ne moremo znebiti. Ni nam zato vseeno, kako živi naš brat, ker mu želimo, da se zveliča. Skrbi nas njegova večna usoda. Druga pomembna stvar pa je, kot smo dejali, občestvo svetih. Gre za zavest, da

svetih je na skrivnostni način resnično navzoče pri sveti maši in svetih zakramentih, vendar je pomembna tudi njegova stalna duhovna navzočnost. Lepo in potrebno je, da vsakdo moli sam, a še pomembnejše je, da moli skupaj z drugimi, kjer nikakor ni mišljeno ločevanje med tem, da se moli v cerkvi, in tem, da se moli drugod. Oboje se ne izključuje, še več, dejali bi, da drugo zares ne more obstajati brez prvega, saj gre za nadaljevanje svete maše v življenju. Poleg molitve sta seveda zraven še orodji askeze in miloščine, torej bratske ljubezni. Skupna molitev je učinkovitejša od osebne, molitev v občestvu celotne Cerkve, torej pri svetih zakramentih pa je najbolj učinkovita, še zlasti pri sveti maši.

Andrej Vončina

Pismo našemu župniku Komu naj odpuščamo?

Ko tako pri pomašnem kofetu razpravljamo tudi o Vaših pridigah, dragi gospod župnik, Vam bom napisala nekaj vrstic. Včasih se dogodi, da se tudi z Vami ne strinjamo, pa ne zato, da bi Vi kaj povedali narobe, ampak zato, ker me mislimo drugače. Zadnjič ste pridigali o odpuščanju. Vse lepo in prav, a neko krivico, ki vam jo kdo naredi – odpustiti kar tako, pa ne gre. Za marsikaj ostajamo jezni. Pogledajte: naš sosed vedno parkira avto tako, da se vedno bojim, da ga zadenem, ko peljem mimo. Ničkolikokrat sem ga lepo prosila, da bi ga umaknil kam

drugam, pa mi je zabrusil, da on lahko parkira tam. Sem jezna in z njim ne govorim! Potem: nekatere naše oljke imajo veje čez zid na sosedovo parcelo. Sosed meni nič tebi nič, ko so oljke zrele, stopi na zid in ne pobere samo tistih, ki so na vejah na njegovi strani, ampak lepo obere, do koder seže z roko, tudi na naši parceli. To me jezi, a sem tiho. Sorodnici sem pred leti posodila denar. Ko sem jo lepo opomnila, da je čas, da mi ga vrne, me je jezno odgovorila in še zabrusila nekaj mastnih nazaj. Je ne pogledam več! Sosedov Miha, ki igra v bandi,

vadi trobento pri odprtem oknu, kadar se mu zljubi. Ustavila sem ga na cesti in namignila, da "mi tastari" radi nekaj ur popoldan mirno dremuckamo. On pa mi odgovori: "Za spanje je noč"! Od jeze ne grem več na noben koncert, na katerem igra banda! Še bi Vam lahko naštevala, pa naj bo dovolj. Ali naj odpustimo vsakemu, ki nam dela krivico? Ali naj na vse pozabimo, če kdo nečesa ne vrne? Ali naj bomo tiho, če nam kdo krade ...? Vidite, toliko je tega, Vi pa pridigate, da je vedno treba odpustiti! To ni kar tako!

Amanda

Papež o posledicah pandemije Ekonomija je bolna

Neenakost, ki se je pokazala v zadnjih mesecih kot sad pandemije, je prava družbena bolezen. O tem je prepričan papež Frančišek, ki je prejšnji teden poudaril, da je svetovna koronavirusna kriza še okrepila družbene težave. Nekateri lahko delajo od doma, za druge

bili prekinjeni. Močnejše in bogatejše države so se lahko dokaj učinkovito spopadle z izrednim stanjem, drugim je to bilo nemogoče. Ta virus izvira iz bolne ekonomije, "preprosto moramo reči: ekonomija je bolna", je plod nepravične gospodarske rasti, to

današnjem svetu imajo redki posamezniki več kot vse ostalo človeštvo. "To je krivica, ki vpije do nebes". Ob vsem tem mnogi tvegajo izgubiti upanje, je še opozoril. Zato je v tem času negotovosti in tesnobe vse povabil, da bi "sprejeli dar upanja, ki prihaja od Kristusa. On nam pomaga

je to nemogoče. Nekateri otroci, sicer ne brez težav, so lahko nadaljevali študije; za mnoge so ti

je bolezen, ki nima nič opraviti z osnovnimi človeškimi vrednotami, je še poudaril sveti oče. V

pluti po burnih vodah bolezn, smrti in krivice, ki pa le nimajo zadnje besede o našem končnem cilju".

foto damj@n

V nedeljo, 16. avgusta, je v Nabrežini potekalo tradicionalno praznovanje vaškega (in občinskega) zavetnika sv. Roka. Zaradi znanih razmer je letos župnik Karel Bolčina daroval sv. mašo na trgu pred cerkvijo. Sledila je procesija po vasi, katere so se udeležile tudi narodne noše.

Draga gospa Amanda! Vesel sem, da moje pridige komentirate, lahko tudi kritizirate, nič ne de, to je znak, da razmišljate. O odpuščanju se veliko govori in tudi piše. Prebral sem knjigo, ki jo je napisal neki sodoben katoliški eksorcist, to je duhovnik, ki ima od škofa posebno dovoljenje, da izganja hude duhove. V tej knjigi me je marsikaj zbadlo, po drugi strani pa istočasno vzbudilo občudovanje, kako dobro pozna človekovo naravo. Ko piše o odpuščanju, pa se razburi, češ da ljudje velikokrat pravijo, da ne

vedo, ali so konkretnemu človeku odpustili ali ne. Če hočeš komu odpustiti krivico ali škodo, ki ti jo je naredil, si že odpustil. To seveda ne pomeni, da te ne bodo več vznemirjali krivični dogodki ali se vrnil grenak spomin, do tega človeka pa boš začel gojiti simpatijo. Vedeti moraš, da je za to potrebna dolga pot osebnega zdravljenja ob Božji milosti. Nekoč so rekli: "Za vse je potreben čas"! Če mi je kdo simpatičen, še ne pomeni, da ga ljubim, in če mi je kdo nesimpatičen, ne pomeni, da ga sovražim. Naša medsebojna ljubezen

sloni na tem, da drugemu želimo dobro in smo mu to dobroto sposobni tudi izkazati. Če pa koga sovražim, pomeni, da mu želim slabo (zlo) in sem tudi jaz temu človeku sposoben povzročiti kaj slabega, takoj ko za to dobim priložnost. Naša volja kot tudi naša svoboda bi morali zoreti v dialogu z Bogom in bližnjim, edino tako bo postajalo naše življenje znosno kljub krivicam, ki jih vsak človek doživlja in jih še bo.

*Tako drage gospe:
pa lep pozdrav vedno ob
kofetu!*
AK

POLETNA SREČANJA POD LIPAMI Gosta zdravnika Bernard Spazzapan in Dimitri Tabaj

Koronavirus covid-19 ohranja svojo moč!

Zadnji večer letošnjih tematsko zelo raznolikih in dobro obiskanih Poletnih srečanj pod lipami je bil v četrtek, 13. avgusta. Tudi tokrat so dogajanje v živo predvajali mladi sodelavci Radia Verite¹. Zaradi muhastega vremena so se udeleženci, upoštevajoč vse zdravstvene predpise proti širitvi koronavirusa covid-19, zbrali v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Prav o tem virusu, ki se je pojavil v letošnji zimi in se iz Kitajske bliskovito razširil po vsem svetu ter terjal veliko smrtnih žrtev, sta pod naslovom Covid-19 – naše zdravje po karanteni spregovorila gosta večera, dr. Dimitri Tabaj, zobozdravnik, ki se rad ukvarja z zgodovino (njegovi zanimivi zapisi bogatijo vsebine Novega glasa), in psihiater dr. Bernard Spazzapan. Vsak s svojega zornega kota, Tabaj z epidemiološkega, biološkega, Spazzapan s psihičnega, sta osvetlila to kočljivo tematiko. Predstavila ju je Franka Žgavec, predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki je s Krožkom za družbenopolitična vprašanja Anton Gregorčič organizator teh večerov z aktualnimi temami. Najprej je spregovoril dr. Spazzapan, ki je poudaril, da je pandemija še krepko prisotna med nami. Pri tem se je navezal na staro molitev Kuge, lakote in vojske reši nas, o Gospod!, in na štiri jezdece iz apokalipse (vojna, lakota, nasilje, kuga). Covid-19, moderna kuga, je našo sebično družbo, ki je zmotno mislila, da je vsemogočna zaradi tehnološkega napredka, spravil na kolena in ji pokazal, kako je v resnici krhka. Poudaril je, da je Tabaj kot zobozdravnik-kirurg zelo

izpostavljen okužbi, ker je v neposrednem stiku s pacientovimi usti. Zato je posebno pozoren na vse ukrepe proti širitvi virusa, kljub temu da zaščitna sredstva otežujejo opravljanje dela. V ambulantni natančno uporablja vso možno zaščitno opremo, masko (tudi med večerom je

okužbi. Za skupno dobro je skrajna previdnost nujna, ker je po statističnih podatkih umrljivost zaradi tega virusa večja kot pri drugih gripah in proti covidu-19 nimamo še cepiva. Omenil je tudi mutacije virusa in dejstvo, da je postal še bolj nalezljiv. Sploh ni dokazano, da je

podoba, je zatrdil Tabaj. Prihodnji ukrepi bodo po njegovem iskanje in beleženje novih okužb ter obolelih brez simptomov, iskanje protiteles z laboratorijskimi izvidi in hitrimi testi. Vsekakor je covid-19 še zmeraj prava neznanka, saj gre za zapleteno obliko spreminjajočega se

prebivalstva še ne okuženega in zato neopornega proti virusu, zato so zaščitna maska, razkuževanje rok in varnostna razdalje še kako potrebni! Prave terapije proti bolezni še ni, a kombinacije različnih zdravil so se izkazale za učinkovite. V pričakovanju cepiva, se je nujno treba cepiti proti navadni gripi, da ne bo še ta nevarno razsajala, s posledično prenatrpanostjo v bolnišnicah. Kako so ljudje sprejeli karanteno in kako je ta vplivala na zdravje ljudi, je obrazložil Bernard Spazzapan. V Italiji se je vse ustavilo 12. marca. Nastopila je tišina, ozračje se je očistilo. Več časa je bilo za razmišljanje, za delo v hiši, vrtu ... Večina ljudi je bila na začetku radovedna, kaj bo iz tega. Med ljudmi se je razširila solidarnost, z balkonov se je oglašalo bodrilno petje ... Težko pa je izvedeti, kako so se počutili tisti, ki so zaradi epidemije izgubili najdražje. Kaj kmalu so se za marsikoga pojavili finančne težave ob izgubi dela, zaskrbljenost zaradi prihodnosti, znaki nepotrpežljivosti, tesnobe, pretiran strah pred okuženjem ali pa trditve, da virusa ni, v smislu svetovne zarote ... Začel se je širiti alkoholizem kot neke vrste samoterapija, povišala se je poraba zdravil, predvsem pomirjeval. Uporaba drog pa se ni spremenila, saj

se je trgovanje nadaljevalo. Kaj pa naj v tem hudem času naredimo za ohranjanje psihičnega ravnesja? Potrebno je zavestno prilagajanje dejstvom, sprejemati je treba realnost, verjeti v smisel življenja, pozitivno reagirati na dane razmere, misliti na izboljšanje. Karantena pa nas ni dosti naučila. Očitno se nismo pripravljali odpovedati temu, kar nam prinaša tehnologija, in želeli bi živeti kot prej, z vsemi negativnimi posledicami. To hudo obdobje bi sicer morali sprejeti in misliti na to, da bo minilo. Pri tem nam pomaga pogovor z osebami, ki jim zaupamo. Ohranjati moramo socialne stike, zdrav življenjski slog, fizično aktivnost, opustiti kajenje, alkohol, droge, in se posvetiti dejavnostim, ki nas veselijo. Če smo čustveno preobremenjeni, se lahko obrnemo na primene službe, osredotočiti se moramo na to, kar lahko nadzorujemo, pridobiti moramo čim več relevantnih informacij in zmanjšati izpostavljenost medijskim vsebinam, ki nas vznemirjajo. Pomisliti moramo na socialno ogrožene, biti strpni in spoštljivi drug do drugega. To naj bi bil recept za premoščanje težav v zvezi s pandemijo, ki je ni videti konca.

Iva Koršič

ni snel), rokavice, zaščitno haljo, obrazni ščit, razne filtre ... in natančno razkužuje vse, tudi prostore, ki jih redno prezračuje. Tabaj je orisal, kako se je v zgodovini in bližnji preteklosti zvrstilo kar nekaj nalezljivih bolezni. Izolacija, v katero smo bili prisiljeni v začetku marca, se je tistim, ki so na splošno proti vsem medicinskim ukrepom, zdela pretirana, a bila je potrebna. Poudaril je, da o covidu-19 vemo še zelo malo; ne vemo niti, ali je najhujše že za nami. Nekateri strokovnjaki pravijo, da smo še zmeraj v prvem valu bolezni. Zato res nima smisla govoriti o pretiranih ukrepih. Že v antiki so vedeli, da je karantena najbolj učinkovita za zaježitev nalezljivih bolezni. Opozoril je na veliko število umrlih zdravnikov, ki so bili najbolj izpostavljeni

oslabljen, čeprav je zadnje čase morda manj agresiven in hospitalizacij, predvsem v intenzivni negi, je mnogo manj. V poletnem času beležijo veliko več okužb med mladimi, ki se radi družijo, ne upoštevajoč zdravstvenih predpisov. To izhaja tudi iz statistik balkanskih držav, kjer se okužbe vztrajno širijo. Ker je epidemija prinesla hud gospodarski zastoj in z njim krizo, je bil na večeru tudi govor o tem, čemu moramo v takih primerih dajati prednost. Po Tabajevih besedah sta na lestvici vrednot najprej varnost in zdravje, nato gospodarstvo. Žal so v marsikateri državi prevladovali "merkantilistične" težnje na račun zdravja prebivalcev. Prav te države imajo zdaj katastrofalno zdravstveno

virusa, ki ga v večjo nalezljivost sili naravna selekcija. Neka londonska študija je prikazala šest vrst bolezenskih oblik covid-19: neke vrste gripo brez vročine, gripo z vročino, gastrointestinalno obliko bolezni, hudo infekcijo z veliko utrujenostjo, hudo bolezen z mentalnimi problemi in najhujšo z dihalnimi težavami. V karanteni so zabeležili zmanjšanje nekaterih obolenj. Ker ljudje niso zahajali na specialistične preglede, tudi v bojzani, da bi se ne okužili, so bile nekatere patologije žal odkrite z zamudo. Kakšna bo epidemiološka slika v prihodnjih mesecih, ni znano, glede na okrepitev okužb, ne prav spodbudna. Bolezen napreduje in tudi tiste države, ki so zagovarjale "čredno imunost", kot npr. Švedska, imajo veliko večino

KCLB Fotografska razstava 6x ena razstava o svetu glasbe

Prva prireditev v novi kulturni sezoni Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici je bila tudi letos odprtje skupne fotografske razstave v organizaciji Koordinacijskega odbora posoških fotoklubov. Do 13. septembra bodo v galeriji na ogled dela članov fotografskega krožka Castrum iz Gradeža, krožka Circolo fotografico iz Gorice, kluba iz Ločnika, Skupine 75 iz Gorice, skupine Gruppo fotografico accademia europeista iz Gorice in kluba Il Torrione iz Romansa, zraven pa še gostov fotokluba Nova Gorica. Predsednica KC Franka Žgavec je na odprtju 29. avgusta proti

večeru pozdravila navzoče in čestitala vsem sodelujočim, izrecno Loredani Prinčič, ki je pripravila priložnostni aranžma. Koordinator odbora Giovanni Viola je dodal, da so kljub izrednim razmeram želeli kaj narediti v upanju na vrnitev v normalnost. Nekajmesečna prekinitev delovanja je ovirala delo tudi fotoklubov, zato so se zmenili, da bi razstavili fotografije, posvečene svetu glasbe. V imenu goriške občinske uprave je organizatorjem čestital svetnik Francesco Piscopo. Razstava je na ogled ob ponedeljkih, sredah in petkih med 17. in 19. uro, nato se bo preselila v Romans.

Poslovila se je verna, skrbna in ljubeča mama, nona in pranona

V večnost je odšla Marta Komavec

Vzvoniku štandreške cerkve sv. Andreja apostola se je v sredo, 26. avgusta 2020, oglašalo otožno pozvanjanje farnih zvonov, ki je oznanjalo skorajšnjo pogrebno sv. mašo. Poslednjič so v štandreško cerkev, kamor je z zaupanjem zahajala dolga desetletja, domači, sorodniki, prijatelji in znanci pospremili gospo Marto Komavec vdovo Sirk, ljubljeno mamo, nono in pranono. Gospa Marta je po dolgi bolezni, ki jo je prisilila na voziček, potem ko je dolgo vrsto let čvrsto kolesarila po goriških in solkanskih ulicah, spokojno v Gospodu zaspala v petek, 21. avgusta. Doma je bila iz Solkana, kjer se je rodila 7. julija 1929 (pred nedavnim je z domačimi praznovala

svoj 91. rojstni dan), a je po poroki s pri dijaki zelo priljubljenim profesorjem in ravnateljem Albinom Sirkom prebivala najprej v Gorici, nato v Štandrežu. Kljub pridobljeni izobrazbi (nekaj

časa je poučevala na slovenski šoli) je vse svoje življenje namenila predvsem skrbi za svojo številno družino, saj je povila kar štiri otroke, Ileano,

Natašo, Ivana in Andreja. Vsem je stala ob strani na študijski poti. Vsi so uspešno opravili univerzitetne študije. Ivan in Ileana sta se, žal, mnogo prezgodaj poslovila od tega sveta, nazadnje pa je k Bogu odšel še mož Albin. Gotovo so ji vsi ti odhodi v onstranstvo zadali skeleče rane, ki se niso nikdar zacelile, a sprejela jih je in zaupala v Božjo previdnost in pomoč, kot je, kljub izgubam in nesrečam, v Boga zaupal svetopisemski Job. Prav nanj se je med poslovnimi besedami v pridigi navezal štandreški župnik in škofov vikar za slovenske vernike v Gorici, Karel Bolčina, ki je vodil dvojezično pogrebno sveto mašo. Med drugim je poudaril modrost, ki je označevala gospo Marto in s

katero je skušala razvozlati življenjske težave. Pri tem pa se je vselej zatekala tudi v molitev. Rada je molila tudi za druge, je povedal g. Bolčina. Odslej počiva v Bogu in čaka vstajenja na štandreški Božji njivi ob dragem možu Albinu, sinu Ivanu, svojem nonotu Josipu Komavcu, prvem učitelju in občinskem tajniku v Štandrežu, ter noni Luciji Pelikan. Svojem, predvsem hčerki Nataši Sirk, do nedavnega profesorici italijanščine na Državnem tehniškem zavodu Žiga Zois v Gorici, in sinu inž. Andreju, vnukom in pravnikom, izrekamo iskreno sožalje tudi mi vsi pri Novem glasu, saj je bila gospa Marta naša zvesta bralka.

IK

POGOVOR Mateja Jarc, pevka in zborovodkinja

“Pomembno je, da si inovativen!”

Mateja Jarc je mlada pevka in zborovodkinja, ki končuje magistrski študij logopedije in surdopedagogike na Pedagoški Fakulteti Univerze v Ljubljani. Za sabo ima pomembne izkušnje na glasbenem področju v vlogi pevke, letos pa se prvič sooča z vlogo zborovodje zbora, ki ji je v preteklih letih omogočil, da je tako močno vzljubila petje in glasbo nasploh. V pogovoru razkriva razloge, zaradi katerih je sprejela tak izziv, načrte, ki jih ima za novo sezono, in osebno vizijo o zborovstvu.

Že od malih nog se ukvarjaš z glasbo. Kako in kdaj si se prvič srečala s to vrsto umetnosti?

Prvi stik z glasbo in petjem sem doživela pri treh letih, ko sem začela peti pri OPZ Mali Veseljaki v Doberdobu. Zborček je vodila Mateja Černic, ki me je od takrat naprej vedno spremljala na moji glasbeni in pevski poti. Omogočila je, da sem se v najstniških letih srečala s kakovostnim petjem pri DVS Bodeča Neža in mi kasneje prepustila vodstvo OPZ Mali Veseljaki, ki ga vodim še zdaj. Nekaj časa sem pela pri MePZ Hrast pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča, kjer sem se prvič srečala s petjem v mešanem zboru. Ko sem začela študij v Ljubljani, pa sem se pridružila APZ Tone Tomšič Univerze v Ljubljani pod vodstvom Jerice Bukovec in ŽKZ Čarnice pod vodstvom Monike Fele. Zdaj pa sem članica deželnega zbora Furlanije Julijske krajine Coro Giovanile Regionale pod vodstvom Mirka Ferlana. Kot otrok sem študirala klavir najprej pri SCGV Emil Komel, nadaljevala pa pri Glasbeni matici v razredu profesorice Beatrice Zonta.

Omenila si, da je bila Mateja Černic prva glasbena pedagoginja, s katero si se srečala. Kateri glasbenik ali pedagog je najbolj vplival na tvoje odločitve na glasbenem področju?

Vsak glasbenik, zborovodja, pedagog, s katerim sem se srečala, mi je kaj pustil in me kaj naučil. Vsak skladatelj in tudi skladbe, s katerimi sem se srečala pri različnih pevskih sestavih, so zelo vplivali na to, kar sem danes. Mislim pa, da je bila na vsej tej poti glavna Mateja Černic, s katero sem prvič zapela v zborčku, vodstvo katerega mi je nato prepustila, in s katero sem februarja, pred izbruhom virusa, začela tečaj zborovodstva.

Z začetkom letošnje sezone ti je Mateja Černic prepustila vodstvo drugega zbora, in sicer DVS Bodeča Neža.

Zelo nepričakovano sem junija dobila ponudbo, da bi prevzela vodstvo DVS

Bodeča Neža. Zelo sem bila počaščena, da so pevke in Mateja sploh pomislile name in me povabile, naj sprejem tako funkcijo. Veliko časa sem bila članica zbora in

najpomembnejše prijateljske vezi so nastale prav znotraj Bodeče Neže. Poleg tega je to zbor, kjer se je vse začelo; tam se je rodila moja ljubezen do glasbe, do ustvarjanja na visokem nivoju, ki je v meni spodbudila željo po raziskovanju nasploh v svetu zborovstva.

Kaj te je prepričalo, da si sprejela ponudbo? Kaj pa te najbolj strši?

Velik izziv mi predstavlja to, da bom zdaj dirigentka zbora, kjer dobro poznam vse pevke in s katerimi sem toliko let pela. Verjamem, da se odnos ne bo spremenil, a prestop na drugo stran predstavlja zame velik izziv. Upam, da se bodo moji cilji skladali s cilji, ki jih ima Bodeča Neža in vsaka posamezna pevka, ker je to bistven pogoj za uspeh. Pomembno pa bo, da bomo skupaj dobile pravi komunikacijski kanal, da se bomo medsebojno razumele in skupaj pristopale k novim izzivom. V prejšnji sezoni sem kdaj pa kdaj priskočila na pomoč Mateji in jo nadomestila na kakšni vaji ter z dekleti korepetirala nekaj skladb. Ravno takrat sem v skupini videla velik potencial, na katerem je že od nekdaj delala Mateja. Kar pa me je dokončno prepričalo, da sem sprejela zame velik izziv, je bila želja, da bi lahko v vlogi dirigentke Bodeče Neže vsaki pevki dala to, kar sta v prejšnjih letih Bodeča Neža in Mateja dali meni.

Čeprav si še zelo mlada, si v najstniških in študentskih letih nabrala že veliko izkušenj v vlogi pevke. Katere so tvoje sanje in cilji na glasbenem in pevskem področju v vlogi zborovodje?

Bodeča Neža je od vsega začetka stičišče različnih pevk s skupno željo po kakovostnem petju, pomembna gonilna sila pa so prijateljske vezi, ki vedno

nastajajo in se ohranjajo med pevkami. V prvi vrsti bi rada ohranila dobre prijateljske in družbene vezi med članicami, ker so te v veliko pomoč pri skupnem muziciranju. Glavni cilj, ki ga bom zasledovala z zborom, pa je ohranjanje glavnega poslanstva Bodeče Neže, in sicer ustvarjanje na visokem nivoju. Osebnost pa bi se v kratkem dodatno izobrazila na zborovodskem področju. **Pred enim letom je DVS Bodeča Neža obeležila 15. obletnico delovanja z inovativnim koncertom, med katerim so petje obogatili instrumentalna glasba, ples in dramski elementi. Kaj imate v načrtu za letošnjo sezono?**

Za to sezono smo načrtovali nekaj koncertov v severovzhodni Italiji in Sloveniji, ki jih bomo uresničile v primeru, da razmere z virusom bodo to dovolile. Odločile smo se, da bomo začetek sezone namenile raziskovanju skladb slovenskih skladateljev, ki so živeli na prehodu iz devetnajstega v dvajseto stoletje, do sodobnih priredb ljudske pesmi različnih slovenskih skladateljev. Vezna nit med skladbami bo tematika ljubezni, ki je ena najpogostejših tem v slovenski ljudski glasbi. Ohranile bomo že utečen način dela s petkovimi vajami in redno vokalno tehniko skozi sezono.

Minuli konec tedna ste uradno stopile v novo sezono s tradicionalnimi intenzivnimi vajami. Kateri so bili prvi občutki in kako so pevke odreaagirale na spremembo?

Novo sezono smo začele s polno paro. Za nami je zelo

produktiven konec tedna, med katerim smo dodelale in dopolnile program za naslednje koncerte. Lotile smo se postavljanja dobrih osnov za prihodnje delo. Prvi vtisi so zelo pozitivni, saj sta tako med vajo kot v prostem času vladala pozitivna energija in lepo vzdušje.

Povedala si, da poješ v deželnem zboru Coro Giovanile Regionale. Zakaj si se takrat odločila, da se prijaviš na avdicijo?

Odločila sem se za to izkušnjo, ker sem doslej pela v zamejskih zborovskih sestavih ali zborih v Sloveniji, nisem pa imela vpogleda v italijansko zborovsko realnost v prvi osebi. Na različnih festivalih in tekmovanjih sem seveda srečala številne zборе iz različnih krajev, fasciniralo pa me je dejstvo, da bi se dodatno vključila v mešani sestav v italijanskem ambientu in tako obogatila svojo pevsko izkušnjo.

Zdaj imaš vpogled tako v italijansko kot slovensko in seveda zamejsko zborovstvo. Si opazila kakšne bistvene razlike v sestavih na tej in oni strani meje?

Predpostaviti moram dejstvo, da sem v Sloveniji pela samo v zborovskih sestavih iz Ljubljane. Prednost velikega mesta je seveda ta, da je pretok ljudi velik in težav s pridobivanjem novih pevcev sploh ni. To je prednost APZ Tone Tomšič, pri katerem se študenti stalno izmenjujejo, eni odidejo, drugi se pridružijo. Pri nas poteka nekoliko drugače, ker nas ni toliko, je res nujno ohranjati člane zborov in usmerjati trud k pridobivanju novih članov. Prednost zamejskih pevcev pa je ta, da smo vsi rojeni v glasbi. Pevci smo glasbeno zelo podkovani in vsi smo kdaj študirali teorijo glasbe in kak inštrument.

S pevskega vidika pa ni velikih razlik; vse je odvisno od zborovodje, s katerim se srečuješ, saj vsak ima različen način, različen pristop, različno izbiro re pertoarja in lahko rečem, da vse izkušnje, ki sem jih doslej imela, so me obogatile, vsaka na svoj način.

Kako si predstavljaš zborovstvo v prihodnosti?

Kakovost zborovstva v zadnjih letih se neznansko viša v vse smeri. Kot na drugih področjih tudi pri petju človek zasleduje neko perfekcijo, išče najboljši zvok. Če zbor hoče “preživeti” ter ostati v koraku s časom, mora biti inovativen. Inovativnost pa se lahko kaže na različnih področjih, pomembno pa je se približati publiki, kateri je koncert namenjen.

Giulia Černic

Obvestila

Škofov vikar za slovenske vernike goriške nadškofije vabi vse ljudi dobre volje na Barbano. Romarska sv. maša bo v ponedeljek, 7. septembra, ob 12. uri na otoku. Mariji bomo priporočili naš narod, naše družine, našo mladino. Za prevoz naj vsakdo poskrbi sam.

V ponedeljek, 7. septembra,

se bodo začele pevske vaje **Mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž**. Toplo vabljeni k sodelovanju v sezoni, ki nas bo popeljala v 70-letnico delovanja.

Darovi

Za misijonarja **Pedra Opeko** daruje A.I. 100 €. Ob 41. obletnici smrti drage tete **s. Ahacije Kacin** darujeta Marija in Metka 100 € za Zavod Svete Družine.

Ob težki izgubi drage mame in none
ELENE VUK,
vdove Predan izrekamo iskreno sožalje sinu Claudiotu in hčerki Clari z družinama.

Vsi člani kulturnega društva Sabotin
in pevci moškega zbora Štmaver

Katoliška knjigarna v sodelovanju
z založbo Mladika vabi na predstavitev knjige

Rafko Dolhar
POT IZ ZELENE DOLINE

Z avtorjem se bo o njegovih spominih na otroštvo v objemu Kanalske doline pogovarjala urednica Nadia Roncelli

V sredo, 9. septembra 2020, ob 10. uri
v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno v Gorici

JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS
Dogodek je del kulturnega programa knjigarne, ki ga sofinancira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

SREČANJA pod lipami

KDO SMO IN KAM GREMO?

SLOVENSKA NARODNA SKUPNOST V LUČI POSLANSTVA IN DELOVANJA SLORI-JA

O temi bosta spregovorila predsednica in direktor SLORI-ja **dr. Sara Brezigar** in **dr. Devan Jagodic**

Pogovor bo vodil časnika Julijan Čavdek

PETEK, 11. SEPTEMBER 2020, OB 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

RADIO SPAZIO
vrata proti vzhodu

(od 4. septembra do 10. septembra 2020)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:
Petek, 4. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 5. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilljskem narečju.
Nedelja, 6. septembra ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 7. septembra (v studiu Katja Volpi): Žagarstvo, mizarstvo, tesarstvo.
Torek, 8. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem
Sreda, 9. septembra (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Veselimo se novega vina. Izbor melodij.
Četrtek, 10. septembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

GOJAČE Skavtski tabor goriških izvidnikov

Izgubljeni otroci na otoku KiGaNi

Skavtski tabori navadno potekajo ob gozdu sredi kake jase, a letos ni bilo tako. Pustolovščino Petra Pana smo goriški izvidniki preživeli od 19. do 28. julija 2020 na odprtem prostoru, ob lovski koči v Gojačah, kjer smo "izgubljeni otroci" spali v šotorih z varnostno razdaljo in si veliko razkuževali roke, predvsem pred jedjo. Kljub posebnim razmeram je bilo veliko zabavnih trenutkov, še predvsem ob tabornih ognjih med družabnimi večeri. Potekali so po sončnem zahodu: v ozračju so bile pesmi, ob ognju so ljudje igrali na strune vlažnih kitar, ki so nas spremljale še v sanjah, in nad nami je visela nočna odeja, prenasočena z zvezdami. Bele pike na modrem platnu so nas spremljale tudi med mrzlo nočno stražo in z njimi vred še zvoki narave, taki in drugačni: mogočni jeleni, lačne lisice, ježi in govedo. Prebujali smo se s piskom. Tekli smo v zbor za merjenje telesne temperature, jutranjo telovadbo, a še predvsem za zajtrk, najpomembnejši obrok dneva. Dan za dnem smo se seznanjali z novimi junaki iz zgodbe, ki so nas učili dostojanstva,

samozavesti, ustvarjalnosti in poguma. Zgodnje jutranje ure smo namenjali osnovnemu protokolu posprav, ki so potekale z maskami, umivanju zob in včasih komedijam naše Wendy, Petra Pana in

delu: morali smo upoštevati varnostno razdaljo, ne samo zaradi priporočil, ampak tudi zato, da bi se izognili okužbi. Razdeljeni smo bili v dve skupini, v katerih smo se skupaj poganjali naprej.

nudili pomoč in pokazali pravo pot. Na izletu je bilo zelo toplo. Zato smo, ko smo prispeli do neke vaške pipe, takoj napolnili čutare in se prijetno osvežili. Med orienteeringom smo

smo prilagodljive novince in drzne vodnice. Dobremu počutju je pripomogla lepota gora in zimzelenih gozdov, po katerih smo gazili z igrivim smehom. Takrat še nismo vedeli, a nismo bili sami:

onemogočiti vmitev domov. Tako je, še prekmalu, prišel čas pozdravov in solz, čas žaganja jambora in čas Pesmi slovesa, s katero smo končali desetdnevno dogodivščino. Nekateri izmed nas letos zapuščajo četo, da preidejo v naslednjo vejo, a v sebi nosijo ponos, da so preživeli tabor 2020, četudi v "hrapavih" razmerah, kajti skavtizem je tudi to: sprejemanje odgovornosti v težkih trenutkih, z glavo na vratu in z nasmehom na ustih. Skavtizem so dejavnosti in odločitve, katerim smo priča skupine ljudi vseh narodnosti, ki jih povezujejo vera, sreča, pogum in plemenitost. O taboru bi seveda lahko povedali še marsikaj, toda: kar se zgodi na taboru, ostane na taboru, in samo tam se spozna druga plat tolarja. Zato, če želite izvedeti kaj več, se nam drugo leto le pridružite! In ko zaidete v Gojače, bodite pozorni in glejte naokoli, saj nam je tam v zimzelenih gozdovih ostala neka majhna črna žaga. Če jo najdete, kar sporočite! Dober lov vsem!

*Lenart Vogrič,
Bistri gams*

drugih stranskih likov. Po tem smo imeli dvig zastave s Skavtsko pesmijo, molitvijo, razumevanjem evangelija in z branjem naših papirnatih pričevalcev – dnevnikov. Na letošnjem taboru je bil pomemben poudarek na spoštovanju in skupnem

Med taborom smo veliko hodili, a nam je pomagalo okolje – ni bilo naporno korakati po tako lepi naravi. Ogleдали smo si Otlško okno, slap Malenšček, rimski vodni stolp ter cerkev sv. Pavla. Tudi ljudje so bili gostoljubni in zanesljivi – velikokrat so nam

hodili previdno in urejeno, tudi ko smo izbrali napačno pot, prehojeno trikrat. V naši skupini je vladal prijeten občutek, ker se je ustvarila hitra povezanost: vedeli smo, kdo je dober vodja, kdo pozna vozle in kdo zna zabavati skupino z dobro retoriko. Imeli

z nami je sobivalo toliko klopov, da smo imeli eno celo popoldne namenjeno puljenju le-teh. Med taborom smo si pridobili dovolj večšin in znanja, da smo lahko v končnem boju premagali Kapitana Kljuko in druge gusarje, ki so nam hoteli

SZSO Poletni tabor najmlajših goriških skavtov

Goriški volčiči in volkuljice rešili Atlantis

7. julija so se najmlajši člani goriških skavtov krdela Sambhur odpravili na poletni tabor v Čepovan in tako sklenili letos nekoliko neobičajno delovanje v družbi svojih voditeljev. Raziskovalec Milo Thatch je v skrivnostno kraljestvo Atlantisa pospremil štirinajst malih skavtov, polnih energije in željnih novih

pospravljanje svojih stvari. Sledile so tipične delavnice skrivnostnega kraljestva: spoznavanje ozvezdij, izdelava netiva, ter vidno in slušno dekodiranje sporočil v Morsejevi abecedi. Polni pričakovanj so se volčiči odpravili v spalke in se prepustili sladki glasbi atlantske uspavanke. Naslednje jutro je zaskrbljeni

pojme: dobroto, hvaležnost in čistost. Bistri raziskovalci so s pomočjo prebivalcev Atlantisa razumeli, da te tri besede opisujejo vrline, ki so ključne za življenje v kraljestvu in posledično tudi za okrepitev kristalčkov. Po kosilu je sledilo poglobljanje duhovnosti, ki je tudi pomemben vidik življenja v Atlantisu. Tisto noč je v

primeru ponovnega napada. In res ... po večerji so se sovražniki znova prikazali in ranili kralja, ki se je moral zateči v zdravilišče in tako prepustil kraljestvo princesi Kidi, Milu ter volčičem pa naročil, naj rešijo umirajoči Atlantis. Naslednje jutro so se raziskovalci odpravili na pot, da bi bolje spoznali kraljestvo. Ob vrnitvi jim je Milo povedal, da v dnevniku o skrivnostih Atlantisa manjka stran z razlago o srcu Atlantisa. Naslednji dan so bile po delavnicah in kosilu na vrsti pevske vaje, ki jih je nenadoma prekinil Kidin klic na pomoč. Hitro so se volčiči zbrali na dvorišču, kjer je Kida ležala ob nogah zamaskirane figure, sovražnika Rourka, ki je pred dnevi odtrgal stran v dnevniku in ranil kralja. V zameno za Atlantisovo bogastvo je Rourk volčičem izročil manjkajočo stran, ki so jo bistri raziskovalci z Milovo pomočjo hitro dešifrirali, nato pa s skupnimi močmi napadli in premagali Rourka ter rešili kraljično. Zmago so Atlantičani proslavili z okusno pojedino in zabavnim večerom. Žal se je čas v kraljestvu Atlantisa iztekel in zato so se naslednji dan vsi volčiči in volkuljice odpravili domov, polni nepozabnih spominov in doživetij.

Pravični modras

SZSO Poletni tabor goriških roverjev in popotnic

Enkraten potovalni tabor

Goriški klan Slovenske zamejske skavtske organizacije (SZSO) se je na letošnjem poletnem potovalnem taboru posvetil aktualni temi koronavirusa in posledic, ki jih je ta imel na vseh področjih. Dva kombija sta odpeljala 2. avgusta do Paulara v Karniji. Trinajst klanovcev v spremstvu treh

ogled jezera s kanuji, medtem ko jim je gostitelj Lorenzo predaval o turizmu v Saurisu. Po prebujanju z razgledom na jezero je skupina v jutranjih urah osvojila hrib Olbe. Zadnjo noč si je klan postavil bivač na hribu Ruke, kjer se je temperatura med nočjo spustila tudi do 10° C. Naslednjega dne, 9.

izkušenj. Tu so najmlajši člani tudi obljubili in tako postali volčiči zakona krdela Sambhur. Po obljubah so goste sprejeli prebivalci Atlantisa s kraljem Kashekimom in princeso Kido. Že prvi dan so mladi raziskovalci spoznali pravila, ki se jih prebivalci Atlantisa strogo držijo: skrb za osebno higieno, redno umivanje in razkuževanje rok ter vestno

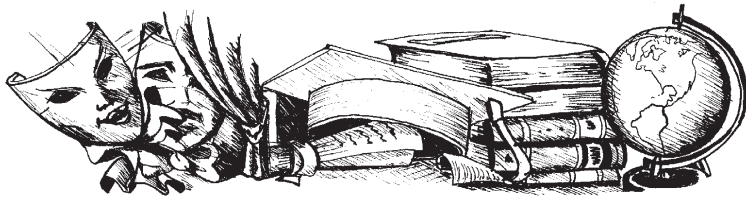
kralj seznanil raziskovalce, da je kraljestvo v nevarnosti, saj so kristali, vir življenja v Atlantisu, postajali iz dneva v dan bolj šibki. Volčiči so takoj ponudili svojo pomoč in kralj jim je izročil mapo, na kateri so bile označene tri točke, v katerih naj bi dobili navodila, kako ponovno oživiti kristale Atlantisa. Brez obotavljanja so se odpravili na pot in na označenih mestih našli tri

kraljestvu nekdo podtaknil ogenj, ki so ga napol zaspani volčiči uspešno pogasili. Kmalu za tem so raziskovalci zaslišali vpitje iz gozda in prestrašeno ugotovili, da so napadalci ugrabili enega izmed prebivalcev Atlantisa. Volčiči so pogumno odkorakali v gozd ter rešili jetnika. Naslednji dan je bil posvečen urjenju fizičnih sposobnosti za obrambo v

voditeljev je z nahrbtniki prehodilo pot do Sutria, prespalo v kraju Fusei, Villi Santini in šlo mimo Ampezza, kjer je skupina sodelovala pri maši s petjem in branjem beril. Zaradi napovedanih neviht v gorah je skupina morala sproti spreminjati sprva načrtovano pot. Po večji prehojeni višinski razliki od Ampezza do Sauriškega jezera si je klan privoščil kopanje in

avgusta, se je klan odpravil proti domu in zaključil tabor. Zaradi izredne zdravstvene situacije in spoštovanja predpisov je organizacija tabora terjala veliko več časa in truda, vremenske napovedi pa so še otežile delo skupini skavtov. Kljub vsem nepredvidljivostim so klanovci tudi letos preživeli utrudljiv, a seveda enkraten potovalni tabor.

SNG NOVA GORICA Abonmajska sezona 2020/2021

Kljub vsemu optimističen pogled naprej!

Epidemija koronavirusa je pošteno zagodla tudi Slovenskemu narodnemu gledališču Nova Gorica, saj je okrnila njegovo minulo sezono. V njej niso bile namreč izvedene vse načrtovane premiere in sezona se ni še povsem iztekla, kot je na tiskovni konferenci v prostorih gledališča v sredo, 26. avgusta 2020, ob predstavitvi novega programa, opozorila direktorica novogoriškega gledališča Maja Jerman Bratec. Abonentom so dolgovali še 25 predstav in dve premieri. Prav zaradi tega so sezono podaljšali in se preselili na zunanja prizorišča, predvsem za uprizoritev otroških iger. Uspelo jim je tudi uresničiti eno premiero, Jakš in Pupče, drugo Evropa, mati mila so morali prestaviti v novo sezono. "Abonentski" dolg so nekako poravnali v teh deh, za odpadlo predstav pa bodo abonenti prejeli bon. Z njim si bodo zagotovili vstopnico za ogled izbrane predstave v novi sezoni. Direktorica je pojasnila, da so se zaradi še zmeraj nestalne zdravstvene situacije odločili skržiti število abonmajev. Tako letos ne bo Abonmaja Veliki oder, Abonmaja mali oder in Plesnega abonmaja, kar pa ne predstavlja okrnjenost ponudbe. Predstave teh sklopov si bodo gledalci lahko ogledali ob nakupu vstopnice

v prosti prodaji. V goste bodo še vedno vabili tudi gledališke predstave drugih gledališč, plesnih teatrov in skupin, "le da jih zaradi nepredvidljive situacije ne želijo ponujati v v obliki abonmajev, ker to predstavlja za gledališče veliko moralno in finančno obvezo". Razen tega bistvenih sprememb v organizaciji ne

...). Omejeno je tudi število sedežev. Velika dvorana, ki jih ima 390, bo lahko sprejela le 190 gledalcev. Gostovanj v tujini ne bo, čeprav so jih načrtovali 12. Tudi udeležba SNG Nova Gorica na Dnevih satire Fadila Hadžića v Zagrebu konec septembra je pod vprašajem. Okrnjeno je tudi povpraševanje po

dramska dela v izvedbi SNG Nova Gorica. V času od 15. 3. do 30. 6. 2020 si je posnetke 42 predstav ogledalo 16437 spletnih obiskovalcev, kar je gotovo velik uspeh. Skupno število ogledov predstav izkazuje razveseljivo številko 21.929 ogledov predstav in pravljič, v "virtualni produkciji" SNG Nova Gorica, v trimesečnem obdobju. Program nove gledališke sezone je podrobneje predstavil umetniški vodja Marko Bratuš, ki je poudaril, da je letos veliko koprodukcij, tudi zaradi tega, da ostajajo predstave več časa žive zaradi številnejših ponovitev v matičnih hišah sodelujočih gledališč. Novo sezono bo 24. septembra 2020 odprla premiera avtorskega projekta Evropa, mati mila v koprodukciji z Zavodom Delak (režija Tatjana Peršuh). Za to predstavo, ki predstavlja "dolg" iz prejšnje sezone, bodo na sporedu še Hiša Bernarde Alba, zelo znano delo Federica Garcie Lorce, v koprodukciji Gledališča Koper in SNG Maribor (režija Yulia Roschina), Stoletje muzikala, ki so ga v režiji Stanislava Moše na oder postavila vsa tri primorska gledališča, SNG Nova Gorica, SSG Trst in Gledališče Koper in je premiero doživelo na Primorskem poletnem festivalu, pa še predstava

Prejeli smo

Spoštovani g. urednik! Ne morem mimo članka v Novem glasu z dne 13. avgusta letos. Spomimi na 13. avgust 1950. Moj oče, ki je iz Solkana, nam je pripovedoval, da niti on, imel je 22 let, niti sestra, niti brat si niso upali čez mejo. Bilo jih je strah, čeprav so izvedeli za to možnost pozneje. "Rusi", tudi iz Solkana, so lomastili po Gorici in pokupili vse, kar se je dobilo, in potem to skrbno skrivali, da bi jih kdo ne ovadil, da hodijo v kapitalistično državo, saj je bilo v socialističnem raju izobilje... Kako revščino in kake zablode je moral prenesti ta rod, in kar je najhujše, vse to je bremenilo še mlajšo generacijo. Hčerka, ki končuje študij, je ob tem pripomnila: "Škoda, da ta članek ni viden v kakšnem drugem listu, ne samo v našem lokalnem tedniku. Hvala, g. urednik, za takšne objave.

Toni

bo, saj vsi preostali abonmaji ostajajo, tudi Nedeljska gledališka srečanja in Abonma Nedelja popoldan; njihove cene ter cene vstopnic ostajajo nespremenjene. Vpis abonmajev, ki dobro obeta, je možen do 12. septembra. Seveda tudi v prihajajoči sezoni ostajajo v veljavi vsi varnostni ukrepi proti širitvi koronavirusa (obvezno nošenje zaščitne maske, varnostna razdalja, razkuževanje rok in prostorov

gostovanjih doma. Direktorica je mimogrede omenila tudi uspešno med karanteno izpeljana prizadevanja za ohranjanje stikov z obiskovalci gledališča med prekinitvijo vsakršne kulture dejavnosti. Takrat se je tudi gledališče umaknilo v virtualni svet in odprlo svoje arhive ter po spletu predvajalo kar nekaj predstav in si zamislilo program z naslovom Cankar za maturante. V njem je predvajalo Cankarjeva

jerebika, štrudelj, ples pa še kaj Simone Semenič v koprodukciji s Slovenskim mladinskim gledališčem (režija Jure Novak). Na malem odru bo premiero dočakala predstava Ime Johna Fosse (režija Ajda Valcl). Sezono bo sklenila predstava Mojster in Margareta Mihaila Afanasjeviča Bulgakova v odrski priredbi in režiji None Ciobanu. Sedma in osma predstava bosta izbirni. Letošnji program razkriva tudi prijetno novost: t. i. B produkcijo – Studio SNG Nova Gorica. Tu že nastajata dve izvenabonmajski predstavi v režiji članov igralskega ansambla, in sicer Kdo se boji Virginje Woolf, izpod peresa Edwarda Albeeja, in Avgust, po motivih novel Avgust Hermann Hesseja. Prvo bo režiral Radoš Bolčina, drugo pa Miha Nemec. Po besedah umetniškega vodje Bratuša želijo s temi produkcijami spodbujati ustvarjalnost

zaposlenih igralcev. SNG Nova Gorica je tudi v prihajajoči sezoni, ki bo zaradi še zmeraj prisotnega koronavirusa lahko doživela kakšno neznanko, namenila pozornost svojim najmlajšim obiskovalcem. Zanje bodo uorizorili Janka in Metko, vsem znano pravljičico bratov Grimm (režija Andrej Jus). Kot doslej se bo zanje vrtel Goriški vrtiljak z abonmajema Veliki polžek in Mali polžek pa še Lutkovnim abonmajev. Še nečesa se bodo razveselili gledalci: igralskega podmladka. V gledališče prihaja Anuša Kodelja, talentirana igralka, ki je po odru stopala že kot mlado dekletce v Gledališču na vrvici in Amaterskem mladinskem odru, ko je obe gledališki skupini vodil nepozaben, zagnan mentor, pedagog in režiser Emil Aberšek, ki je vse svoje moči namenil mladim obetavnim igralcem.

Iva Koršič

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (124)

Dimitri Tabaj

Idrijska kamšt (2. del)

Scopolijev vrt

Kot rečeno, Scopolijev vrt je namenjen ohranjanju spomina na velike znanstvenike, ki so pripomogli k razvoju Idrije (in cele Slovenije). Poleg že omenjenih Scopolija, Hladnika in Hacqueta najdemo tudi politehnika, zemljemerca, kartografa, montanista in slikarja Franca Antona pl. Steinberga (Kalec pri Zagorju na Krasu, 1684 - Ljubljana, 1765), jamomerca, geodetika, kartografa, graditelja zidanih klavž (t. i. "slovenskih piramid") na Idriji in Belci ter slikarja Jožefa Mraka (Idrija, 1709-1786), zdravnika in botanika Jurija Dolinarja (Radeče pri Zidanem mostu, 1794 - Idrija, 1872), farmacevta, botanika, zoologa, paleontologa, naravoslovca, kartografa in zbiralca slovenskih rastlinskih imen ter prvega kustosa Deželnega muzeja v Ljubljani in konzervatorja v zoološko-anatomskem muzeju v Trstu Henrika Freyerja (Idrija, 1802 - Ljubljana, 1866), naravoslovca, muzealca, vodjo Kranjskega deželnega muzeja, odkritelja mostiščarske naselbine na Ljubljanskem barju in politika Karla Dežmana (Idrija, 1821 - Ljubljana, 1889), naravoslovca poljskega rodu, izvedenca za mahove in lišaje ter avtorja prvega slovenskega ključa za določanje rastlin, Julija Glowackega (Idrija, 1846 - Gradec, 1915), pa še druge. V Idriji je delovalo več kamšti, največja - še ohranjena - je bila zgrajena za potrebe zelo globokega (420 metrov, 33 metrov pod morsko gladino), leta 1768 zgrajenega Jožefovega jaška, ki so ga uporabljali za vstop rudarjev v rudnik in za transport rude na površje. Že sama globina nam pove, da je bilo črpanje vode iz podtalnice bistvenega pomena za učinkovitost in varnost pri delu (rudnik v Idriji je imel v svoji večstoletni zgodovini relativno malo smrtnih nesreč). Kamšt

je sestavljena iz lesenega pogonskega kolesa z jeklenim okovjem, lesenega vodoravnega pogonskega (dolgega 75 metrov) in navpičnega črpalnega drogova, povezanega s stopenjskimi batnimi črpalniki (v 3., 9. in 11. obzorju), poroča uradna stran Muzeja Idrija-Cerkno. Premier tega kolesa iz hrastovega lesa je 13,6 metrov, kar ima tudi simbolni pomen, saj toliko znaša gostota živega srebra (13,6 g/cm³). Številka 13 se pojavlja tudi v zvezi s hitrostjo, saj je kolo naredilo en obrat vsakih 13 sekund. Primož Pipan (Geografski inštitut Antona Melika, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, dedi.si) navaja, da je kamšt v eni minuti črpala od 300 do 400 litrov vode iz globine od 235 (9. obzorje) do 283 metrov (11. obzorje), s hitrostjo 4-5 obratov na minuto, z močjo od 75 do 100 konjev. Delovala je do leta 1948, torej skoraj 160 let. Upokojili so jo, ko je neka poplava pri Kobili porušila jez, ki je služil umetnemu kanalu Rake, sicer bi verjetno delovala do zaprtja rudnika! V popisnem listu št. 101 podvodnega atlasa Slovenije (Fakulteta za elektrotehniko Univerze v Ljubljani) najdemo opis lokacije ostankov starega lesenega jez, ki so še vidni v globokem tolmunu pod novejšim betonskim jezo. Les in idrijski gozdovi so od nekdaj odigrali zelo pomembno vlogo v razvoju kraja in ravno zaradi tega imajo velike zasluge že omenjeni znanstveniki in seveda gozdarji. Zelo zanimiv prispevek o tem smo našli v Gozdarskem vestniku iz leta 2006 (št. 9), v katerem Janez Kavčič omenja, da je bila v starih časih poraba raznih vrst lesa zelo velika, ne samo za žganje rude, kurjavo, oglje, opaženje rogov in izdelavo jaškov, ampak tudi za razne naprave in objekte: jezove, rake, kamšti, klavže, raznorazno orodje (od sodov do pripomočkov klekljaric), ogrodje stavb, strešno kritino, pohištvo.

Politehnik, zemljemerec, kartograf, montanist in slikar Franc Anton pl. Steinberg (Kalec pri Zagorju na Krasu, 1684 - Ljubljana, 1765)

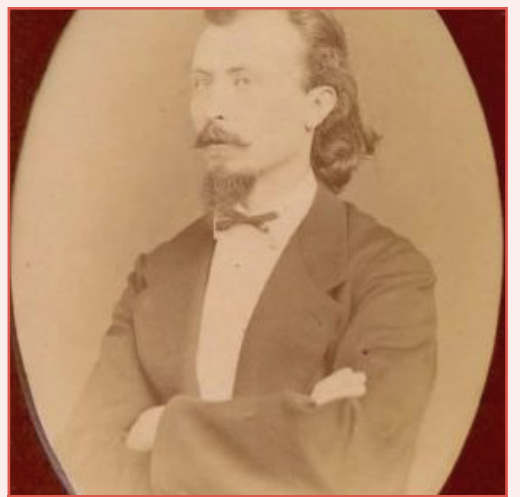
Farmacevt, botanik, zoolog, paleontolog, naravoslovec, kartograf, zbiralec slovenskih rastlinskih imen ter prvi kustos Deželnega muzeja v Ljubljani in konzervator v zoološko-anatomskem muzeju v Trstu Henrik Freyer (Idrija, 1802 - Ljubljana, 1866)

Naravoslovec, muzealec, vodja Kranjskega deželnega muzeja, odkritelj mostiščarske naselbine na Ljubljanskem barju in politik Karel Dežman (Idrija, 1821 - Ljubljana, 1889)

Jamomerec, geodetik, kartograf, graditelj zidanih klavž (t. i. "slovenske piramide") na Idriji in Belci ter slikar Jožef Mrak (Idrija, 1709-1786)

Naravoslovec poljskega rodu, izvedenec za mahove in lišaje ter avtor prvega slovenskega ključa za določanje rastlin, Julij Glowacki (Idrija, 1846 - Gradec, 1915)

55. študijski dnevi Draga 2020

Slovenski jezik v Italiji in standardna slovenščina: blizu ali daleč?

Ljubezen do jezika, ki poleg skrbi zanj ne vključuje tudi erosa, se lahko spremeni v sovraštvo do namišljenih in realnih napak

Na prvem predavanju letošnje Drage je dr. Jadranka Cergol vodila pogovor o stanju slovenskega jezika v Italiji. Naš jezik se zelo naglo oddaljuje od knjižne slovenščine, posledično pa se sporazumevalne kompetence šibijo. To opažamo predvsem pri branju posegov na spletnih omrežjih; okrogla miza na Dragi pa je ponudila iztočnice za razmišljanje, v kolikšni meri je ta odmik sprejemljiv ali pa že zaskrbijo.

Gostje, ki so sodelovali na srečanju, se poklicno ukvarjajo s slovenskim jezikom in imajo vpogled v znanstvene raziskave in v dejansko stanje jezika. Jezikoslovec in literarni zgodovinar Kozma Ahačič, ki je tudi sourednik revije Slovenski jezik/Slovene Linguistic Studies ter urednik portala www.fran.si, je poskrbel za širši, teoretični uvod o odnosu med knjižno slovenščino in regionalnimi različicami slovenskega jezika. Ahačič je najprej razmišljal o tem, kaj sploh je slovenščina. Ta je kompleksna kombinacija različnih zvrsti za različne namene komuniciranja in v Italiji pride ta problematika še bolj do izraza. Zaradi strahu, da bi bila pahnjena na raven diglosije, se po Ahačičevem mnenju premalo poudarja, da je slovenščina tudi naše domače narečje,

tudi pogovorni jezik, tudi slab pogovorni jezik in sleng mladih: *“Če želimo, da jezik živi svoje polno življenje, moramo spodbujati vse zvrsti rabe slovenščine”*. Kritika vsake slovenščine, ki ni knjižna, lahko deluje zelo razdiralno in onemogoči mladim, da bi vzpostavili neki čustven odnos s svojim jezikom. Knjižni jezik smo narodi vzpostavili zato, da bi nam

Kozma Ahačič

Maja Melinc Mlekuž

bilo lažje sporazumevanje, zato ga vedno soustvarja celotna skupnost njegovih govorcev – nihče ne sme imeti občutka, da je nepomemben v razmerju do knjižnega jezika. Slovenski standard soustvarjajo tudi mediji, javne ustanove in šole, splet pa je dodal še novo komponento, ki starejše generacije vznemirja. Po Ahačičevih besedah

preveč skrbi posvečamo tistemu, kar smo sami določili za neki namišljeni ideal knjižnega jezika, in smo do vsega, kar ideala ne dosega, grobo sovražni. Jeziku lahko dolgoročno škodujejo tisti, ki navidezno zelo močno skrbijo zanj in vidijo povsod meje – realne jezikovne napake mešajo z namišljenimi prepovedmi. Škodo delajo tudi tisti, ki so obupali in jim je za

Jadranka Cergol

Laura Sgubin

jezik vseeno ter prenehajo skrbeti za njegovo slovnično in pravopisno pravilnost, ker imajo občutek, da sta nedosegljivi. *“Ljubezen do jezika, ki poleg skrbi zanj ne vključuje tudi erosa, tiste prvobitne ljubezni, sposobnosti, da imamo jezik brezrazumsko radi in da v njem uživamo, se namreč prehitro lahko spremeni v sovraštvo do namišljenih in*

realnih napak v jeziku”, je še dejal Kozma Ahačič. S slovenskim jezikom v Italiji se aktivno ukvarja Maja Melinc Mlekuž, ki uči na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici in je zaposlena na Slovenskem raziskovalnem inštitutu v Trstu. Spregovorila je o jezikovnih spremembah, ki se dogajajo pri nas in na katere se moramo hitro in učinkovito odzivati. Pri delovni skupini SLORI Jezik se ukvarja z načrtovanjem in usmerjanjem teh jezikovnih procesov, posveča se vprašanju razvijanja narodne identitete in medkulturne zmožnosti ter empiričnemu pedagoškemu raziskovanju

Fedra Paclich

na območju slovensko-italijanskega kulturnega stika. SLORI opravlja raziskave, slovenskim ustanovam, organizacijam in društvom nudi svetovanja, izobraževalne programe, delavnice ter jezikovne storitve. Med njegove zadolžitve spada tudi strokovna pomoč Centralnemu uradu za slovenski jezik, Deželnemu

šolskemu uradu in zavodu INVALSI ter promocija jezika med govorce in potencialnimi govorce slovenščine. *“Naš glavni cilj je prispevati k dolgoročnemu ohranjanju aktivne rabe slovenščine in k ureditvi institucionalne rabe slovenščine v javnem življenju ter razvijanju sporazumevalne zmožnosti govorcev slovenskega jezika v Italiji”*, je povedala Maja Melinc Mlekuž, ki je dodala, da se slovenski knjižni jezik preoblikuje tudi s pomočjo javnih jezikovnih praks iz vsakdanje jezikovne rabe. Tolmačici in prevajalki pri Centralnem uradu za slovenski jezik pri deželi Fjk Laura Sgubin in Fedra Paclich sta spregovorili o delovanju urada. Ta je nastal za potrebe izvajanja zakonskih predpisov, ki priznavajo pravico do rabe slovenščine v odnosu do javnih institucij, njegove glavne skrbi so promocija rabe slovenščine, poenotenje upravnopravne terminologije in splošno izboljšanje kakovosti uradovnih besedil v slovenskem jeziku. Laura Sgubin je povedala, da urad administrativno in jezikovno skrbi za Mrežo za slovenski jezik v javni upravi in za poenotenje strokovnih terminov, saj so se večkrat uveljavili termini, ki niso bili odraz

strokovnega premisleka, pač pa dobesednega prevajanja iz italijanščine. Urad koordinira delo prevajalcev in avtorjev, pri tem pa si pomaga z novimi tehnologijami za računalniško podprto prevajanje. Fedra Paclich je opisala težave, s katerimi se prevajalci soočajo pri prevajanju strokovnih terminov. Med stvarnostmi v Sloveniji in Italiji so večja razhajanja, zato morajo upravnopravne pojme najprej preučiti, raziskati, saj v slovenskem jeziku termina za določen pojem večkrat še ni – *“ponekod je nujno ohraniti naše ‘zamejske’ termine”*, je obrazložila. Pogovoru je sledila živahna razprava. Jadranka Cergol je predavanje povzela z ugotovitvijo, da stanje pri nas ni tako skrajno zaskrbljivo, kot si ga večkrat predstavljamo. V zadnjih letih se je skrb za slovenski jezik povečala, a potrebne so strategije, vseživljenjsko izobraževanje in jezikovno načrtovanje. Kozma Ahačič je dodal: *“Jezik se ne da usmerjati po predvidljivih načrtih, jezik živi med nami in iz nas. Ravno zato so takšne javne razprave o jeziku zelo pomembne, ker odprejo vsakemu od nas razmišljanja o njegovem osnovnem orodju: jezik namreč to je, v jeziku živimo”*.

Katja Ferletič

Draga mladih Pogovor mladih z ministrico Heleno Jaklitsch

V soboto, 29. avgusta, je na Dragi 2020 spet zaživela Draga mladih, in to z visoko gostjo, saj je pod šotor v parku Finžgarjevega doma prišla ministrica RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Helena Jaklitsch. Na srečanju, ki sta ga skrbno priredila MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti) in Slovenski kulturni klub, so mladi, ki so se zbrali res v velikem številu, postavljali vprašanja in se pogovarjali z ministrico. Po kratkem pozdravu predsednice MOSP Ksenije Kosmač in predstavnika Slovenskega kulturnega kluba Boštjana Petarosa je besedo prevzela moderatorica srečanja Urška Petaros, ki je predstavila ministrico in ji tudi postavila prvo vprašanje, ki se je nanašalo na njene kočevske korenine. Prav tako kot smo Slovenci v Italiji slabo poznani, so tudi Kočevarji v Sloveniji premalo poznani. Šele v zadnjih letih prihaja v narodni spomin, da je nekoč

bivala v našem prostoru skupina ljudi, drugačnih po jeziku in izvoru prihoda, a vendar ne toliko različnih, saj so bili globoki katoličani. Na slovenski zemlji so živeli šest let, bili so kmetje, lesarji in razvili so svoje kulturno življenje. Konec 19. stoletja so delili podobno usodo kot veliko Slovencev takrat, ki so šli s trebihom za kruhom po svetu in se v bistvu razpolovili v številu. Po padcu habsburške monarhije so ostali na jugoslovanskem ozemlju in takrat se je začelo tudi trdo življenje, doživljali so velike pritiske, od izgube dela do prepovedi uporabe kočevskega jezika. Ko jim je l. 1941 grozila selitev v taborišča na jugu Italije, se je Nemčija odločila, da jih bo preselila, in takrat so v bistvu izgubili vse. Ko so se po vojni hoteli vrniti v domače kraje, jim jugoslovanske oblasti niso dovolile. Najprej so šli v taborišča v Avstrijo in nato se razpršili po svetu, je obžalovala ministrica, ki

je povedala, da z očetovo generacijo v bistvu izginja kočevski jezik. Sledila so številna vprašanja zainteresiranih mladih, na katera je ministrica z veseljem in izčrpno odgovorjala.

Prevladovala so seveda tematike narodnosti, težave slovenske narodne skupnosti v Italiji, kako doživljajo mladi narodnost in kaj bi lahko naredili (mladi, a tudi slovenski vladni organi), da bi nas ljudje v matični domovini bolje spoznali in razumeli

naše občutke. Helena Jaklitsch je poudarila, da ima med izzivi ministrske funkcije gotovo tudi osvetlitev obstoja slovenskih narodnih skupnosti izven meja matične domovine in se zavzema,

da bo ministrstvo vedno spodbujalo in spominjalo na Slovence v zamejstvu in po svetu na državni ravni. Te realnosti je treba uvesti v slovenske šolske učbenike, časopise in medije, da bo mlad slovenski človek vedel, da obstajajo Slovenci tudi

izven državnih meja in da so žive skupnosti. Vedeti morajo, da ko se na primer pripeljejo v Italijo, se ne konča slovenska zemlja, ampak da so tukaj ljudje, številna slovenska društva in da se lahko pogovarjajo v slovenščini. Pomembno je vzpostaviti zopet neko vez oz. povezanost, ki je bila nekoč večja in je z mladimi generacijami mogoče ošibela. Ministrica je povedala mladim, da morajo tudi oni biti bolj zahtevni, da ne sloni vse breme na Slovincih v matični domovini. Mladi se ne smejo sprijazniti s tem in povedati enostavno *“v Sloveniji nas ne poznajo”*, ampak je treba pomisliti, kaj se lahko naredi, da ne bi bilo več tako. Pri nas v zamejstvu se moramo bolj truditi, da govorimo in ohranjamo slovenščino, ker smo del italijanskega večinskega naroda in zato narodnost drugače doživljamo kot v Ljubljani, kjer je samoumevno, da si Slovenec.

To doživljanje narodnosti moramo mi *“pripeljati”* v Slovenijo. Ministrica je svetovala, da ko gredo mladi študirat v Slovenijo, naj ne poiščejo takoj skupino prijateljev iz istih krajev in naj se ne družijo samo z njimi, ampak naj izpostavijo stike s tistimi, ki so iz drugih delov države. Mogoče bi bilo dobro celo ustvariti skupino, v kateri bi se pogovarjali prav o temah narodnosti in bi tako lahko tudi predstavili slovensko narodno skupnost v Italiji. Med res poučnim pogovorom je ministrica povedala in razkrila še marsikatero izkušnjo, končna misel pa bo gotovo ostala vtisnjena v mladih. Spomnila jih je, kakšno veliko bogastvo imajo na tej zemlji, in da ne smejo pozabiti, da je ta prostor del matične države. To naše posebno bogastvo je treba živeti, ohranjati s ponosom in seveda v težkih trenutkih tudi prenašati, je na koncu dodala Jaklitscheva.

MC

Gosta zgodovinarja Egon Pelikan in Renato Podbersič “Primorci so se prvi v Evropi organizirano uprli fašizmu!”

Upor proti fašizmu in italijanizaciji slovenskega prebivalstva je bil na Primorskem organiziran, raznolik in vseljudski. S to ugotovitvijo so poslušalci, ki so se v soboto popoldne udeležili predavanja na Dragi 2020, ob koncu le-tega zapustili park Finžgarjevega doma na Opčinah. Debatno srečanje z naslovom Predvojni primorski upor fašizmu sta oblikovala zgodovinarja Egon Pelikan in Renato Podbersič. Organizatorji 55. študijskih dni so z osvetlitvijo tega poglavja obeležili 100-letnico požiga tržaškega Narodnega doma in rapalske mirovne pogodbe, 90-letnico ustrelitve bazoviških junakov in 80-letnico vstopa Italije v 2. svetovno vojno. Po predstavitvi predavateljev, ki jo je opravil Martin Breclj, je nasilno politiko fašistične Italije do primorskih Slovencev prikazal Pelikan. Kljub fizičnemu nasilju in italijanizaciji (ukinitiv slovenskih šol, tiska in društev, razseljevanje učiteljev, odpuščanje uradnikov, izselitev več kot 100 tisoč Slovencev in Hrvatov) je primorsko prebivalstvo ostajalo

narodnozavedno. Fašizem je v 10 letih dejansko uničil slovenski srednji sloj v Trstu in Gorici, raznarodovanje na podeželju pa ni uspevalo. Leta 1929 je nov udarec za

verouk v italijanščini, itd. V letih, ko je bila Italija evropska velesila, sta bili na Primorskem ustanovljeni organizaciji Tigr in Borba, ki sta bili povezani s slovensko

naklonjenostjo italijanskih okupacijskih oblasti. Veliko slovenskih vojakov avstro-ogrske vojske je po vojni umrlo v italijanskem ujetništvu. Savojska vojska

je ob odpravi slovenskih šol Mussoliniju zabrusil: “Vsaka družina bo šola in vsak oče bo učitelj”. Primorski upor proti fašizmu in italijanizaciji je bil enoten, množičen in edinstven. Slovenski narod je bil prvi v Evropi, ki se je organizirano uprl fašizmu. Razen nekaterih odpadnikov so Primorci odklanjali fašistično udejstvovanje. Goriška Mohorjeva družba je predstavljala pomemben steber protifašističnega delovanja. Duhovniki so se postavili proti poučevanju v italijanščini in so vse do razpada Italije uporabljali slovenščino. V boju zoper fašizem so pomembno vlogo odigrali tudi komunisti. Za ohranitev primorskega slovenstva je bilo pomenljivo tudi delovanje večkrat pozabljene Marijine družbe. Primorci so tudi vohunili za jugoslovansko obveščevalno službo. Beograjska vlada je stala tako za Zborom svečnikov sv. Pavla kot za Tigrom. Še pred napadom na Jugoslavijo so primorski vojaki na Bližnjem vzhodu delovali antifašistično. Med prvimi partizani je bilo veliko tigrovcev, ki so zvestobo svojemu narodu tudi po vojni

drago plačali. Podbersič se je zaustavil tudi pri gospodarski osnovi slovenskega upora. Zadruga, za katerimi so stale krščansko-socialne organizacije, so v 20. letih prejšnjega stoletja v skoraj vseh primorskih krajih pridobivale moč. Hranilnice in posojilnice so tudi v 30. letih prejšnjega stoletja reševale slovensko posest pred rubežem. Ob že omenjenih temah se je sklepna razprava dotaknila tudi vprašanj pouka zgodovine v šolah, sodelovanja med zgodovinarji v obmejnem prostoru in sobivanja Slovencev s fašizmom. Srečanja sta se ob drugih udeležila ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch (“v soočenju s pomembnimi izzivi, ki so pred nami, moramo ohraniti vse obraze naše stvarnosti”) in evropski poslanec Lojze Peterle (“novi pogledi na zgodovino s težavo pridejo v šolski sistem; ideja o dialogu v Sloveniji ne deluje”). Obiskovalce sta uvodoma pozdravila organizatorja Sergij Pahor in Ivo Jevnikar.

Mch

foto damij@n

manjšino prišel iz Vatikana, ki jo je dotlej branil. Po sklenitvi konkordata je represija vse bolj odločno posegala tudi na cerkveno področje: ukinitiv katoliškega tiska, zamenjava nadškofa Sedeja s filofašistom Sirottijem, prepoved rabe slovenščine v Benečiji, zamenjava redovnikov slovenskih in hrvaških samostanov z italijanskimi, izsiljen odstop škofa Fogarja, pritiski na duhovnike, naj poučujejo

emigracijo in Orjuno. V mestih in na podeželju je v 30. letih preteklega stoletja odločilen vpliv imela duhovščina. Ob upoštevanju gesla “režimi minejo, državne meje ostanejo”, se je ta med 2. vojno vključila tudi v prizadevanje za priključitev Primorske k Jugoslaviji. Podbersičevo predavanje je obravnavalo reakcije primorskih Slovencev na nasilno politiko Rima. Ljudje niso pričakali z

je ob prihodu tudi pobijala slovenske civiliste. Do nasilja nad ljudmi je prihajalo tudi ob parlamentarnih volitvah. Zboru svečnikov sv. Pavla (1920), tajni organizaciji duhovnikov, ki se je uprla raznarodovalnemu načrtu, so postavili temelje Virgil Šček, Anton Požar in Ignacij Valentinčič. Dokler je obstajalo parlamentarno življenje, so slovenski predstavniki v Rimu nastopali odločno. Engelbert Besednjak

Dr. Janez Potočnik o odgovornem upravljanju naravnih virov Skrajni čas za spremembe

Letošnji 55. študijski dnevi Draga so se sklenili s predavanjem dr. Janeza Potočnika o pomenu odgovornega ravnanja z naravnimi viri v globalno povezanem svetu. Z ekonomistom, politikom, nekdanjim ministrom RS in evropskim komisarjem se je pogovarjala časnikarka Helena Jovanovič. Na začetku je gost najprej obrazložil, kateri je ključni del poklica, ki ga opravlja. Na mednarodni ravni (OZN) obstaja več raziskovalnih panelov oz. združenj raziskovalcev, ki delajo na določenem področju, npr. klimatske spremembe, biotska raznovrstnost, naravni viri. Temu zadnjemu Potočnik tudi sopredseduje. Dva predsednika sta zato, ker je veljalo vedno prepričanje, da je upravljanje naravnih virov tako občutljivo, da mora biti vedno v vodenju nekdo iz razvitega dela sveta in nekdo iz manj razvitega (Potočnikova kolegica je nekdanja brazilska ministrica za okolje). Panel sestavljajo 40 znanstvenikov, ki so na vrhu svetovne piramide znanja upravljanja virov, usmerjevalni odbor in sekretariat. Izvedenec

je s pomočjo projekcij prikazal, da ima danes človeštvo resen problem, ki ga zaznamujejo dejavniki, ki jih je v nadaljevanju predavanja podrobno opisal. Eden od osnovnih problemov je ta, da si vsi želimo spremembe, nihče od nas pa se ne želi spremeniti. Prvi dejavnik, ki ga je opisal, je porast prebivalstva, ki bo po ocenah na sredini stoletja doseglo 9 milijard ljudi. Če ne bomo spremenili svojega odnosa do okolja in gospodarskega sistema, lahko v prihodnosti pričakujemo neverjeten pritisk na naravne vire. Kar se tiče socialne delitve, imamo tudi velike težave. 1 % ljudi v svetu ima dvakrat toliko premoženja kot 6,9 milijarde ljudi. Iz različnih razlogov zavržemo približno tretjino hrane, ki jo predelamo. To ni samo hrana, to je tretjina zemlje, pesticidov, dela in energije, da ne govorimo o moralnih zadržkih. Potem imamo podnebne spremembe, a ljudje ne razumejo, kaj pomeni 1,5–2 % stopnje rasti temperature. Ogromen del sveta bo zaradi tega v zelo resnih težavah, je opomnil Potočnik. Tudi biotske raznovrstnosti so zelo

resna stvar, saj je v zadnjih štiridesetih letih izginilo 60 % različnih oblik življenja. Zadnji podatek tega svetovnega kaosa je ta, da v minuti ustvarimo milijon plastičnih steklenic, samo 9 % vse plastike reciklirajo, 12 % sežgejo in približno 80 % še vedno ostane v okolju. Če pijemo vodo iz

in soodvisni, kot smo bili prej, in da se je naša osebna ter skupna odgovornost za prihodnost neverjetno povečala. Ves ekonomski in družbeni napredek v prihodnosti je odvisen od tega, kako bomo ravnali z naravo, ker je to omejitveni faktor našega blagostanja.

foto dd

pipe, zaužijemo približno 4.000 plastičnih delcev letno, s plastenke pa 130.000. Osnovna stvar, ki nas povezuje, je ta, da smo prva generacija, ki je tesno socialno, družbeno, ekološko povezana na planetarni ravni, kar pomeni, da smo ljudje bistveno bolj povezani

Če tega ne razumemo, bomo imeli hude probleme. Zdaj naš BDP ustvarjamo s tem, da uničujemo naravni kapital. Način gospodarskega delovanja je po njegovem treba prilagoditi trajnostnemu razvoju, saj se je v 50 letih poraba naravnih virov

potrojila. To je bistveno, če si želimo rešiti nekatere probleme, kot izkoreniniti revščino ali pa pomanjkanje hrane ali se ukvarjati s podnebnimi spremembami. Predavatelj je nato obrazložil pojem in pomen krožnega gospodarstva, ki je sredstvo, s katerim lahko politika izvede

prav, če pa bi imel tudi strošek, bi se produkti spremenili. Izvedenec vidi možnost tega kompliciranega preskoka v mladi generaciji, ki išče mobilnost in nastanitev, ne pa lastnine. V zadnjem delu je Potočnik prikazal, kaj se dogaja na evropski ravni oz. v evropskem zelenem programu, ki je sestavljen iz več dokumentov in je uvedel neko novo logiko. V ospredje postavlja socialna vprašanja, ki so tesno povezana z okoljskimi. Ta program je zgodovinska priložnost, za katerega predavatelj upa, da bo našel dovolj podpore. Spremembe ne bo brez sodelovanja vseh držav, nobena velika gospodarska sila ne more ostati ob strani, sicer ne pridemo nikamor. Dr. Janez Potočnik je na koncu dejal, da smo v obdobju velikih sprememb, ko je treba optiko našega pogleda spremeniti. Očala, s katerimi vidimo, ne zadostujejo več, v roke moramo vzeti daljnogled. Skrajni čas je za spremembe in preobrat, ki ga moramo narediti, je neizogiben, je sklenil.

Matevž Čotar

Ob 107. rojstnem dnevu pisatelja Borisa Pahorja

“Ne odklanjati tujega, vendar rasti iz svojega”

Boris Pahor se je rodil v Trstu 26. avgusta 1913, kjer je obiskoval osnovno šolo, in sicer najprej slovensko, po zaprtju slovenskih šol pa italijansko. Srednjo šolo je opravil v Kopru. Po dveh letih teologije v Gorici je moral leta 1940 kot italijanski vojak v Libijo. Po vrnitvi je delal v vojski kot tolmač in hkrati opravljal izpite na padovanski univerzi, da bi se po razpadu fašistične Italije vrnil v Trst in se priključil organizaciji Osvobodilne fronte. Januarja 1944 je bil s strani domobranske policije aretiran, predan gestapu in začel je svojo veliko kalvarijo po nacističnih taboriščih. Osamosvojitve je dočkal v Bergen-Belsnu aprila 1945, od koder je odšel na zdravljenje v francoski sanatorij in se leta 1947 vrnil v Trst. Jeseni istega leta je v Padovi diplomiral z zagovarjanjem teze Ekspresionizem in novi realizem v liriki Edvarda Kocbeka. Ker so mu povojne oblasti v Trstu odbile prošnjo za poučevanje na tamkajšnjih šolah, je nekaj let prebil kot svoboden književnik, nato se je l. 1953 zaposlil kot profesor na tržaških slovenskih šolah, kjer je poučeval do upokojitve l. 1975. Literarni in publicistični opus Boris Pahor je začel objavljati že v predvojni ljubljanski Mladiki in zatem tudi v drugih revijah, po vojni pa največ v reviji Zaliv, ki ji je

bil ustanovitelj in urednik (1966–1990). Revija, ki v dvajsetih letih svojega izhajanja ni izplačala niti enega samega honorarja niti uredniku niti sodelavcem, je nastala v veliki meri kot izraz upora proti Kardeljevi tezi, da je narodnostna identiteta drugorazrednega pomena in zapisana smrti. Pahor se je razveselil, ko so se desetletja za njim tej tezi uprli tudi v matici, vendar je pri tem pikro pripomnil, “da ni noben pisec, noben tekst, nobena študija v matici ob tem niti z besedico omenila Zaliva, ki je odprl ta vprašanja med prvimi”. Zaradi teh svojih prezgodnjih stališč, svoje podpore pluralizmu in obsodbe nedemokratskih jugoslovanskih oblasti je prišel z njimi v spor ter so mu ob objavi znamenitega intervjuja s Kocbekom (1975) za tri leta prepovedale vstop v Slovenijo. Pahorjev literarni opus zajema več deset knjižnih del, romanov, zbirk novel ter drugih spisov. Veliko teh del je posvečenih bridki usodi Slovencev na Tržaškem (Mesto v zalivu, trilogija Zatemnitev, Spopad s pomladjo idr.). V utemeljitvi za Prešernovo nagrado pa lahko preberemo, “da se je izkazal tudi za nespornega mojstra ob ubesedovanju psiholoških in antropoloških razmerij, ki jih je tudi sam izkusil med drugo svetovno vojno. Roman Nekropola je nedvomno eden izmed viškov njegovega

literarnega snovanja ..., kot nadčasna postmoderna mojstrovina o grozljivi meji človeških strahot ... Hkrati je Pahor mož pokončne, neuklonljive držje, kot tudi mož, čigar misel odmeva široko naokoli, tudi po Evropi”. Njegova dela so prevedena v francoščino, nemščino, angleščino, italijanščino, španščino in še v nekaj

evropskih jezikov, vključno z esperantom. Priznanja in častni naslovi Za svoje literarno in publicistično delo je prejel več deset priznanj, nagrad in častnih naslovov. Med njimi Prešernovo nagrado za življenjsko delo (1992), Častni doktorat Univerze na Primorskem (2005) in Univerze v Ljubljani (2008), Najvišje francosko državno priznanje L'Ordre de la Legion d'honneur (2007), redno članstvo Slovenske akademije znanosti in umetnosti (2009), Nagrado sveta Evrope “Državljan Evrope” (2013), Srebrni častni

znak svobode RS (2000), nagrado nemških kritikov za Nekropolo (2000), tržaško nagrado Zlati lev sv. Justa (2003), najvišje italijansko in slovensko državno priznanje Vitez velikega križa italijanske republike in Red za izredne zasluge RS, ob nedavni vrnitvi Narodnega doma Slovincem v Trstu (2020). Bil je tudi kandidat za Nobelovo nagrado

idr. Zvestoba slovenstvu in zavezanost demokratičnim vrednotam Skoraj ni bilo problema našega časa in prostora, o katerem bi se Pahor ne izrekal. Naj se dotaknem le nekaterih, ki so bili v ospredju njegovega duhovnega zanimanja. V svoji veliki in trajni zavzetosti za slovensko občestvo je npr. obžaloval, da smo Slovenci zaradi vsiljenega enoumja po vojni “izgubili zgodovinsko priložnost za uresničitev neponovljive slovenske izvirnosti”, da bi namreč iz novonastalih družbenih sprememb ustvarili “novo

duhovno vstajenje, ki bi črpalo iz sožitja in dialektičnega razmerja dveh svetovnih nazorov, dveh etik, dveh eshatologij ... in bi tako lahko bilo v srcu Evrope zgled edinstvenega družbenega in hkrati kulturnega koncepta”. Kljub hudemu zlu, ki ga je slovenski narod prestal na svoji trnovi zgodovinski poti, pa se je Pahor z mnogimi izmed nas razveselil, ko je slovenski človek, po mnogih izgubljenih priložnostih, “ujel svoj zgodovinski trenutek” in si ustanovil svojo demokratično državo. V sveti jezi na matico, ki je po njegovem mnenju ves povojni čas premalo storila za svoje rojake v zamejstvu in na tujem, jo je opozarjal, “da naj jih neha obdarjati s parolami o dobrem sosedstvu in vlogi mostu, ampak naj jih raje skuša potrjevati v zvestobi svoji biti”. Svojim rojakom pa je sporočal, “naj ne odklanjajo tujega, vendar pa naj rastejo predvsem iz svojega”. Pri tem ni pozabil omenjati “velikega duhovnega bogastva, ki ga je dala Sloveniji Primorska s celo galerijo svojih razumnikov, od književnikov, prek zgodovinarjev, jezikoslovcev ... vse do glasbenikov in urbanistov”. Sam pa je s svojim delom in odločnim glasom vsem nam sporočal, “da se zamejci še niso odločili za odmiranje”. Hkrati pa je opominjal, da znanstveniki svetovnega pomena že vsevprek zatrjujejo, da so

kulture enakovredne, da ni velikih in malih jezikov, temveč so vsi izvirni in dragoceni. Pahor je bil vedno predvsem demokrat, s poudarjenim socialnim čutom, ker iz izkušenj ve, da nista ne desno ne levo sama po sebi nujno nekaj absolutno dobrega. Niso mu tuji še tako globoki razmisleki o človeških, filozofskih in eksistenčnih vprašanjih, o katerih tudi išče in artikulira svoje odgovore. V enem takih razglabljanj pravi: “Nihče nima monopola nad Bogom, nihče si ga ne sme lastiti. Če Bog je, je od vseh, ker je lahko samo v človeških delih”. O svojem mestu Trstu, ki je s priključitvijo k Italiji “moralo upokojiti svoje pomole”, doživelo svoj gospodarski zaton ter postalo osovražena in zlega duha polna startna postojanka za italijanski prodor na Vzhod, pa vendarle meni, da bi moralo v 21. stoletju v združeni Evropi postati “osmoza dveh kultur ter najbolj naravno startno središče za povezavo Slovenije z Mediteranom in s svetom ... In čeprav italijanskih nacionalističnih pritiskov na nas ne bo zlahka konec”, pravi še Pahor, “bo zgodovinski razvoj nazadnje le pripeljal Evropo tudi v Trst. In verjetno jo bomo pomagali pripeljati tudi mi, če prej ne, pa takrat, ko bo Slovenija postala ugleden član evropske družine”.

Milan Gregorič

Po Nebeški poti - Peš od Ogleja do Svetih Višarij (5)

Nace Novak

V Ogleju na osem oči s sumljivimi tipi
Do Ogleja je bilo za dve uri hoje. V mini marketu sem nabavil nekaj „goriva“ v trdnem in tekočem stanju, ga spravil v rukzak za malico nekoliko kasneje, potem pa nadaljeval do zgodovinskega in turistično obleganega jedra mesta. Tam me je neslo v trafiko in prodajalno spominkov, kjer sem med zadnjim obiskom dobil romarski potni list, a zaradi vzhičenosti prodajalca pozabil dati prostovoljni prispevek, kar me je žrlo. Ko sem mu to omenil – trafikant je bil isti kot takrat - je samo zamahnil z roko, češ, da ne bi bilo treba, a sem v škatlo za „offerte“, ki mi jo je ponudil, ko je videl, da sem odločen, spustil nekaj kovancev za dva evra in si s tem odvezal dušo (pa tudi za nekaj gramov zmanjšal breme, ki sem ga nosil na hrbtu). Malo sem tudi poklepetal z možakarjem na temo Cammino Celeste in izvedel, da zanimanje za pot narašča, da je med romarji največ Italijanov, pa tudi veliko Nemcev in Avstrijcev, ostalih pa bolj za vzorec, med njimi tudi kakšen Slovenec sem pa tja. Sam je že prehodil CC, a zaradi službe v dveh kosih. Povedal mi je, da lahko dobim tudi žig Oglejske bazilike. Našel sem ga v bližnji info točki. Tudi tam sem z uslužbenko poklepetal, ali bolje po novinarsko poizvedoval. Med drugim mi je postregla s podatkom, da so v info točki skupaj razdelili že 400 romarskih potnih listov, samo tega leta 200, kar kaže na to, da se na romanje podaja vse več ljudi. Bogatejši za dva žiga, pravzaprav štiri, saj sem si jih dal pritisniti tudi v vodnik, ne le v romarski potni list, in klepet oziroma dva, ki sta mi po dveh urah samotne hoje dobro dela, sem pičil dalje do načrtovanega postanka ob Via Sacra. Bazilika, mozaiki in vse ostale zgodovinsko pomembne ostaline, ki sem si ji v preteklosti itak že ogledal, me ob tem obisku niso zanimale. Parkiral sem se v senco enega od dreves, si sezul čevlje in nogavice in si sede na mehki travi

pripravil dva sendviča. Nisem še dobro zagrizel v prvega, ko so se mi približali trije mlajši moški. Eden od njih me je vprašal, ali sem na kakšnem caminu, in povedal sem jim za pot, ob tem pa potegnil torbico za okrog pasu z vsem denarjem in dokumenti, ki sem jo odložil v travo, bliže k sebi. Za vsak slučaj. Neko čudno energijo so izžarevali. Niso bili domačini, ampak po moji oceni bolj z juga Italije. Občutek sem imel, da so si me hoteli malo privoščiti, morda celo kaj hujšega, a ko sem jim začel brez najmanjšega strahu razlagati o poti, ki je pred mano, in so me dobro premerili, ošacali, so, ne glede na to, kakšni so bili njihovi prvotni nameni, ohranili prijaznost.

Prav mogoče je, da jih je minila volja do zafrkavanja ali celo kakšnega izsiljevanja, ko so „poštekali“, da sem preveč fit za mi zatežit, kar sem samozavestno izžareval in dejansko bi jih, če bi slučajno prišlo do kakšnega prerivanja, kljub številčni premoči obvladal. Morda pa so bili čisto kul in jih je res samo zanimalo, kam sem namenjen, ko so videli velik nahrbtnik, ki je pričal o tem, da nisem le na popoldanskem izletu. Ne vem in ne bom nikoli izvedel. „Itak pa imam na tej poti posebno zaščito, a ne?“ sem malo za šalo malo zares pomislil, ko so se

poslovi in sem se lahko ponovno lotil sendviča, ki je že nestrpno čakal, da zagrizem vanj. Za prve dni septembra je bilo vroče. Ob enih popoldne je bilo v senci drevesa prijetno, na soncu pa še preveč pripekajoče. 33 stopinj Celzija je kazal digitalni prikazovalnik na eni od stavb, mimo katerega sem šel ne dolgo tega. In tudi ko sem se po nekoliko daljši pavzi odpravil dalje, je bilo vse prej kot frišno. Sončni žarki so me pričakali, takoj ko sem za seboj pustil Vio Sacro, ob kateri rastejo mogočna drevesa in dajejo temu primerno globoko senco in zatočišče. Po neobljudeni ulici ali dveh se je pot znova priključila kolesarski stezi, vzdolž katere

sem hodil kar lep čas, preden me je modra ribica spet usmerila med polja koruze in neke temno zelene rastline, ki je nisem prepoznal. Kasneje sem od ene domačinke, pri kateri sem pofirbcal, da kaj je pa to, izvedel, da gre za sojo. Ja, med Oglejem in Aiellom, kamor sem bil namenjen, so kar precejšnje površine namenjene gojenju te rastline, od katere sem, mestno dete, poznal le njena užitna in beljakovinska polna zrna. Razen domačinov v redkih zaselkih in krajih, skozi katere so me vodile modre oznake, nisem srečal

nobene drugega romarja, pohodnika, nikogar, ki bi hodil, le enega tekača. Zemlja je bila suha, prašna. Dež že dolgo ni namočil tal. Med počasnim napredovanjem po ravnini sem imel ves čas pred očmi Cerje in Trstelj, pa tudi Nanos, Trnovski rob, Sveto Goro, Sabotin. Strateške točke, ki jih, ko sem doma, gledam in videvam skoraj vsak dan. In vsak stik z očmi s katero od teh točk, je bil, kot bi me kdo nežno pobožal, kjer mi najbolj prija. Ja, rad imam kraje, kjer živim. Zaljubljen sem v to ožje, pa tudi širše goriško območje, ki sega tudi čez mejo, kjer se od nekdanje počutim nič manj doma, kot na slovenski strani. Gorico sem vedno dojemal tudi kot malo svoje mesto. Ne bi živel kje drugje, ne bi se preselil, vsaj do zdaj sem tako razmišljal. In čeprav v Novi Gorici ni velike izbire služb, ponudba česar koli že pa je bolj omejena kot v kakšnem večjem mestu, in še bi lahko našteval pomanjkljivosti majhnosti, že leta brez pripomb plačujem ceno za to majhnost in uživam ob tem, da sem s kolesom že v nekaj minutah zunaj mesta, v naravi, pa naj se iz središča usmerim v katero koli smer. Tudi peš sem hitro stran od asfalta in betona, pa čeprav startam izpred bloka, v katerem živim. Dodana vrednost te majhnosti pa je tudi to, da me v vsaki smeri, kamor se že namenim, pričaka nekoliko drugačno okolje; Soška dolina, Trnovska planota, Vipavska dolina, Kras, Furlanska nižina, Brda – to so ta okolja, ki obkrožajo mesto in v kateri se tako rad umikam, utapljam se v njihovi lepoti in to že leta, ne da bi se jih naveličal. To raznolikost bi res pogrešal, če bi se moral preseliti kam drugam. Kot tudi privilegij, da imam pol ure z avtom in dobro uro s kolesom do morja in ne dosti več do najbližjih gora.

BARKOVLJE Predstavitev knjige Kristine Martelanc Človek mora imeti upanje in zaupanje

Na sedežu društva TPK Sirena v Barkovljah so v četrtek, 27. avgusta, predstavili knjigo Vzponi iz brezna stiske avtorice Kristine Martelanc. Avtorico in delo je predstavila urednica Goriške Mohorjeve družbe Majda Cibic, ki je po pozdravu povedala, da je knjiga izšla v zimskem času v sklopu knjižne zbirke GMD in je to prva samostojna predstavitev, saj zaradi letošnjih razmer ni bilo še mogoče organizirati dogodka na primeren način. Kristina Martelanc je zaposlena pri Karitas in od nekdaj zelo rada posluša bližnjega, se pogovarja z ljudmi, se ukvarja s težavami in stiskami posameznikov. Tako da lahko rečemo, da je neke vrste socialna psihoterapevtka. Že veliko let pomaga in sodeluje s slovenskimi in italijanskimi šolami ter pomaga dijakom, vodi pa tudi skupine za samopomoč. Te dolgoletne izkušnje je prenesla v posebno knjižno obliko. Gre dejansko za pričevanja, ogledalo in odsev njenih delovnih izkušenj. V knjigi je 9 zgodb, zelo različnih, ki pa imajo skupni imenovalec: to so človeška stiska, tragika, težave, v katerih se znajde človek, naj bo to otrok, mladostnik ali starejši. Junaki v zgodbah so imenovani, toda z drugimi imeni in tudi z drugačnim fizičnim opisom, tako da se drži močne anonimnosti. Človek se lahko znajde v določenem trenutku življenja v težavah, išče strokovno pomoč in Kristina se je znašla

v tem položaju pomočnice. S temi ljudmi se pogovarja in pri branju se občuti, kako postane del teh ljudi in obratno, v bistvu nastane neka vez, ki se še danes nadaljuje. Urednica je povedala, kako občuduje avtorico, ko uporablja in obrazloži dve bistveni besedi, in sicer upanje in zaupanje. Človek mora vedno imeti upanje in v teh skupinah se skuša delati prav to, ulivati upanje posameznikom, da se potegnejo iz brezna stiske. Oni

pa morajo seveda njej zaupati. Gre zato za pomembno obojestransko vez, je še povedala Cibičeva, ki je ob koncu spomnila, da je Kristina Martelanc tudi talentirana oblikovalka in platnica knjige je prav sad tega talenta. Na dnu naslovnice imamo neko temino, neko brezno. Vsak človek, ki se znajde v težavah, išče pot, ki bi ga pripeljala iz brezna, kar predstavljajo svetli plameni, ki se vzpenjajo visoko proti neki svetlini oz. luči. Kristina Martelanc je najprej povedala, da sama ne rešuje ljudi, da to ni njen poklic in da ni njena zasluga, če ljudje

pridejo iz stiske, ampak skupna. To je nekaj posebnega, neka skupna pot, je poudarila. S sočlovekom se ona od nekdaj pogovarja, vid in sluh je imela že od otroštva poškodovana, in to je pripomoglo, da je našla druge kanale do sočloveka. Avtorica pravi, da ima kot neki magnetek v srcu, ki jo kar vleče k drugim, kot preko neke srčne dimenzije, neke vrste bližine, ki večkrat sploh ne potrebuje besed, in to je bistvo njenega življenja in dela, je povedala. Obrazložila je, da je slišala številne hude zgodbe, tudi tako hude, da so jo prizadele, in se je spraševala, kako lahko sploh začne pogovor. To pa se vedno da, je dejala, dovolj je tudi začetna bližina, ki pokaže sočloveku, da ni sam, da sta v dveh in mogoče se pridružita še tretji in četrti in mu bodo vsi pomagali, da bo lahko prišel iz stiske. Če obstaja človeški pristop, brez obrekovanja in drugih nerodnosti, ki pokvarijo odnos, se lahko skupno nosi težo in breme posameznika, in to mu pomaga. Bistvo odnosa do teh ljudi v skupinah za samopomoč so globoka, preprosta človeška vest, zaupanje, pomoč, posvetovanje in čas, je povedala Martelanc. Ta knjiga je pričevanje medčloveških odnosov in tega, kako se da skupaj razbremeniti stiske. Avtorica se je odločila, da jo napiše, ker knjiga potuje med ljudmi in doseže več oseb, kot jih pozna. S pisano besedo si je želela deliti izkušnje in dokazati ljudem, da se stiske lahko rešijo.

MČ

Nagrada Nadja Maganja Letošnja nagrajenka je s. Gaetana

V ponedeljek, 31. avgusta, so v Finžgarjevem domu na Opčinah podelili letošnjo Nagrado Nadja Maganja. V imenu organizatorjev (Skupnost sv. Egidija, DSI, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Nadjina družina) je pozdravil predsednik DSI Sergij Pahor, ki je poudaril, da odbor podeljuje nagrado ženski ali skupini žensk, katerih življenje odlikuje več vrednot, ki so zaznamovale življenje in delo Nadje Maganje (vera, molitev, ljubezen). Prijeten večer, ki je potekal dvojezično, se je začel z branjem oz. prikazom Nadjinega dela, preko spominov Branke Sulčič, ki je bila žal odsotna in jih je zato skrbno prebrala Majda Cibic, prevajala pa Federica Marchi. Po kratkem glasbenem intermezzu skupine Gadjo rom collective

je potekala javna podelitev. Odbor je sklenil, da prejme letos nagrado s. Gaetana Dellantonio, ki deluje v okviru Skupnosti san Martino al

zaživel v dnevih, ki jih je delila z ubogimi. Že štirideset let živi v Skupnosti sv. Martina, podlaga za njeno delo so trije stebri: sprejemanje,

foto MČ

Campo v Trstu. Nagrajenko je predstavil don Mario Vatta, ustanovitelj Skupnosti sv. Martina, ki deluje v korist ubogih in manj srečnih, ki živijo na obrobju tržaškega mesta. S. Gaetana se je oblikovala po duhovnem izročilu sv. Luigija Scrosoppia, uspelo ji je, da je njegov duh

poslušanje in sočutje. Vedno si je vzela veliko odgovornosti in nikoli ni pomislila na utrujenost ali morebitne poraze, življenje in delo daruje manj srečnim, je povedal don Vatta. Ganjeni in počašeni s. Gaetani je izročil nagrado (skulpturo Zalke Arnšek) član Nadjine družine Ivan Jevnikar.

Nova sezona Slovenske filharmonije v Ljubljani

Sodobna glasba in 30-letnica zbora

A bonmajška shema Letošnje sezone Slovenske filharmonije v Ljubljani je doživela temeljito prenovo, tako je razkril direktor in umetniški vodja Orkestra Slovenske filharmonije Matej Šarc na tiskovni konferenci, ki je potekala v četrtek, 27. avgusta, v zunanjih prostorih kavarne San Marco v Trstu. Na tiskovni konferenci, ki jo je vodila in sproti prevajala za italijanske poslušalce Rossana Paliaga, je Šarc povedal, da je mesto prevzel v času pandemije oz. lockdowna, ko je potekalo delo filharmonije že 14 dni na daljavo. Zato je ta čas, ko niso bili na sporedu koncerti, direktor izkoristil za temeljito prenovo, predvsem abonmajev. Pri tem je naletel na veliko skeptičnih reakcij in skrbi, predvsem glede tega, kako se bo občinstvo odzvalo na spremembe. Zaskrbljene pa mu je uspelo prepričati, da je bilo prav kočljivo stanje prava priložnost za korenite spremembe, saj imamo letos dokaz, kako so časi nepredvidljivi. Veliko bo novega in drugačnega. Letos bo 6 abonmajskih ciklov s poudarkom na sodobni glasbi in na vokalnem izvajanju, saj bo poleg vokalnega abonmaja tudi vokalno-instrumentalni. Letos so cikli poimenovani s privlačnimi kraticami, ki spominjajo tudi na kratice z drugimi pomeni. Na ta način so organizatorji hoteli biti bolj aktualni in vzbuditi pozornost. Instrumentalna glasba bo predstavljena v treh abonmajskih ciklih: SMS (Same mogočne skladbe), FKK (Filharmonični klasični koncerti), SOS (Sodobne orkestrske skladbe). Prvega bodo sestavljali prikupni

tematski koncerti. Cikel klasičnih koncertov bodo zaznamovale mojstrovine Beethovna, Haydna in Tartinija. Nov cikel Sodobne orkestrske skladbe bo prvič predstavil simfonijo Turangalila Olivierja Massiaena kot tudi redko izvajane skladbe Edgarda Varesa, Luigija Nona, Berndta Aloisa Zimmermanna, Johna Adamsa in Arva Pärta. S tem ciklom je

velikonočni koncert. Koncertni slavospev človeškemu glasu bo dopolnil Pretežno vokalni cikel (PVC), ki bo v jesenskem delu ponujal antološke vrhove slovenske zborovske glasbe, v spomladanskem pa glasbo elizabetinske dobe. Umetniški vodja se je zahvalil tržaškemu poslušalcem, saj je že tretjič, da priredijo tiskovno konferenco tudi v Trstu, in rezultati so vidni, je poudaril

povezan tudi drugi poseben cikel, in sicer SIM - Sobotne izobraževalne matineeje. Sodobna glasba mora biti tudi obrazložena, predvsem tistim, ki je ne poznajo dobro. Na teh matinejah bodo lahko poslušalci pred koncertom pogledali vsebine s pomočjo strokovnjakov za glasbene govornice našega časa. Vreden omemba je obisk znamenitega italijanskega skladatelja Salvatoreja Sciarrina. Vokalni instrumentalni program (VIP) bo imel letos posebno težo, kot je na tiskovni konferenci povedal umetniški vodja Zbora Slovenske filharmonije Gregor Klančič, saj obhaja zbor 30-letnico ustanovitve. Zbor bo v tem prenovljenem programu pogosteje nastopil z orkestrom. Poleg odmevnega odprtja sezone bosta v združenji zasedbi med drugimi zazvenela božični in

ter spomnil, da je sezona pred vrati, in vse toplo povabil na prvi koncert, in sicer slavnostni koncert ob 30-letnici zbora. To bo Maša v h-molu Johanna Sebastiana Bacha, ki jo bo vodil priznani dirigent Stephen Layton 8. in 9. septembra v Cankarjevem domu. Ker živimo v kočljivih časih, bodo seveda veljavni varnostni ukrepi proti širjenju koronavirusa. Omejeno bo število vstopov oz. vstopnic (za dogodke v Filharmoniji bo na voljo 100 sedežev, v Cankarjevem domu pa 400), trije sedeži bodo prosti med poslušalci in vsaka druga vrsta bo nedostopna. "V tem trenutku je treba paziti na zdravje, kljub razmeram in omejitvam pa je pomembno, da svojo dejavnost ohranimo živo", sta na koncu tiskovne konference povedala Šarc in Klančič.

MČ

V spomin

Zadnje slovo od Srečke Černe Artač

V soboto zjutraj, 29. avgusta, je v 95. letu na svojem domu na Opčinah za vedno zatisnila oči Srečka Černe Artač. Rodila se je v Solkanu pri Gorici 26. novembra 1925 v mizarski družini. Njena mati je bila Marija Šinkovec iz Laz pri Reki na Cerkljanskem, oče pa mizarski mojster Anton Černe iz Solkana.

Gospa Srečka Černe Artač z možem Ivanom na skupnem trgu obeh Goric

Večji del življenja je namenila učiteljskemu poklicu. Osnovno šolo je obiskovala v Solkanu, na goriškem učiteljsku je maturirala leta 1942. Znanje, pridobljeno v času šolanja, in čut za lepoto jezika, obogaten s pretanjenim obvladanjem italijanščine, je nadgradila z veseljem do prevajanja. Nekaj

prevodov pesmi Ljubke Šorli Bratuž (Jesen na Krasu, Večer v Zdravščini, Jetnikova pomlad, Po nabrežju Soče, Češnjevo cvetje) je objavila v glasilu Jadro (10, 2001). Srečka Černe Artač je poučevala v Trnovem, Solkanu, Tomaju, na Plavjah, v Rojanu, pri Briščikih, na Opčinah, do upokojitve

leta 1986 pa na šoli Alojza Gradnika na Repentabru. Ko je poučevala v Kanalu, v šolskem letu 1946/1947, bila je ena prvih povojnih učiteljic, je spoznala učitelja Ivana Artača, s katerim sta se pročila v Gorici, nato sta se preselila v Trst, kjer sta se jima rodila hčerka Majda in sin Boris. Z

družino je pokojna večji del življenja prebivala na Opčinah, kjer se je dejavno vključila v skupnost, pela je v zboru Škrjanček in v cerkvenem openskem pevskem zboru, pripravljala je razstave ročnih del in v šoli dramske prizore za prireditve. Prizorček Igrajmo se poklice je izšel ob 40-letnici izhajanja Pastirčka v brošurici Pastirčkov oder 1 leta 1986. Redno je tudi pisala pesmi, ki so izšle pred dvema letoma v zbirki Drobtnice življenja pri Goriški Mohorjevi družbi; objavljala jih je v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe, v našem tedniku Novi glas ter v glasilu Naša beseda. Živo je bila vključena v versko življenje in delovanje župnije na Opčinah. Dokler ji je zdravje dopuščalo, je redno hodila k bogoslužju. Hčerki Majdi, ki je naša cenjena sodelavka, in vnuku Primožu Sturmanu, tudi on je naš dolgoletni sodelavec, ter vsem ostalim sorodnikom gre naše občuteno sožalje. Gospod Bog naj pokojni podari večni mir in večna Luč naj ji sveti!

NABREŽINA Ob praznovanju zavetnika sv. Roka

Osvetlitev lika g. Viktorja Godniča in nova čupa

Nabrežinska društva so letos v okviru praznovanja sv. Roka ponudila občinstvu pester in zanimiv spored. Petek, 14. avgusta, je v prostorih SKD Igo Gruden potekal ob odprtju razstave slik in osvetlitve lika g. Viktorja Godniča, čigar stoletnico rojstva obhajamo letos. Vaščani in drugi so si istega večera lahko tudi ogledali novo izdobljeno čupo. Življenje in delo priljubljenega patra je poslušalcem predstavil zgodovinar Ivan Vogrič, pobudnik spominskega večera. Godnič je bil salezijanec, uveljavljen nogometaš, slikar in katehet. Rodil se je v Nabrežini v družini sindikalno angažiranega kamnoseka. V mladih letih se je navdušil za nogomet. Pri 17 letih je kot odličen obrambni igralec že sklenil pogodbo s klubom iz Marsale. Pozneje je nastopal v vrstah Messine in v Izoli. Vrhunec svoje nogometne kariere je dosegel v Genovi, kjer je bil član večkratnega

državnega prvaka 1. lige. Krščanski veri se je približal med vojno. Odločilno je bilo zanj naključno srečanje s salezijanci v Moglianu Venetu; sprejeli so ga medse in mu omogočili študij. V red svetega Janeza Boska je stopil leta 1946. Sledila sta pripravništvo v Trstu in Pordenonu ter študij teologije. V dušnega pastirja je bil posvečen leta 1955 v Padovi. Potem ko je služboval večinoma v Venetu, je leta 1967 postal član salezijanskega središča sv. Alojzija v Gorici. Godnič je treniral župnijska nogometna moštva in bil kaplan prvoligaša Venezia. Bil je zelo povezan z rojstnim krajem, kjer je bil katehet na osnovni šoli in je poučeval umetnostno vzgojo. "Viktorjeva kateheza je bila tako zasnovana, da je iz nje prevevala odprtost, ki se je napajala iz najbolj pristnih vrednot 2. vatikanskega koncila", je izpostavil Vogrič. Spomniti velja, da je leta 2004 Godnič v italijanščini objavil

knjigo, v kateri se obrača na namišljenega mladeniča, ki išče smisel življenja v svetu nogometa. Delo obravnava vprašanja miru v svetu, odnosa do pripadnikov drugih verstev, neenotnosti med kristjani in fanatizma na

stadionih. Kot salezijanec je več kot tri desetletja duhovno oskrboval bolnike v nabrežinskem sanatoriju. Tam je redno daroval maše, ki so jih obiskovali tudi domačini. Bil je povezovalac med verniki

in neverniki. "Večkrat je zaprosil, da bi postal misijonar v deželah tretjega sveta, vendar predstojniki so njegove prošnje vselej odbili", je spomnil predavatelj. Svoja umetniška dela

pomočjo krščanskih simbolov je upodabljal verske vsebine. Na platno je prenašal impresije kraške arhitekture in domače obale ter risal tihožitja. Predavatelj je opozoril, da je pater skrbno in ponosno hranil izvornik zbirke Gregorčičevih pesmi iz leta 1908. Redno je tudi denarno podpiral ljubljanske salezijance, ki so mu v Gorico pošiljali literaturo. Bil je sproščen sogovornik mladostnega videza; dosegel je visoko starost. V krogu svojih sobratov salezijancev je odšel konec leta 2013. Ob Godničevih slikah je veliko zanimanja zbudila tudi čupa Zorka, izdelava katere je zahtevala več mesecev dela. Z Babčeve domačije, kjer so jo izdoblili iz enega debla, so jo mladi fantje na vozu pripeljali do društvenega sedeža. Na čelu spreveda je igral na harmoniko in pel Matej Gruden-Keko. O delu marljivih domačinov, med katerimi je bil pred kratkim preminuli Marjan

Caharija, je spregovoril predsednik nabrežinskega jusa Igor Zadnik. Slovesnosti, kateri je prisostvovalo lepo število ljudi, so se udeležili člani občinske uprave (županja Daniela Pallotta, podžupan Walter Pertot, odbornika Annalisa D'Errico in Stefano Battista), deželni svetnik Igor Gabrovec in drugi. Štirimetrsko čupo je blagoslovil župnijski upravitelj Karel Bolčina, ki je menil, da plovilo predstavlja vez z načinom življenja naših prednikov-ribičev. "Če bomo kot skupnost ohranjali in gojili naše korenine, jih noben vihar ne bo poškodoval", je ocenil duhovnik. Slovesnost se je sklenila s podelitvijo dveh priznanj. Županja ju je "za ljubezen do domačega kraja in predanost pri širjenju kulture" izročila kulturni delavki Nadi Doljak, umetniška dela katere so na ogled v prostorih Kavarnе Gruden, ki ima nova upravitelja, in organizatorki inovativnih srečanj Fabiola Faidiga.

Mch

POGOVOR Erik Purič

Izjemen uspeh za pesem Our tree

Erik Purič je 22-leten fant iz Repna, ki goji veliko ljubezen do glasbe; zaposlen je v računovodskem uradu v podjetju bratov Cosulich. Erik – z umetniškim imenom Johnny Reed – je bil član skupine Love guns, nedavno pa se je odločil, da bo sam nadaljeval svojo pot. V petek, 7. avgusta 2020, je objavil svojo prvo pesem, Our tree, ki jo je sam napisal in uglasbil. Eriku se iskreno zahvaljujem za razpoložljivost in mu želim čim več uspehov na tej poti.

Pred kratkim si dosegel velik uspeh s pesmijo Our tree. Si pričakoval tako velik odziv?

Če moram biti iskren, ne. Sem pričakoval, da bi ljudje delili pesem, toda ne do tolikšne mere. V fazi produkcije sem se zavedal, da je pesem učinkovita, je pa vse odvisno od tega, kako publika sprejme končni izdelek. Na Instagramu je bilo več kot 300 delitev, na Facebooku več kot 100; sem res zadovoljen.

Kje si našel navdih za to pesem?

Pesmi ponavadi pišem zase. Navdih dobim povsem slučajno, je zelo odvisno od tega, kako se v nekem trenutku počutim, in od tega, kar se mi dogaja v določenih situacijah. Ko dobim melodijo, sestavim še besedilo. Sledi faza, v kateri pilim tako melodijo kot besedilo, da dobim najboljše možne kombinacije.

O čem pripoveduje pesem Our tree?

Pesem pripoveduje o fantu in

dekletu, ki sta skupaj in nato gresta narazen. Lirski subjekt oz. moška figura para se na koncu sprijazni z dejstvom ločitve, je zadovoljen s tem, kar je bilo, in s tem, kar je postal. Na splošno je pesem po značaju pozitivna, ker vabi k temu, da gledamo pozitivno

skupnico, s katero smo igrali narodno-zabavno glasbo. V tistem obdobju sem odločil, da sam posnamem pesem, Pridi z menoj. Kasneje sem se odločil, da jo objavim; ni naletela na velik odziv, toda to mi ni bilo mar. Hotel sem samo pustiti sled, pesem še ni

plat navidezno slabih situacij in da smo iskreni, ko povemo, kdaj se slabo počutimo. Lirski subjekt hoče sporočiti poslušalcu, da kljub temu, kar se je zgodilo, četudi to ni bila najlepša izkušnja, lahko vedno kaj odneseš in se česa naučiš.

Je to bila prva pesem, ki si jo izvedel kot solist?

Še preden bi bil član skupine Love guns, sem imel drugo

bila del trenutnega projekta; tudi zaradi tega se nisem potrudil za reklamiranje ipd.

Videoposnetek je res lepo narejen ... Kdo je snemal?

Kdaj je bil narejen?

Snemali smo 12., 13. in 14. julija blizu slovenskega naselja Kozina na neki zapuščeni cesti. Za posnetek, in sicer za snemanje, režijo in montažo sta poskrbeli Pika Bernetič in Teja Lisjak.

Kar se tiče same pesmi, mi je priskočil na pomoč Rok Dolenc, ki mi je pomagal pri snemanju, miksu in masteringu.

Tvoj glas je zelo primeren tudi za tak stil pesmi.

Recimo, da ja. Stil je prej folk pop kot country. Rekel bi, da je to neke vrste pop-verzije Boba Dylana, na primer pri glasbilih, ritem pa je folk. Mislim, da se bom precej držal tega glasbenega žanra in se bom skušal čim bolj približati britpopu (britansken popu), ki je na primer tipičen za znani angleški band Oasis.

Kdo so tvoji najljubši pevci, ki te najbolj navdihujejo, ko pišeš tako glasbo?

V glavnem poslušam vse, kar spada v žanr britpop, na primer Oasis, Liama in Noela Gallagherja, Johna Lennona ipd. Izredno mi je v navdih zadnja zgoščenka Liama Gallagherja, ki žanrsko najbolj odgovarja mojim trenutnim okusom, po njem se tudi skušam zgledovati. Je pa izrednega pomena, da imam te umetnike le za zgled, ker se moram sam razviti kot glasbenik in se nekoliko razlikovati od ostalih.

Bo ta pesem prva tvojega albuma?

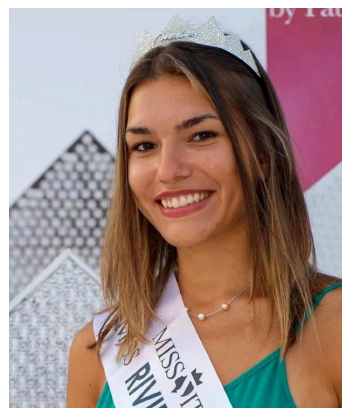
Ne, Our tree je le singel. Verjetno bom objavil še en singel in nato bom začel s krajšo zbirko 5–7 pesmi v formatu EP (extended play – podaljšano predvajanje). Žanrsko se bom držal britpopa.

Samuel Devetak

Tekmovanje Miss Italia

Sanja Žagar očarala žirijo

Dne 19. avgusta 2020 je v termalnem parku Riviera Resort v Lignanu potekala prva faza deželne selekcije za prestižno lepотно tekmovanje Miss Italia. 20-letna Sanja

Žagar iz Bazovice je očarala žirijo in se uvrstila na prvo mesto ter tako pridobila naslov Miss Riviera Resort. Za njo sta osvojili drugo mesto 20-letna Fiorenza Dri z naslovom "Miss Rocchetta Bellezza" in tretje 20-letna Marta Morsanutto, obe iz videmske pokrajine. Zaradi koronavirusa je bilo letos število udeleženk omejeno na 15 in vse je potekalo v skladu s predpisi za omejitev širitve virusa. Vsaka dežela ima svoje selekcije, ki se delijo v dve fazi, nam je povedala Sanja, ki je zelo prijazno rada odgovorila na nekaj vprašanj za naš tednik. "Če osvojiš prvo mesto na eni selekciji prve faze (kot se je zgodilo njej; op.ur.), si

avtomatično pripuščena na selekcije druge faze (deželni finale)". V tej fazi bodo udeleženkam podelili sedem naslovov, med katerimi je najpomembnejši "Miss FVG" oz. Miss Furlanije Julijske krajine. "Če na selekcijah druge faze osvojiš enega izmed sedmih naslovov, se tekmovanje nadaljuje v Jesolu, kjer je ponovno selekcija". Prav v Jesolu bo žirija izbrala kandidatko, ki bo predstavljala deželo FJK na finalu v televizijski oddaji. Sanja nam je o sebi še povedala, da se je pri Boru v Trstu do 18. leta ukvarjala z gimnastiko ritmiko, nato je prenehala kot gimnastičarka in se odločila, da bi trenirala mlajša dekleta. Trenutno rada hodi tekat, pozimi pa smuča. Odločila se je za študij prava na tržaški univerzi, "ker mislim, da me ta stroka lahko obogati z različnih zornih kotov in nudi temelje za več dejavnosti, ne samo za odvetnika". Med drugim se rada ukvarja s časniskarstvom, saj že nekaj časa sodeluje s Primorskim dnevnikom, za prihodnost pa se še ni odločila. Na pot lepotnih tekmovanj je stopila tudi zato, ker jo je k temu še najbolj spodbujala mama, nam je še povedala Sanja. "Ona mi je vedno bila ob strani". Sanji iskreno želimo vso srečo in veliko uspehov!

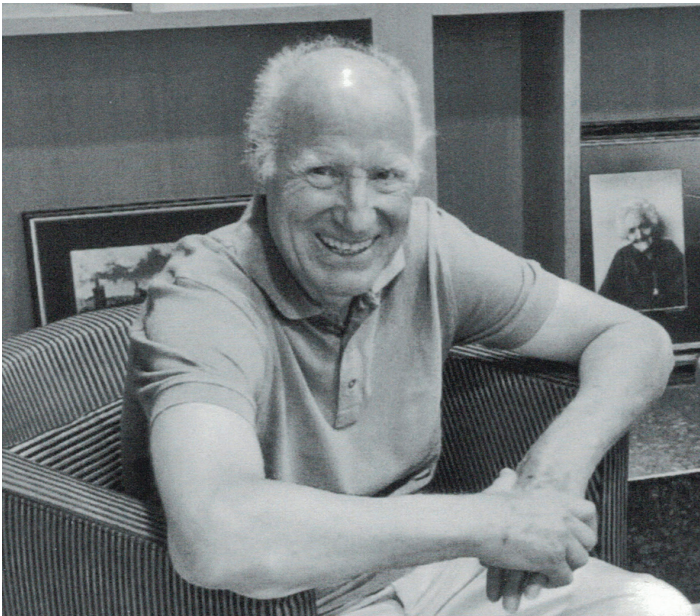
Samuel Devetak

Častitljiv življenjski jubilej prof. Humberta Mamola

Še na mnoga zdrava leta!

Točno kot ura je prof. Humbert Mamolo od leta 1960 za kar 45 let prihajal na vaje in na kor cerkvenega pevskega zbora v Rojanu, od leta 1965 do decembra 2005 pa je s tem zborom ob vseh nedeljah in praznikih sodeloval pri bogoslužju, ki ga je oddajal radio Trst A. Nikoli ni zamudil in nikoli zmanjkal. Zanj je tudi napisal kar nekaj cerkvenih pesmi in mašnih delov. Že ta podatek nam veliko pove o jubilarntu, profesorju in ravnatelju, organistu in zborovodji, organizatorju in publicistu Humbertu Mamolu. Prof. Mamolo je bil svoje dni tudi odličen športnik. Še posebej se je ukvarjal z veslaštvom. Tej športni dejavnosti se je začel posvečati leta 1949 pri tržaški Saturnii, kmalu so ga vključili v postavo četverca in nato osmerca. Tržaški veslači so dosegali odlične uspehe in bili leta 1952 med možnimi kandidati za nastop na olimpijskih igrah v Helsinkih. Podvig se jim ni posrečil, ker so si v Padovi priveslali drugo mesto, medtem ko so kak mesec kasneje zmagali na državnem prvenstvu v Trstu. Leksikon nam pove, da

se je prof. Mamolo rodil v Trstu 31. avgusta 1930, da je leta 1950 maturiral na Znanstvenem liceju France Prešeren, da je obiskoval škofijsko šolo za cerkveno glasbo in leta 1957 tudi diplomiral, da je leta 1961 končal študij iz političnih ved na tržaški

univerzi in da je leta 1962 dosegel usposobljenostno diplomu za poučevanje telesne vzgoje. Ta predmet je sicer poučeval na nižjih in višjih slovenskih šolah vse od šolskega leta 1951/52 do 1970/71. Od

tega leta do upokojitve leta 1993 je bil ravnatelj nižje srednje šole Fran Levstik na Proseku. Mamolo je bil med pobudniki t. i. celodnevne šole in leta 1973 je na njegovo pobudo šola Levstik postala prva in edina celodnevna srednja šola s slovenskim učnim jezikom

v Italiji. O tej temi je tudi organiziral seminarje in napisal kar nekaj strokovnih člankov. Tudi na šoli je namenjal veliko pozornost zborovskemu petju in vodil šolski zbor. Zborovski

kulturi se je vedno posvečal z veliko vnamo, in to ne le kot organist in zborovodja v Rojanu, ampak tudi kot zborovodja v drugih krajih, na primer v Nabrežini in Mačkoljah. Od ustanovitve leta 1963 je bil tudi v vodstvu Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in je bil idejni oče raznih prireditev in pobud zveze, ne nazadnje tudi enotedenskega poletnega pevskega in dirigentskega seminarja, ki ga ZCPZ prireja v raznih krajih po Sloveniji, a tudi v Avstriji in Italiji. Večkrat pa je Mamolo tudi vodil združeni zbor zveze, še zlasti je nastopil na raznih koncertih božičnih pesmi, prej pri sv. Antonu Novem in nato pri sv. Justu v Trstu. Zadnja leta je bil tudi v vodstvu Cecilijinega društva v Sloveniji, ki povezuje cerkvene glasbenike vsega narodnega prostora. S svojim temeljitim znanjem in srčno predanostjo je bil tudi učinkovit organizator premnogih prireditev, koncertov in izobraževalnih pobud ZCPZ. Prav zato se ga pri zvezi s hvaležnostjo spominjajo in mu kličejo še na mnoga zdrava in vesela leta!

Marko Tavčar

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: Za slovenske misijonarje
Za sestro Jožico Sterle – Ukrajina: U.M.M. 50€,
Za sestro Andrejo Godnič – Venezuela: U.M.M. 50€, A.M. 50 €, Lizeta Janežič 20 €.
Darove lahko nakažete tudi na:

ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE
IBAN: IT22 L089 2802 2010
2000 0086 948 Codice Bic: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan Via Cordaroli 29, 34135 Trst
Za Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu darujeta N.C. 20 € in M.P. 20 €.
Za svetoivanski Marijin dom daruje Gracijela Sluga 20 €.

V ponedeljek, 31. avgusta, je
prof. **HUMBERT MAMOLO**
obhajal častitljiv življenjski jubilej.

Svojemu dolgoletnemu odborniku in sodelavcu iz srca vošči
Zveza cerkvenih pevskih zborov - Trst

Ob nenadomestljivi izgubi dragega moža
Emilia
izrekamo ženi Mariji Prucar globoko sožalje
župnijska skupnost od Sv. Ane

Marijanski shod na Opčinah

Kljub težavam zaradi koronavirusa bo tudi letos vsakoletni Marijanski shod na Opčinah. Shod bo v Marijanišču na športnem igrišču pod šotom **v nedeljo, 6. septembra**. Le tako bo lahko več prisotnih, saj je v cerkvi omejeno število. Ne bo procesje, bo pa ob 16. uri molitev rožnega venca z meditacijo in petjem. Ob 17. uri sv. maša, ki jo bo vodil ob somaševanju slovenskih duhovnikov zlatomašnik g. Metod Lampe. Marijini častilci, vabljeni.

Bedencič Anton

DRAGA 2020 Peterlinovo nagrado je prejel Nužej Tolmajer

Kultura je zanj “srčna zadeva”

Deveto Peterlinovo nagrado je v nedeljo, 30. avgusta, na 55. študijskih dnevih Draga 2020 na Opčinah v prisotnosti lepega števila predstavnikov koroških krščanskih ustanov prejel vsestranski koroški javni delavec in velik prijatelj Slovencev v Italiji Nužej Tolmajer. Na popoldanskem slavlju je Ivo Jevnikar povedal, da je bila nagrada ustanovljena v spomin na nepozabnega kulturnega in prosvetnega delavca Jožeta Peterlina ob 100-letnici njegovega rojstva. Njeni pobudniki so člani Peterlinove družine in društev ter ustanov, ki so zaživel po njegovi zaslugi in je v njih deloval do prezgodnje smrti. To so Slovenska prosveta, Društvo slovenskih izobražencev, revija in založba Mladika, Radijski oder, Slovenski kulturni klub in društvo Finžgarjev dom. Nagrada je namenja osebi ali organizaciji, ki s prostovoljnim delom na kulturnem področju širi načela, ki jih je živel in udeleževal prof. Jože Peterlin. Nagrado predstavlja bronasta plaketa s Peterlinovim profilom v reliefu in grafika svetišča na Repentabru Edija Žerjela,

ki je bila doslej podeljena osemkrat. Kot piše v letošnji utemeljitvi priznanja, ki sta jo prebrala Peterlinova prevnu kinja Urška Petaros in vnuk Tomaž Susič, je bil Tolmajer dolga leta tajnik Krščanske kulturne zveze na Koroškem, pet let je bil tudi

odgovorni urednik Našega tednika, glasila Narodnega sveta koroških Slovencev. Posebno težišče njegovega poznejšega delovanja je bilo delo z mladimi, z dijaki Koroške dijaške zveze. Dal je tudi pobudo za ustanovitev lutkovnih in amaterskih gledaliških skupin ter pobudo za razvoj mladinske filmske dejavnosti. Nadalje je bil

med ustanovitelji skupne Slovenske glasbene šole, ki je edina skupna ustanova vseh koroških Slovencev. Bil je med pobudniki Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jamnik, leta 2004 je postal njegov predsednik. Tolmajer je vse življenje posvečal

kulturi, ki je zanj srčna zadeva. Posebej mu je pri srcu slovenska ljudska pesem, predvsem domača; prav ljudskim pesmim v domačem kraju je posvetil zajetno knjigo s tremi zgoščenkami Tiha zemlja. Od vsega začetka je “močno in prijateljsko” sodeloval s slovenskimi ustanovami na Tržaškem in Goriškem ter v Kanalski dolini

in zdomstvu. Tudi z matično domovino je pomagal krepiti stike. Nužej Tolmajer je vse življenje zavezan slovenski besedi, slovenskemu človeku in slovenski kulturni tradiciji ter krščanstvu. Na vsakem srečanju daje rojakom čutiti neizmerno ljubezen in srčno predanost – največkrat prostovoljnemu – delu za uveljavitev svojih idealov. Plaketo in grafiko sta nagrajencu med dolgim aplavzom občinstva izročila Lučka Susič in msgr. Jože Marketz. Škof je nato povedal, da je pred 15 letu predlagal predsedniku avstrijske države, da bi Nužēju podal naziv profesor honoris causa, a do tega žal ni prišlo. Na Opčinah mu je iskreno izrazil spoštovanje za vse, kar je dobrega naredil kot kulturni delavec. Sam Tolmajer je marsikaj povedal o bogatem delovanju msgr. Marketza na Koroškem, organizatorjem Drage pa se je zahvalil za nagrado. S tržaškimi rojaki se je veselil vrnitve Narodnega doma, za visok jubilej je čestital Borisu Pahorju. Poleg tega je obudil nekaj svetlih spominov na Jožeta Peterlina ter dolgoletno in plodno sodelovanje s Primorci.

DD

Cerkveni zbor sv. Vincencija v Trstu

Kako smo preživljali in kako preživljamo čas koronavirusa
Ko to pišem, je najhujše že mimo, a ne vemo, kako bo v prihodnje. Kot vsi ostali cerkveni zbori smo tudi mi umolkli v nedeljo, 1. marca 2020. Molili in peli smo doma ob poslušanju prenosa radijske maše iz Rojana in tudi mi, kot pevci, zapeli nam znane pesmi. Nekateri smo tudi duhovno uživali slovensko mašo in slovenske pesmi ob gledanju televizijskega prenosa iz mariborske cerkve. Ves postni čas in priprava na Veliko noč sta bila prava mora za vernike in posebno za nas pevce. Enako je bilo med največjim krščanskim praznikom, Veliko nočjo, vse je potekalo z domačega kavča. Seveda je bilo lepo in udobno za starejše in bolne, a za vse nas ostale je bilo prav žalostno. Enako v mesecu maju, ko nas naša lepa slovenska tradicija kar vabi k petju krasnih Marijinih pesmi. Pa se je vendarle nekaj izboljšalo in tako smo se na zadnjo nedeljo maja, 31., spet dobili v naši cerkvi pri sv. Vincenciju. Zaradi koronavirusa, v domeni z župnikom in našim duhovnikom don Davidom, smo morali našo mašo začeti petnajst minut prej, ob 7,45, da bi pustili cerkev prosto in razkuženo za naslednjo italijansko mašo. Ni bilo velikih problemov z našimi verniki, ker smo vedno prihajali prej v cerkev in molili desetko rožnega venca. Pevci smo se v cerkvi primerno porazdelili po klopih, kot so to že predhodno začrtali pristojni župnijski pomočniki, in zgledno upoštevali vse predpise. Lepo smo se zmenili tudi glede petja, ker nismo smeli razdeljevati notnih zapisov. Vsak pevec je prinesel od doma svojo mašno knjižico, iz katere sem jaz, kot odgovorna za zbor, črpala vse primerne pesmi za mašo. Z melodiko sem dala intonacijo in nekaj not, da so pevci razumeli, za katero pesem gre, in tako so na pamet zapeli vse pesmi, kot se pravi “na suho”. Takrat nismo imeli še našega organista Boruta Štoke, ker se je pripravljaval na maturo, in nismo ga hoteli motiti pri zahtevnem študiju. Ko pa je vse lepo in uspešno končal, se nam je pridružil, po štirih mesecih odsotnosti, na nedeljo, 1. julija 2020. Srečo imamo, da so orgle tudi spodaj v cerkvi, na levi strani, in da piščali zazvenijo po celotnem prostoru. Tako je ob orgelski spremljavi spet zazvenela lepa slovenska pesem in olepšala slovensko bogoslužje, h kateremu pripomore naš tržaški duhovnik, Barkovljan don Davide Chersicla, ki nam mašuje po slovensko. To poročanje končam z besedami hvaležnosti Bogu: čeprav smo majhna slovenska verska in pevska skupina v središču mesta Trst, smo, zahvaljujoč se prav vsem, premostili težave in krmarimo naprej z Božjo pomočjo in upamo, da nad nami bdijo vsi naši pokojni pevci, sorodniki in verniki sv. Vincencija.

Irma Ozbič Piščanc

Še o Pirjevčevi knjigi Partizani

Kdo sramoti partizane: Logar, Pirjevec, Širok?

Akad. prof. dr. in politikant (mislim, da je oznaka politikant ustrenejša ocena lika in dela kot politik, ki sem jo uporabljal prej) Jože Pirjevec, ex-urednik Mladinske knjige Tine Logar in direktorica Muzeja novejše zgodovine Slovenije dr. Kaja Širok so se znašli v zanimivem trikotniku, in sicer zaradi fotografij in podnapisov k njim v Pirjevčevi knjigi Partizani. Vprašanja so večplastna. Vsekakor taka, da tisto, kar zapišeta Pirjevec in Logar v lastno hvalo na platnicah Partizanov, ne drži več. Ali lahko opravi seminarso nalogo študent, ki v javnosti in tudi širše znane fotografske prizore iz leta 1942 premesti v 1941, iz leta 1945 v 1942, ki vsebino prizora opiše tako, da bralec pravzaprav ne ve, kakšna je njegova dejanska vsebina? Ali bi akad. prof. dr. in politikant Jože Pirjevec odslovil študenta Jožeta Pirjevca, če bi zagrešil take začetniške napake? Ali bi se za Muzej novejše zgodovine Slovenije, ki hrani najbogatejše zbirke fotografij iz časa druge svetovne vojne v Sloveniji, spodobilo, da bi naročniku oddal dokumentacijo za fotografije s takimi napakami? Pa vendar se je zgodilo, da so v Pirjevčevi knjigi Partizani objavljene fotografije s prav takimi

napakami v podnapisih. Omenimo jih nekaj: V Partizanih: Italijanski vojaki streljajo domoljube v Sloveniji, avgust 1941. (Muzej novejše zgodovine Slovenije; dalje MNZS, PL 6290) Dejansko gre za prizor iz italijanske ofenzive leta 1942. V Partizanih: Zločin okupatorja pod Peco na Koroškem, 1942. Ubita Peršmanova mati z otrokoma. (MNZS, TN 75_6) Dejansko gre za dogodek, ki se je zgodil 25. aprila 1945. Umorjenih je bilo 11 članov Peršmanove družine. V Partizanih: Zaporniki na dvorišču zloglasnega zapora v Begunjah, 1941 (MNZS) Dejansko gre za ujete partizane na dvorišču gestapovske kaznilnice v Begunjah leta 1942. V Partizanih: Prvo množično streljanje talcev v Starem piskru v Celju, 22. julij 1942 (AZ) Prvo streljanje talcev v Starem Piskru je bilo 4. septembra 1941, ko je bilo ustreljenih 10 talcev. Ali deset ustreljenih še ni množičen umor? V Partizanih: Jeseniško-bohinjski odred na Triglavu, 1470944. (MNZS, TN 1491- 470) Okrog fotografije skupine partizanov na vrhu Triglava je bilo veliko polemik. Takrat na vrhu Triglava niso bili samo partizani Jeseniško-Bohinjskega odreda, ampak tudi Ivanka Stare – Tanja in Angelca Rožič – Vlasta,

politični funkcionarki Zveze komunistične mladine partizanskega gibanja (o političnih organizacijah partizanskega gibanja sicer v Partizanih ne izvemo kaj dosti – a več o tem v prihodnje). Še in še bi lahko naštevali napačne, pomanjkljive in zavajajoče navedbe v podnapisih v Partizanih. Ali ni že čas, da Muzej novejše zgodovine opere svojo čast v javnosti. Kaj ima s Partizani, da je prišlo do takih napak? Katere fotografije so dejansko iz MNZS in katere iz AZ? Bolj gotovo pa je, da ne Pirjevec ne Logar ne bi smela dobiti pozitivne ocene, če bi fotografske priloge v Partizanih dala oceniti kot srednješolsko nalogo. Pa vendar se Pirjevec v uvodu v Partizane obsodi kar sam: “Brez pomoči Tineta Logarja, ki besedila ni samo uredil, ampak ga je tudi opremil z izjemnim izborom fotografij, bi to ne bilo mogoče”. Da Pirjevec o fotografski dediščini ne ve kaj dosti, priča tudi to, da v seznamu literature ni zbornikov fotografij in drugih raziskav fotografij o drugi svetovni vojni. Huje kot hudičeve podrobnosti v podnapisih pa je dejstvo, da je izbor fotografij nadvse titoistično ideološko zabetoniran. Pri AZ (<http://znaci.net/arhiv/> fotografije), od koder je vzeta

večina objavljenih fotografij, gre za 4740 skeniranih fotografij Muzeja revolucije naroda Jugoslavije. AZ je izbor iz značilne selekcije fotografskega gradiva iz časov, ko so veljale zakonitosti falzificiranja in vsiljevanja zgodovinskega spomina po načelih sistema ohranjanja in razvijanja revolucionarnih izročil. Muzej Jugoslavije, ki je pravni naslednik Muzeja revolucije naroda Jugoslavije, hrani veliko več tozadevnih fotografij. Ali sta za uporabo le delnega izbora v ozadju lenoba, časovna stiska? Ali je bila z Muzejem Jugoslavije sklenjena pogodba za objavo fotografij? Kolekcija AZ izraža navijaško vzdušje, da naj bi bili na partizanski strani beli angelčki in na protipartizanski strani črni hudiči in očitno se Logarju še danes tako sanja. Črno-bela selekcija fotografij v Partizanih pa je v temeljnem nasprotju z vsebino partizanov, kjer Pirjevec vendarle opisuje tudi partizanske vojne zločine in zločine proti človeštvu (čeprav jih praviloma ne poimenuje tako, še vedno raje govori o napakah). Tako je najbližje temu, da v fotografskih prilogah zaslutimo partizanski zločin, fotografija “Berette, s katero je 13. oktobra 1942 Franc Stadler – Pepe, preoblečen v duhovnika,

ustrelil Marka Natlačena. (Tine Logar: Osebni arhiv)”. Zločini okupatorjev in jugoslovanskih partizanskih nasprotnikov so obilno fotografsko dokumentirani, o partizanskih zločinih pa le skozi pištolo glorificirana podoba morilca? Seveda pa danes obstaja veliko fotografij, ki pričajo o medvojnih – in povojnih titoističnih zločinih. Pirjevec se jim izogne tako, da v seznamu literature ne navede temeljnih del Mitje Ferenca in drugih o prikritih moriščih in grobiščih, niti ne navaja poročil Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč. To je sploh taktika partizanske diskurzne koalicije: nič ne vidijo, nič ne

slišijo, se nočejo pogovarjati. Toda: (black) lives matter, mar ne? Skratka, Pirjevčeve samohvale na platnici knjige ne moremo več jemati resno. Tam je zapisano: “Nič si nisem izmislil, nič namerno izpustil, nič olepšal”. Pa je ignorantstva, izmišljevanja, prikrajanja in lakiranja v Partizanih več kot preveč. Toliko, da predlagam Mladinski knjigi/ Cankarjevi založbi, da prijavi Partizane Zvezi potrošnikov in ustreznim inšpekcijam, ki bi jih lahko obravnavali s podobno skrbjo kot perutnino s salmonelo.

Dr. Jože Dežman
PS: Naslednji teden pa o Pirjevčevem ženskem vprašanju.

ZKB, PrimaCassa in zadružna banka iz Turjaka

Vabilo na izlet s kolesi

ZKB, PrimaCassa in zadružna banka iz Turjaka so si omislile izlete s kolesi in e-kolesi za promocijo območja in trajnostnega gospodarstva. Skupina ZKB Mladi v sodelovanju s skupinami mladih članov in lokalnimi društvi vabi k udeležbi na izletih s kolesi in z e-kolesi s kulturnim pridihom. Načrtujejo namreč pet izletov ob sobotah v septembru in oktobru, in sicer: 12. septembra (Illegio in ponovno odkrita umetnost, odhod iz Tolmeča); 19. septembra (Streliški jarki na Krasu, štart iz redipuljskega spominskega parka); 26. septembra (San Daniele in Hospitale sv. Ivana Jeruzalemskega, odhod iz središča vasi San Daniele); 3. oktobra (Pot burje, odhod iz Sesljana) in 10. oktobra (Bizjakerija). Udeležba je brezplačna, v primeru slabega vremena izleti odpadejo. Zainteresirani se lahko prijavijo na spletni povezavi <https://www.primacassafvg.it/eventiprimacassa/eventi>

Spet v Kobi pri sestrah med deklicami

Etiopija tretjič

Tisto popoldne se vrnem v Kobo. Ne počutim se dobro. Iskat me pride sestra Abrehet. Spet nas po poti ustavljajo vojaki. Ko naš avto zapelje na dvorišče, so spet tu deklice, ki svoje veselje kažejo z objemi, poljubi, vzkliki. Umaknem se v sobo, saj se bojim, da se ne bi česa nalezle od mene. A nič takega ni, le ponoči bruham in hodim na wc, naslednji dan pa sem že zdrava. Sestra Bisirat mi reče, da sem bila snoči videti zelo utrujena. “Bolje je, da si se vrnila. Ti si naša”, me še enkrat poboža po duši njen glas. “Jaz ne bi mogla delati s takimi ljudmi, preveč hudo bi mi bilo”, reče. Pomislim, da sestre matere Terezije v Alamati res nujno potrebujejo pomoč. Tisti otroci tako pogrešajo ljubezen, objem, nežnost. Še danes ne razumem, zakaj si morajo pri njih prostovoljci kuhati sami. In zakaj med njimi in sestrami ni skoraj nobene komunikacije. V Kobo se res počutiš kot del velike družine. A veliko več nujnega dela je v Alamati ... Mimogrede, abba Hailemariam Tesfaye opravlja tudi častno službo

spravitelja. To pomeni, da ima sposobnost pomiriti dve sprti osebi ali družini, preden pride tako daleč, da je treba na sodišče. “Tudi naš stražar v Kobo ima te sposobnosti. Te dni je šel spravit dve družini”, poslušam sestro Abebo. “Policisti so hoteli ustaviti neki avto, ta pa je peljal naprej. Zato so začeli streljati. Po nesreči so ustrelili devetnajst let staro dekle. Družini sta zdaj sprti. Morilec je od strahu zbežal. V takih primerih spravitelj najprej spravi obe družini, potem privede morilca, da se opraviči za svoje dejanje in plača odškodnino. To so prav taki ljudje, ki so sposobni pomiriti spore”. Ko naslednji dan v pisarni obiščem sestro Lemlem, me prime za roko in reče: “Pridi, danes sta se rodila dva fantka”! In že me odpelje po tlakovani stezi mimo lepo urejenih cvetličnih gredic pred bolnišnico do porodnišnice. Pred vhomom na klopah sedijo svojci, pa tudi nekaj nosečnic je med njimi. Sestra Lemlem jih prijazno pozdravi in z vsakim izmenja nekaj besed. Potem tiho vstopiva

v sobo, kjer leži mamica z otročkom, pa še v drugo sobo k drugi mamici z otročkom. “Unkwan Mariam marechis”! rečem utrujenim mamicam, ki

se slabotno nasmehnejo, medtem ko srečne stiskajo k sebi otročke. “Naj te Marija blagoslovi”! so besede, s katerimi v Etiopiji zaželiyo srečo in blagoslov ženam, ki so rodile. Pri večerji mi sestra Lemlem pove, da bodo naslednji dan v bolnišnici operirali bolnike s sivo mreno. Povabi me, naj pridem pogledat. Tako se

naslednji dan zjutraj skupaj odpraviva v bolnišnico. Greva mimo vrste bolnikov v čakalnici. Vsi so stari in videti so zelo revni. Operacije so v tej bolnišnici

Po hodniku pride starka, ki komaj še hodi. Sestra Lemlem mi reče, naj jo primem pod roke in naj ji pomagam hoditi. Naučila sem se nekaj amharskih

brezplačne. Včasih pridejo zdravniki iz Adis Abebe in v nekaj dneh operirajo tudi čez dvesto bolnikov. Najprej jim razložijo potek operacije in dajo navodila, kako ravnati pred operacijo in po njej. Danes ni toliko bolnikov, morda dvajset. Operiral jih bo zdravnik, ki je sicer zaposlen v bolnišnici v bližnjem mestu Weldiya.

besed, tako lahko tistim, ki v strahu čakajo na operacijo, stisnem roko in rečem: “Pogum”! Hvaležni so in se nasmehnejo. Vstopim lahko celo v operacijsko sobo, seveda si moram prej nadeti posebne bele copate, hlače in srajco, pokriti glavo in nadeti masko. Bolniki po operaciji s prevezo na očeh

odidejo domov. Nekatere spremljajo njihovi odrasli otroci, drugi so sami. Sestra Lemlem me povabi, naj naslednji dan pridem spet. Bolniki so prišli na kontrolo. Zberejo se v zunanji, odprti čakalnici. Zdravnik vsakemu posebej sname prevezo. Pomagajo mu bolničarji in medicinske sestre. Stara gospa, ki ji sname prevezo, zastoka od bolečin. Poskuša odpreti oko, a ne more. Ko to opazim, povem sestri Lemlem, ki hitro stopi do nje in pokliče tudi zdravnika. Tudi ostali pacienti so videli, da je z njo nekaj narobe, a so tiho. Potem odobravajoče prikimajo, vseh jim je moja gesta. Nato vsak bolnik dobi v roko nekaj škatlic zdravil, kapljic za oči. Zdravnik vsem skupaj razloži, kako naj kapljice jemljejo. Po staro gospo pride sin. Pogovarja se z zdravnikom. Nekaj je šlo narobe in morala bo v bolnišnico v Weldiyjo. Do tja je petdeset kilometrov. Kako bo prišla do tja, se sprašujem. In kako bo počakala do ponedeljka, ko je danes komaj petek?

/dalje
Špela Pahor

Razburljivo ozračje in dogodki v matični domovini

Začetek novega šolskega leta ob upoštevanju zdravstvenih ukrepov!

V Sloveniji je bilo letošnje poletje v marsičem drugačno od tistih, ki smo jih bili navajeni v prejšnjih časih. Mnogi so sicer odhajali na počitnice v tujino, toda povsod so se morali dopustniki soočiti z nevarnostmi zloveščega virusa covid-19. Žal so številni to nevarnost podcenjevali, tudi vlada v odnosih s Hrvaško, kamor je tudi letos odšlo veliko število Slovencev, to, kljub temu da je bila ta država, in še zneraj ostaja, med najbolj okuženimi v Evropi. V mesecih juliju in avgustu, torej v času oddiha in počitnic, ki se je navzven kazal skoraj v idilični podobi, pa je bilo v slovenski politiki, in posledično družbi in državi, zelo živahno. Znani voditelji iz opozicijskih strank in obstoječe oblasti so se med seboj obtoževali in si marsikaj očitali, vendar navajali tudi možnosti in ukrepe, ki bodo (bi) nemara lahko vplivali na razmere v Sloveniji in na njen razvoj. Največ soglasja v politiki je bilo glede ustvarjanja priprav in pogojev za pričetek novega šolskega leta, ki jih je vodila in usklajevala dr. Simona Kostec, ministrica za izobraževanje, znanost in kulturo. O novem šolskem letu je bilo vprašanih za mnenje tudi veliko število staršev učencev oziroma dijakov, pa ravnateljev,

učiteljev in profesorjev vzgojnih in izobraževalnih zavodov. Zato so bili ustvarjeni in zagotovljeni pogoji in vzdušje, da se je v torek, 1. septembra, v vseh slovenskih osnovnih šolah, gimnazijah in drugih srednjih šolah lahko začelo novo šolsko leto. Ponovno so se odprli tudi otroški vrtci. V celoten sistem osnovnošolskega in srednješolskega pouka je v tem letu vključenih okoli 178 tisoč učencev osnovnih šol in nad 73 tisoč dijakov srednjih šol. Dodati pa je še okoli 30 tisoč otrok v vrtcih. Povsod je zagotovljeno izvajanje zdravstvenih in varnostnih ukrepov, potrebnih v obrambi pred virusom. Nad razmerami bdi in jih nadzoruje Nacionalni inštitut za javno zdravje. Odločeno je, da bi v primeru, če bi se virus covid-19 razširil čez določen obseg, uvedli druge oblike otroškega varstva ter pouka v osnovnih in srednjih šolah. Gre seveda za oblike in metode delovanja na spletu, pa tudi za preizkušeni pouk na daljavo. V ospredje slovenske politike in povečanega zanimanja javnosti se je v zadnjem času povzpela Tanja Fajon, evropska poslanka stranke Socialnih demokratov in vršilka dolžnosti voditeljice te stranke in obdobju do strankinega kongresa v

mesecu oktobru. Sporočila je, da je njena stranka pripravila ustavno obtožbo zoper predsednika vlade Janeza Janšo. Po njenem premier Slovenijo potiska v izredne razmere, tudi s tem, da vlada izvaja nedopustne posege v tožilstvo, sodstvo, policijo in medije. Tanja Fajon pravi, “da je naloga opozicije zaščititi ustavni red in demokratične

Aleksandra Pivec

standarde v državi. “Premier Janez Janša se je ostro odzval in na spletu zapisal, “da bi Socialni demokrati skupaj s Tanjo Fajon lahko sodelovali in odločali z našo vlado, pa raje rušijo, hujskajo in nagajajo”. Ustavni pravnik dr. Matej Avbelj je pri ocenjevanju ustavne obtožbe zoper premiera zadržan. Pravi, “da v času te vlade ni bilo nobenega konkretnega razloga za uporabo instrumenta o ustavni obtožbi, zato bi grožnja z ustavno obtožbo lahko

pomenila tudi zlorabo tega inštituta”. Po mnenju političnega stratega in analitika Sebastjana Juretiča gre pri grožnji z ustavno obtožbo “za novo politično igro dela slovenske opozicije”. Pravi še: “Pri delovanju premiera Janeza Janše in vlade ni bilo nobenega konkretnega dejanja, ki bi upravičil uporabo instrumenta ustavne obtožbe”. Tanja Fajon je politično aktivna in morda tudi zaskrbljena iz več razlogov. Poskuša zagotoviti svojo izvolitev za predsednico stranke Socialnih demokratov na kongresu v mesecu oktobru. Najbolj jo ogroža Sonja Lokar, dolgoletna članica Socialnih demokratov, še prej pa Komunistične partije Slovenije. Sonja Lokar je najbolj znana po tem, da je leta 1990 objokana zapustila kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Fajonova naj bi bila zaskrbljena tudi zaradi namere vlade, da bo zahtevala ponovno preiskavo nekaterih velikih sumov korupcije, v katere naj bi bili vpleteni nekateri vodilni socialni demokrati. Med pomembnimi dogodki v obdobju med dopusti in počitnicami na Slovenskem so presenetili nagovori kardinala Franca Rodeta na Veliki šmaren, v Marijinem narodnem svetišču na Brezjah. Nekateri so bili namenjeni

tudi 60-letnici njegovega mašništva. Najvišji slovenski cerkveni dostojanstvenik je dejal, da prvega koraka do narodne sprave nista storila nekdanji predsednik države Milan Kučan in tedanji, ljubljanski nadškof metropolit Alojzij Šuštar na slovesnosti, ki je bila 8. julija leta 1990 v Kočevskem rogu. Kardinal Franc Rode je prepričan, “da sta prvi korak do sprave storila predsednik države Borut Pahor in premier Janez Janša, s tem da sta na praznik Marijinega vnebovzvetja, 15. avgusta, položila venca pobitim domobrancem in partizanov. Državni poglavar Borut Pahor je dejanje k spravi ponovil v Bazovici pri Trstu, kjer sta se z italijanskim predsednikom poklonila štirim slovenskim žrtvam fašizma in italijanskim žrtvam slovenskih partizanov”. Tako imenovana globoka država, sestavljena iz javnosti prikritih posameznikov in drugih vzvodov prejšnjih oblasti in režimov, sistematično stopnjuje napade in pritiske na Aleksandro Pivec, podpredsednico vlade, ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, pa tudi predsednico stranke upokojencev, znano kot Desus. Zahtevajo, da mora odstopiti, ker da se je “okužila” s

korupcijo v znesku okoli 400 evrov. Odstopiti bi morala tudi vlada, v kateri sodeluje. Obe osrednji televiziji takšne predloge in zahteve, spremljane z grožnjami, objavljata neprekinjeno vsak dan, že od konca meseca marca. Branko Cestnik, župnik na Frankolovem pri Celju, filozof in pisatelj, je v uvodniku, objavljenem v novi številki revije Ognjišče, zapisal, “da se da vsakega tretjega slovenskega politika in visokega uradnika loviti na to, kako je trošil javni denar, kakšno majico je kje nosil, pa tudi, koliko pijače in jedače so mu častili na vaški veselici. Toda nima vsak tretji politik ali visoki uradnik značilnosti čedne in uspešne ženske, kar je Aleksandra Pivec. O njenem primeru je v novi številki Ognjišča napisal daljši komentar tudi Božo Rustja, odgovorni urednik revije. O možnem dogajanju v slovenski politiki, družbi in državi v prihodnje obstajajo le domneve in ugibanja. Časnikar Gašper Blažič je v tedniku Demokracija predvidel celo možnost državnega udara. Izvedli bi ga po modelu vstaj v letu 2013, ki so bile uperjene zoper tamkajšnjega župana Franca Kanglerja in tedanjega premiera Janeza Janšo.

Marijan Drobež

Ob rob vseevropskemu dnevu spomina (23. avgust) na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov

Brez resnice in spomina ne more biti sprave

V letu 2009 sta bili sprejeti dve resoluciji, ki sta obsodili totalitarizem. Prva aprila v evropskem parlamentu, ki so jo evroposlanci, vključno s slovenskimi, podprli skoraj plebiscitarno, z izjemo manjše skupine levičarjev. Druga pa julija v parlamentarni skupščini Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), tudi z veliko večino in ob protestu le manjšega števila levor usmerjenih parlamentarcev. Pri obeh resolucijah so bili pobudniki in predlagatelji iz vzhodnoevropskih in baltskih držav, spodbujeni z dvema pomembnima obletnicama, in sicer 20. obletnico padca berlinskega zidu in 70. obletnico podpisa sramotnega sporazuma Ribbentrop-Molotov, ki je Hitlerju in Stalinu omogočil osvajalske pohode po vzhodnoevropskih in baltskih državah in s tem zanetil drugo svetovno vojno. Obe resoluciji sta bili sprejeti v obliki priporočila z namenom, da bi z obsodbo totalitarnih zločinov prejšnjega stoletja sooblikovali novo evropsko zavest, ki naj bi zrasla iz spoštovanja človekovih pravic in svoboščin ter s tem privedla do sprave med sprtimi stranmi v preteklosti.

Resoluciji sta s svojo spravno razsežnostjo sprožili tudi nekatere polemike, kot npr. ruske proteste zaradi enačenja nacizma in komunizma, nesoglasja v slovenski politiki, protest evropske skrajne levice idr. Vse to kaže na zagate, v katerih tičijo nekatere evropske države, vključno s Slovenijo, pri iskanju notranje sprave nad bolečo preteklostjo. Vzhodnoevropske in baltske države pa so s svojo pobudo poskušale doseči vsaj delno zadoščenje za to, ker jih je Zahod pred drugo svetovno vojno in med njo, kot tudi po njej, zaradi strateških interesov ali lastne nemoči nekaznovano prepustil ruskemu skornju. V tem sestavku se bomo omejili zgolj na resolucijo evropskega parlamenta o evropski zavesti in totalitarizmu, ki je bila sprejeta z namenom, da se ohrani spomin na tragično preteklost Evrope, da se počastijo žrtve, obsodijo storilci in položijo temelji za spravo, ki bo temeljila na resnici in spominu. Obsodila je vse zločine proti človeštvu in množične kršitve človekovih pravic, ki so jih zagrešili vsi avtoritarni in totalitarni režimi, vključno s komunizmom. Resolucija se je poklonila vsem, ki so se bojevali proti tiraniji,

ter jih označila za junake totalitarne dobe. Poudarila je pomen ohranjanja spomina na preteklost, ker brez resnice in spomina ne more biti sprave. Pozvala je k razglasitvi 23. avgusta za vseevropski dan spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov in k ustanovitvi vseevropskega spominskega centra teh žrtev ter k financiranju navedenih projektov. V njej je posebej zapisano, “da je bil nacizem glavna zgodovinska izkušnja Zahodne Evrope, v srednje- in vzhodnoevropskih državah pa so izkusili tako nacizem kot komunizem”. Po mnenju resolucije “Evropa ne bo združena, če ne bo zmogla oblikovati enotnega pogleda na svojo zgodovino, če ne bo priznala nacizma ter fašističnih in komunističnih režimov kot skupne tragične zapuščine in če ne bo izvedla poštenih in poglobljenih razprav o njihovih zločinih v prejšnjem stoletju”. V to bi se morali globoko zamisliti tudi komunisti v Sloveniji, sicer eni od zmagovalk druge svetovne vojne, ki pa so si, med vojno in predvsem po njej, umazali roke z množičnimi zločini proti človeštvu. Končni cilj vseh prizadevanj pa je sprava, “ki jo je mogoče doseči s priznanjem

odgovornosti, s prošnjo za odpuščanje in spodbujanjem moralne prenove”. Slovenska tranzicijska levica, ki je bila leta 2009, ko so se resolucije sprejele, na oblasti, je bila proti potrditvi resolucije, čeprav so vsi slovenski evroposlanci glasovali zanjo, in jo je tako DZ sprejel le v vednost. To svojo držo je levica utemeljevala z argumentom “posebnosti slovenske zgodovine, ki naj bi bila drugačna od izkušenj drugih nekdanjih komunističnih držav. Bila naj bi bolj pozitivna”. Da naj bi bila “drugačna”, se je možno delno strinjati. V vzhodnoevropskih državah je bil namreč komunizem prinesen na sovjetskih bajonetih in je bil zato primerno osovražen. V Sloveniji pa so ga z nasiljem uveljavili domači komunisti in je zato poglavlje globlje korenine, s čimer imamo opravka še danes. Naj bi bila naša zgodovina tudi “bolj pozitivna”, pa bo težko zagovarjati. Prvič, ker so bili vsi komunistični režimi podobni in totalitarni. In, drugič, ker je bilo, kot lahko preberemo iz referata Aleksandra Rankovića v zvezni skupščini v Beogradu januarja 1951 (Reporter, 24. 10. 2016), v Jugoslaviji, od leta 1945 do leta 1951, pobitih, pretežno izvensodno,

okrog 568.000 ljudi ali kar za 70 Srebrnic, od tega na ozemlju Slovenije okrog 14.000 Slovencev in okrog 100.000 pripadnikov ostalih jugoslovanskih narodov. Poleg tega pa še 3.777.776 zaprtih ali interniranih v nekaj sto jugoslovanskih gulagih. Ni mi znano, da bi se kjerkoli na ozemlju vzhodnoevropskih držav zgodili po vojni taki množični zločini. V zvezi z navedenimi spravnimi mukami, evropskimi in slovenskimi, mi je blizu sporočilo iz Rebulovega romana Nokturno za Primorsko, v katerem eden od glavnih junakov pravi o partiji, da je pač v zgodovino vdrla “mogočna sila brez Boga, a z božjimi prvinami v sebi ... Pri preoravanju družbe je spravila na plan plast človeštva, ki je bila doslej zapostavljena ... Izravnavala je, kar je izštrlelo iz družbe po volji nenasitnega kapitala, in uresničevala tretje geslo francoske revolucije egalite-enakost, krščansko geslo...” Žal pa se je ta sila “izkazala za tiransko, zabredla v močvirje nasilja in prizadela človeštvu nesluteno gorje”. Kot lahko ugotovimo, pa ta “mogočna sila brez Boga” za to gorje ni bila nikoli kaznovana – med drugim tudi zaradi tega, ker je bila

na strani zmagovalcev, ki jih zaradi njihovih grehov ni imel kdo kaznovati, in ker si je v času samopašnega vladanja in kasneje nagrabila toliko vzvodov realne družbene moči (kapital, mediji, represivni organi, civilna družba idr.), da ji še danes nihče nič ne more, pa čeprav se je njen imperij nasilja že davno sesul sam vase. Tako ostaja edina kazen v dejstvu, da je vsakdo že s samim storjenim zločinom sam po sebi kaznovan, tudi če ni bil obsojen. Nasprotna stran pa je zaradi svojih grehov med vojno končala v vsakršnih breznih, bila po vojni potisnjena v katakombe in pol stoletja dejansko oropana mnogih temeljnih človekovih pravic ter je še danes v tranziciji potisnjena na družbeno obrobje in klevetana. Zato mislim, da so še kako potrebne tudi javne deklaracije, ki to pozabljeno odgovornost “mogoče sile brez Boga” izpostavljajo. To velja tudi za slovensko partijo (in njene duhovne dediče), ki je zgodovina ne bo mogla odvezati krivde za njeno “močvirje nasilja”, kljub njenim zaslugam za uspešen osvobodilni boj, ki je bil nedvomno veliko dejanje v zgodovini slovenskega naroda.

Milan Gregorič

Stare jedi v novih loncih (95)

Katja Ferletič

Nekoč sta v Gorici, zraven stolnice, živeli elegantna gospa Fani in njena nečakinja Mimi. Obe sta bili zelo verni in pobožni ženski. Nunca Fani je bila prateta naše drage družinske prijateljice Fani, ki je po njej dobila ime in tudi ljubezen do šivanja in vezenja. Prateta jo je naučila posebno tehniko senčnega uboda z več barvami, Mimi pa je bila njena teta. Nunca Fani je bila izredno fina šivilja. V svojem stanovanju je šivala in okraševala mašne plašče za goriške župnike in bogoslovce iz bližnjega semenišča, ki so radi zahajali k njej, kjer jim je vedno ponudila močnik, riž na mleku in "štamperli" vinskega likerja iz domačega vina in žganja. Naša Fani se še spominja, kako je v otroških letih iz Zalošč prihajala v Gorico na obisk k prateti in teti - oče jo je pustil pri njej, ko je z vozom prevažal pšenico v mlin. Vsakokrat je z zanimanjem pokukala v šiviljsko delavnico, kjer je nunca s svojimi spretnimi rokami izdelovala dragocene umetnine. To je bil čudežen kraj, kjer se je lesketalo dragoceno blago, svila in klobčki zlatega ter srebrnega sukanca. Nunca je

vdevala sukanec v šivanko in z njim umetnosto okraševala cerkvena oblačila, Fani pa jo je občudovala in se pridno učila. Pri nunci je bilo vedno lepo, zgodilo pa se je, da so leta 1947 zaprli mejo in Fani ni smela več k njej.

V času med 15. septembrom 1947 in 20. avgustom 1955 je bila meja med Italijo in Jugoslavijo neprepustna. Izjema so bili le dvolastniki in redki imetniki potnih listov, postopki za pridobitev dovoljenj za prečkanje meje pa so bili zelo strogi. Režim je bil surov in na meji je bila bodeča žica. Ljudje, ki so na jugoslovanski strani imeli hišo tik ob njej, niso smeli niti skozi okno pogledati na drugo stran, ker jim je bilo prepovedano. Stražarji so celo streljali na tiste, ki so hoteli prebežati čez mejo. Ta je delila na pol domačije in ločevala družine. 6. avgusta 1950 se je razširila novica, da se prebivalci obeh držav lahko srečajo na sredini mednarodnega mejnega prehoda v Rožni Dolini, na t.i. nikogaršnji zemlji pod železniškim mostom. Tistega dne se ni zbralo veliko ljudi, med njimi pa je bila tudi naša Fani s svojim očetom. Srečati sta hotela nunco Fani in teto Mimi in oče jima je doma pripravil darilo: v košarico je dal sadje, na dnu pa skrbno skrnil stekleničko domačega žganja in paket cigaret, ki so bile v Jugoslaviji veliko ceneje. Fani je bila otrok in ves čas jo je bilo strah, ker bi stražarji lahko našli "prišvercano" žganje in tobak. K sreči je vse šlo kot po maslu in njeno otroško srce se je napolnilo sreče ob pogledu na sorodnici. Nunca Fani je bila praznično oblečena, imela je temno obleko in belo srajčko z elegantno broško, na glavi pa je nosila

klobuček. Vsi skupaj so se tako močno objeli, da jim je zmanjkalo sape v pljučih. Vse so si hoteli povedati naenkrat, časa pa je bilo malo - zadržali so se lahko manj kot trideset minut, saj so ostali potrpežljivo čakali, da so lahko prišli na vrsto, sreča pa je bila kljub temu neizmerna. Po tej nedelji se je v Sloveniji razširila govorica, da bo srečanje mogoče ponoviti v nedeljo, 13. avgusta. Tedaj se je zgodilo nekaj neverjetnega, ljudje so spontano prebili mejo. Na stotine jih je preprosto šlo mimo presenečenih jugoslovanskih in italijanskih stražnikov in se razpršilo po ulicah Gorice. Končno so se lahko srečali s sorodniki, vzdušje je bilo

praznično, veselo. Ljudje so preplavili mestne gostilne in trgovine, ki so bile ta dan izjemoma odprte, čeprav je bila nedelja. Kupovali so kavo, riž, sladkor, celo otroške žoge in seveda metle. Ker je zvečer, ko je večina ljudi pozdravila sorodnike in se vračala domov, na ramenih nosila sirkove metle, takšne, "kakršnih se v Jugoslaviji ni

našlo", se je znanega dogodka oprijelo ime "pohod metel". Od tistega dne pa je bila meja ponovno zaprta.

Fanin oče je prejel sporočilo, da je nunca umrla. Vest je družino močno prizadela in vsi so si želeli na pogreb, da bi se lahko dostojno poslovili od drage sorodnice. Oče je pripravil in predložil prošnjo za pridobitev dovoljenja za prečkanje meje, a pristojni urad jo je žal zavrnili. Bili so zelo razočarani, žalostni in oče se je odločil, do se bodo vseeno odpravili do meje. V tistih letih je bila pri "Rusi hiši" goriška bolnišnica in Fanina družinica je strmela v stavbo, kjer je ležala pokojna teta. Videti je niso mogli, a kljub temu so ji bili ob strani s svojimi žalostnimi srci in molitvijo. Prateto so pokopali na goriškem pokopališču, pred zaprtjem meje pa je svojim sorodnikom zaupala, da bi po smrti rada počivala na pokopališču v Zaloščah - "naj bo tudi v košari za gnoj, prinesite me na domačo zemljo!" Po desetih letih je Fanini družini res uspelo uresničiti tetino željo in njene posmrtno ostanke prenesti v rojstno vas.

VINSKI LIKER

Sestavine:

1 liter domačega črnega vina, pol litra domačega žganja, 500 g sladkorja, cimetova palčka, 4 klinčki, vaniljeva palčka.

Priprava:

Vino kuhamo s sladkorjem in začimbami toliko časa, da se sladkor raztopi in začimbe razpustijo svoj okus. Odstranimo od ognja in pustimo, da se ohladi, nato precedimo in dodamo žganje. Dobro premešamo in vlijemo v steklenice.

Razstava v ljubljanskem Tivoliju

Prerez nogometnega dogajanja na Slovenskem

Prerez nogometnega dogajanja na Slovenskem od začetkov do današnjih dni: o tem pripoveduje fotografska razstava, ki jo je Nogometna zveza Slovenije (NZS) ob svoji stoletnici delovanja postavila v ljubljanskem Tivoliju. Osemdeset velikih fotografij, ki so na ogled na Jakopičevem sprehajališču, izpostavlja zanimivo in s številnimi uspehi posejano zgodbo slovenskega nogometnega gibanja. Prizori z dvobojev na travnatih zelenicah (in ob njih) nam sporočajo veliko pomenljivih informacij. Nogomet je bil kot šport namreč od začetka dalje tesno povezan z narodno, politično in zemljepisno identiteto ljudi, tako športnikov kot navijačev.

Razstava nudi obiskovalcu kratek sprehod med lepimi podobami sto let dolge poti slovenskega nogometa, ki je med drugim poznan po enem najboljših vratarjev na svetu, Janu Oblaku, in predsedniku Evropske nogometne zveze UEFA, Aleksandru Čeferinu. Prikaz fotografij zapolnjuje tudi vrzel v naši širši zavesti, saj poudarja nepoznan pomemben doprinos Primorcev pri razvoju nogometa v osrednjeslovenskem prostoru v prvi polovici minulega stoletja. Iz opisov razstavljenih slik izvemo, da je nogomet tudi po fašistični ukinitvi delovanja slovenskih društev pomagal pri krepitvi nacionalne zavesti in uporništvu ljudi na Primorskem. Tako na Goriškem kot na Tržaškem se je naslanjal na tradicijo. Preidimo k začetku razstave, ki sledi kronološkemu redu. Prva slovenska nogometna tekma s klubom, ki ni bil iz Ljubljane, je v Tivoliju potekala leta 1911. Na njej

sta se pomerili dijaški ekipi ljubljanskega Hermesa in tržaške Studentesche sportive. Tekma je odločilno vplivala na razvoj nogometa na Slovenskem: ker je požela veliko zanimanja med občinstvom, je bil že

gostovanji otopliti napete odnose. Tekma je vzbudila veliko ogorčenja med primorskimi emigrantskimi organizacijami. Razstava odmerja prostor tudi razvoju drugih slovenskih nogometnih klubov. Sodobni

dva dneva po srečanju v Ljubljani ustanovljen prvi slovenski nogometni klub – Ilirija. Primorci, ki so se po 1. svetovni vojni izselili ali prihajali na šolanje v Ljubljano, so v mestu ustanovili Športni klub Primorje, ki se je leta 1925 po združitvi z Ljubljanskim akademskim klubom preimenoval v Akademski Športni klub Primorje. Črno-beli, ki so v grbu imeli tržaško helebarbo, so bili glavni mestni tekmeči Ilirije in so z leti vse bolj ogrožali njeno vodilno vlogo. V letih 1928 in 1929 so osvojili naslov slovenskega nogometnega prvaka. Zanimivost predstavlja na razstavi tudi fotografija z gostovanja Primorja v Trstu, kjer se je leta 1932 pomerilo s Triestino. Šlo je za tekmo med prvoligašema, ki sta imela helebarbo v grbu. Diplomaciji kraljevin Jugoslavije in Italije sta namreč želeli dve leti po ustrelitvi bazoviških žrtev in nemirih v Dalmaciji tudi z nogometnimi

nogomet v marsikateri državi že vrsto let prekliča asociacije bajnih zaslužkov, blišča in raznih korupcijskih afer, na razstavi pa spadajo med najzanimivejše črno-bele fotografije, ki pričajo o pomanjkanju in pristnem navdušenju za šport nogometašev. Povojni prikaz, ki ga večinoma označujejo barvne fotografije, izpostavlja uveljavitev slovenskih nogometašev na jugoslovanski in mednarodni ravni. Razstava omenja, v kolikšni meri so se nacionalne napetosti ob propadanju SFRJ izražale na nogometnih stadionih, ter zarisuje uveljavitev slovenske reprezentance iz preteklih let. Fotografije je ob strokovni pomoči NZS in zgodovinarjev Tomaža Pavlina in Aleša Šafariča zbrala fotografinja Barbara Čeferin. Izbira prizorišča razstave je simbolična, saj so lučaj stran pred več kot sto leti slovenski nogometaši igrali prve mednarodne tekme.

Mch

Naturopatski nasveti (305)

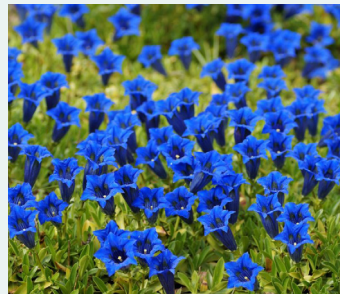
Erika Brajnik

Gentian

Cvetno esenco Gentian potrebujejo pesimisti, ki se pa nimajo za pesimiste, ampak za realiste! Oseba Gentian v negativnem stanju ima vedno načrt B, vedno pomisli, kaj bo naredila, če se bo zalomilo. Veliko razmišlja, kaj se bo zgodilo, če se načrt ne bo iztek. In ko se to res zgodi, jo slaba novica zelo potre. Sama ne more razmišljati in ne more govoriti o slabi novici, ker potrebuje čas za to.

Cvetna esenca Gentian razblini mračne misli, meglo, skepticizem in pesimizem. Odžene hlad pesimizma in prinaša toplino, luč, možnosti, upanje in seveda optimizem. Gentian pomaga ob ponovnem pojavu bolezni, ob slabih novicah, v koronski krizi in histeriji. Vedno je treba vzeti 5 kapljic

pod jezik, zvečer pred spanjem. Bachove cvetne esence namreč delujejo ponoči med spanjem, ko naša duša govori z nami in smo povezani s kozmičnimi silami. Takrat smo

povezani s plazilskim delom naših možganov, z limbičnim delom nezavednega. To je najstarejši in najskrivnostnejši del našega telesa. Tam duša govori skozi sanje. Gentian odpravlja pesimizem, daje luč, upanje, nov zagon in prinaša vetrič optimizma v življenje. Povezan je z negotovostjo, neodločnostjo, strahom.

Zaradi teh občutkov je oseba skeptična, boji se vsega in išče slabo, da bi se mu izognila. Gentian prinaša v podzavest posameznika notranjo moč, trdnost in gotovost, s tem se bo razširil optimizem in razblinil pesimizem. www.saeka.si

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,

tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,

tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,

tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,

tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novega glasa podpirata tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks.

To številko smo poslali v tisk v torek, 1. septembra 2020, ob 13. uri

NOVI
GLAS

Švedska v času pandemije

Je naziv črne ovce Evrope opravičljiv?

Švedska se že od začetka pandemije upira valu kritik, ki jih je sprožil njen odgovor na širjenje koronavirusa oz. pomanjkanje le – tega. Ko so se druge države odločale za popolno karanteno in stroge ukrepe, je Švedska, vsaj tako se je zdelo, nadaljevala življenje, ki ga je bila vajena pred pandemijo. Restavracije, fitnes klubi, šole za otroke do 16. leta starosti so ostali odprti, javni transport je deloval kot ponavadi. Prepovedali so le dogodke z udeležbo nad 50 oseb ter zaprli univerze in šole za otroke starejše od 16 let, kasneje so omejili tudi obiske v domovih za ostarele občane in mednarodne polete. Oseba za radikalno švedsko strategijo je danes razvpiti epidemiolog Anders Tagnell. Kljub pritisku iz drugih držav zagotavlja, da so bili ukrepi, izvedeni na Švedskem, ustrezni, pri tem pa ga podpira večina švedske javnosti. Kljub nekaj grožnjam si je priboril status ikone. O njem je bila napisana rap pesem, mogoče pa je kupiti tudi plakate in majice z njegovo pogodbo. Velja poudariti neprimerljivost švedske družbe z drugimi državami, saj imajo ljudje visoko stopnjo zaupanja v javne ustanove. Priporočila praviloma sprejemajo kot uradne ukrepe. Tagnell je javnosti priporočal izogibanje javnemu prometu, potovanjem, zbiranju v velikih skupinah, spoštovanje razdalje, delo od doma in v primeru simptomov bolniški dopust. In res, raziskave so pokazale, da velika večina, kar 87 % Švedov spoštuje priporočila. To pove tudi podatek o povprečnem 25 % zmanjšanju finančne porabe na posameznika, saj je razvidno, da so se ljudje odločali za samozaščito in se izogibali restavracijam, nakupovalnim centrom in fitnes klubom. Poraba na vsakega posameznika se je zmanjšala, podobno kot na Danskem (29 %), le da so tam uvedli strogo karanteno. Kljub pomanjkanju uradnih strogih ukrepov so se Švedi vseeno v veliki meri obnašali samozaščitno, najbolj

brezbrižni pa do ukrepov na Švedskem, podobno kot v drugih državah, ostajajo mladi. Tagnell verjame, da stroga karantena na dolgi rok ni primerna ne le z ekonomskega vidika, ampak tudi z vidika mentalnega in fizičnega zdravja ljudi. Vlada je mnogokrat opozorila, da

pandemija ni šprint na kratke proge, temveč maraton. V zadnjih tednih se v državah, ki so uvedle strogo karanteno in postopno odpirale družbo, ponovno povečuje število primerov okužb, medtem ko je število primerov od začetka julija na Švedskem začelo postopoma upadati. V drugih državah so bili ljudje utrjeni in naveličani karantene ter so z veseljem pozabili na varnostna priporočila, medtem ko so Švedska priporočila lažje dosegljiva na dolgi rok. Medtem ko se druge države pripravljajo na morebitni drugi val, ga Tagnell na Švedskem ne pričakuje. Po njegovih predvidevanjih se bo porast primerov zgodil le v posamičnih lokalnih območjih. Ta pa naj bi bila po načrtih omejena s povečanjem števila testiranih, obveščanju oseb, ki so bile v stiku z okuženim, ter morebitnimi strožjimi ukrepi na lokalni ravni, ne pa v celotni državi. Kljub zagotovitvam, da je bila Švedska strategija prava, pa Tagnell priznava, da ni bila brez napak. Število smrti na Švedskem se približuje številu 6.000, kar je več kot število smrtnih žrtev na Danskem, Norveškem in

Finskem skupaj. Eden od glavnih razlogov je prepozna omejitev obiskov v domovih za ostarele občane. V prvih mesecih pandemije je bila večina žrtev iz domov za ostarele občane, ki so bili starejši od 70 let. Čeprav Tagnell priznava, da bi bilo ukrepe za zaščito domov za ostarele občane potrebno

sprejeti hitreje, pa poudarja, da primerjave z drugimi severnimi državami niso na mestu, saj je glavno mesto Švedske, Stockholm, za kar tretjino večje glede na število prebivalcev kot druge prestolnice severnih držav. Švedska ima tudi sicer več večjih mest, kjer se okužbe hitreje razširijo. Švedska bi bila tako lažje primerljiva z Belgijo, ki pa je imela veliko več okužb in smrtnih žrtev, kljub strogi karanteni. Aktivisti, ki se na Švedskem zavzemajo za pravice migrantov, opozarjajo, da so ukrepi spregledali območja, kjer živijo migranti. V zadnjih letih je število ljudi, ki je migriralo na Švedsko, naraslo na ¼ celotnega švedskega prebivalstva. Mnoge razširjene družine zaradi kulturnih in ekonomskih razlogov živijo skupaj, kar povzroča hitrejšo širjenje virusa. Prav tako jim varnostnih ukrepov in priporočil niso sporečili v njihovem jeziku. Posledično so bile migrantske družine bolj ogrožene in beležile večje število okuženih kot švedske. Čeprav Tagnell zagotavlja, da so bili vsi ukrepi sprejeti zgolj zaradi varnosti ljudi in zato, da so zaščitili zdravstveni

sistem pred hujšimi obremenitvami na dolgi rok, pa se po nekaterih podatkih omejeni ukrepi obrestujejo tudi z ekonomskega vidika. Kljub temu da je v drugi četrtini leta Švedska doživela hujši padec BDP –ja kot med švedsko finančno krizo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja in globalno finančno

krizo leta 2008, je še vedno uspešnejša kot mnoge druge države. Povprečen padec BDP –ja na ravni EU v drugi

četrtini leta je znašal 12,2 %, medtem ko je švedski padec znašal 8,6 %. Prav tako je Švedska ekonomsko uspešnejša od mnogih drugih EU držav, ki so v istem obdobju zabeležile veliko večji padec BDP –ja, npr. Španija (–18,5 %), Velika Britanija (–19,1 %), Belgija (–12,2 %), Italija (–12,4 %), Nemčija (–10,1 %). Švedska je odprta, liberalna država, ki ima velik izvoz blaga. Posledično je v veliki meri odvisna od stanja finančnih trgov v tujini. To je eden od razlogov, zakaj je prišlo do velikega zmanjšanja BDP –ja, kljub temu da se življenje ni ustavilo kot drugje. Prav tako so se ljudje izogibali restavracijam, lokalom, frizerjem in drugim storitvenim dejavnostim, kar je pomenilo drastično zmanjšanje dohodka, toda vseeno ne v tolikšni meri, kot če bi prišlo do popolnega zaprtja. V prid Švedski pa so delovali še drugi faktorji. Poleg, kot že rečeno, manj strogih ukrepov, ki so dovoljevali odprtost družbe in s tem storitvenih dejavnosti, pa je pomemben faktor tudi dejstvo, da je

švedska ekonomija v manjši meri odvisna od turizma, kot so države na jugu Evrope. Švedska, kot tudi druge severne države, so tudi dobro digitalno razvite in imajo široko dostopnost do interneta, kar je ljudem omogočalo, da brez večjih zapletov začnejo delo od doma. Kljub vsemu je nezaposlenost poskočila z 6,6 % na 9,2 %. Mnogi predvidevajo, da se bo Švedska zaradi manj strogih ukrepov ekonomsko lažje in hitreje postavila na noge. Tako, denimo, Tagnell predvideva, da na Švedskem ne bo drugega vala, kar bi imelo ugoden vpliv na ekonomijo. Je torej naziv črne ovce, ki ga je Švedski nadela Evropa, opravičljiv? Na to vprašanje danes še nimamo odgovora. Napovedi, da se bodo odločitve Švedski obrestovale, so optimistične, toda gre zgolj za napovedi. O pandemiji in njenih posledicah danes še vedno vemo premalo in le čas bo pokazal, ali je Švedska sprejela prave odločitve ali pa se je hudo motila.

Zala Terlep Rogelj

Priimki (87)

Tino Mamić

Šaver

Priimek Šaver najdemo v Gorici in okolici že pred pol tisočletja. Družin je bilo več, verjetno sorodstveno povezanih. Slutimo pa lahko dve gnezdi tega priimka: eno v Brdih, drugo v Rožni Dolini. Leta 1507 najdemo v Goriškem urbarju tako dvakrat omenjenega Urbana Šavra (Urbanus

zemljišče pri Ozeljanu, ki se imenuje Šaver (Sauer). Verjetno je iz priimka Šaver vsaj v nekaterih primerih nastal tudi italijanski priimek Sauro. Priimek izvira iz nemške besede SAUN v pomenu svinja. A to nima nobene zveze z umazanijo ali še kakim drugim pomenom, ki ga dobimo ob asociaciji na prašiča. Gre za trgovca ali rejca prašičev, katerega otroci so dobili tak priimek. Vsekakor je to endemični goriški priimek, saj je eden najstarejših slovenskih priimkov. Danes živi v Sloveniji samo še 34 ljudi s tem priimkom, od tega jih je 20 na Goriškem.

Die 17. Junii 1780. filius legitimus Valentini, rustici, f. Leopoldi de S. Andrea, natus mok. pat. me. Patris levantibus op. Vincentio Cristoforo

Die 19 Junii 1780. filia legitima Andreae f. q. Jacobi

Krstni vpis Ivana Vincencija Šavra iz leta 1780. V dragocenem zapisu najdemo imena njegovih staršev in obeh dedov. Krstno knjigo št. XII (1771-1784) imajo v Župnijskem uradu sv. Hilarija in Tacijan v Gorici.

Možno pa je tudi, da gre za nemški priimek, oziroma priimek nemških priseljencev, če se je v Rožno Dolino pred letom 1500 priselil kak Sauer iz nemških dežel. Ša danes namreč v Nemčiji živi več kot 16.000 družin s priimkom Sauer, kar uvršča priimek med 100 najpogostejših v državi. Na vsem svetu najdemo 100.000 Sauerjev: 60.000 v Nemčiji, 21.000 pa v ZDA. Mnogi sodobni Šavri izvirajo iz rodbine, ki ima gnezdo v Rožni Dolini pri Gorici. Štefan Šaver, ki je bil rojen leta 1704, je začetnik te rodbine. Štefan je gotovo sorodstveno povezan z Jernejem in Mohorjem Šavrom, ki sta živel v Rožni Dolini pred 500 leti. Tako lahko rečemo, da živijo Šavri v Gorici in njeni okolici že vsaj pol tisočletja.

Zgodovinsko napredovanje za ŠZ Soča

Športno združenje Soča iz Sovodenj je po napredovanju moške članske ekipe iz deželne D lige v C ligo pred nekaj dnevi prejelo sporočilo deželne FIPAV (Italijanska odbojgarska federacija), da so si tudi dekleta Soče ZKB izborila napredovanje. Dne 26. avgusta je ŠZ Soča potrdilo deželni FIPAV, da sprejme napredovanje. Državna federacija je namreč dokončno lestvico 1. ženske divizije, ki jo je meseca junija odobrila pokrajinska FIPAV, "popravila" v skladu z vsedržavnim pravilom, da se sestavi dokončna lestvica na podlagi zadnje odigrane tekme. Soča si je tako pridobila pravico napredovanja v deželno žensko D ligo kot prvouvrščena ekipa! Napredovanje ženske članske ekipe v deželno prvenstvo je za sovodenski klub zgodovinsko, saj je to prvič v skoraj štiridesetletni zgodovini društva. Ekipo sestavljajo pretežno dekleta, ki bodo nastopala v prvenstvu U19 in trenirajo že tri leta pod vodstvom Luce Milocca.

Prejeli smo

Od vremena do strahovlade

Odkar sem v pokoju, se ljubiteljsko ukvarjam s kmetijstvom, posebej s trtami. V tej dejavnosti je napoved vremena zelo pomembna. Zato sem dolgo let zvesto spremljal vremensko napoved, ki jo je RTV Slo 1 ponujala nekaj minut pred 19. uro. Bila je resna in temeljita, ena mojih priljubljenih oddaj. Prijazni vremenoslovci so gledalca nagovorili, mu prikazali premikanje ciklonov in anticiklonov po Evropi in nazadnje natančno opisali razmere v Sloveniji za naslednje jutro in popoldne. Prikazali so se potem trije okvirčki z vsemi podatki za glavna slovenska pogorja in še razmere ob morju, na obali in na vodi. Vse se je končalo s štirimi nazornimi sličicami o vremenu za naslednje štiri dni. V pričakovanju napovedi se je gledalec lahko razvedril ob kvizu Vem in si ogledal še poročila ob 19. uri. Potem se je v dobi koronavirusa nekaj zgodilo. Z ekrana je izginil vremenoslovec, ki gledalca neposredno poveže z dogajanjem, slišati je bilo le glas, vendar se včasih izjemoma zopet prikaže. Dogajanje nad Evropo so pogosto izpustili, izginili so podatki o stanju v gorah in ob morju, kakor da Slovencev gore in morje sploh ne zanimajo (!). Napoved za naslednje štiri dni se prikaže zelo na hitro, da se podatkov ne da niti dobro pregledati.

Na dan 10. avgusta so se med napovedjo duhovitega g. Velkavrha zopet pojavile sličice o razmerah v gorah in ob morju. Upal sem, da se bo kaj spremenilo, pa se ni. Bil je edini dan. Vse kaže, da je nujno s to oddajo zelo pohiteti, ker zanjo ni več časa. Istočasno gledalca med kvizom Vem obmetavajo z neznosnimi reklamami, ko znana imena veleblagovnic tekmujejo, kako bi bolj absurdno prikazala plesalca, ki izvaja idiotske plesne med visokimi policami, naloženimi z vsemi dobrotami. Kakih deset takih reklam nam v razponu tridesetih minut ponovijo dvakrat. Pri televiziji očitno menijo, da smo gledalci “zarukani” in samo enkrat ne bomo razumeli. Človek upa, da bo prišel na svoj račun pri poročilih, ki bodo resna. Pokažejo čednega mladeniča, ki je verjetno vpisan na kako napredno fakulteto in pred kamero izjavi, da v koronavirus ne verjame in je vse izmišljeno. Televizijski časnikar nima na to izjavo nobene pripombe, ima pa veliko pripomb, ker si je ministrica Pivec med obiskom nekega podjetja oblekla njihovo reklamno majico. To pa je res hudo in potrebna je temeljita analiza, ki zasede zajeten del poročil. Nato poročajo o protestnikih, ki ob petkih hodijo in kolesarijo po Ljubljani ter zahtevajo odstop vlade. Med drugim protestirajo,

češ da ukrepi za zajezitev koronavirusa omejujejo osebno svobodo, rušijo demokracijo in pripravljajo desno diktaturo. Svobodo namreč pojmujejo tako, da lahko okužen hodiš nemoteno kjerkoli in okužiš vse okoli sebe. Zanimivo je, da v Italiji take proteste pripravljajo desničarji proti levosredinski vladi, ki prav tako omejuje osebno svobodo, ruši demokracijo in pripravlja levo diktaturo. To je šolski primer uresničenja starega izreka, da se skrajnosti dotikajo. Vse diktature so enake in uporabljajo iste načine za ustrahovanje ljudi. Dediči dveh najhujših totalitarizmov, ki so krvavo zaznamovali Evropo 20. stoletja, se zdaj borijo za demokracijo. Vsi vemo, kakšne svobode bi bili deležni, ko bi oni prišli na oblast. V tem klavnem času se lahko tolažimo, da je srečno naključje naklonilo Sloveniji in Italiji istočasno najmodrejša predsednika republike, kar sta jih premogli v republikanski zgodovini. Po razočaranjih, ki sem jih navedel, sem se po dolgih mesecih potrežljivosti zdaj odločil, da za zdaj ne bom več gledal ne kviza, ne vremena, ne poročil. Rajši bom zvečer strmel v nebo, opazoval luno in premikanje meglic, prisluškoval vetru ter sledil vreščanju hudournikov, kakor so to delali naši nonoti.

Danilo Čotar

Pogled na domači šport z obveznim pogojnikom

Spet na igrišče z veliko neznankami

Kaže, da je čakanja dovolj, po šestih mesecih in pol, celi večnosti, se vrača naš šport. Pogojniki je v teh negotovih časih še dalje obvezen, vedno namreč pripišemo, da se lahko, dokler boste imeli časopis v rokah, še kaj spremeniti. Ta sestavek je bil napisan v ponedeljek. V soboto pa bodo vendarle stopili na igrišče prvi nogometaši – amaterji, začenjata se namreč državni in deželni pokal. Amaterski nogomet ima vsaj določen tudi začetek prvenstev, ki je predviden v nedeljo, 27. septembra. Odbojkarji in košarkarji pa naj bi z zveznimi tekmovanji začeli med oktobrom in novembrom, tu pa je še ničkoliko neznank. Vezane so zlasti na razpoložljivost telovadnic, tako šolskih, ki bi letos lahko ponekod celo gostile pouk, kot tudi ostalih. Vadbo pa je že začela glavna članska ekip društva, ki so včlanjena v Združenje slovenskih športnih društev v Italiji. Zadnji bodo spet poprijeli te dni. Težav za zdaj ni, vsi se striktno držijo predpisov, tako da potekajo treningi nekoliko drugače, kot smo bili vajeni. Razkuževanje rok in opreme, vsak s svojo žogo, veliko individualnega dela in – v mejah možnosti – manj fizičnega stika, kjer se da, so do zdaj trenirali na prostem, na koncu pa

gredo vsi se prhat domov, ker skupna uporaba slačilnic še ni predvidena. Kaj lahko pričakujemo od nove športne sezone na nepoklicni ravni (kar pa deloma velja tudi za profesionalni šport, saj vsega tudi z rednim testiranjem ni mogoče kontrolirati), je danes težko reči. Prvenstva naj bi startala, ukrepi bodo

kar bo terjalo tudi dodaten organizacijski in kadrovski napor. Vprašanje brez odgovora pa ostaja tudi prisotnost občinstva ob igriščih. V prostorni tržaški dvorani PalaTrieste, ki sprejme do sedem tisoč gledalcev, je v nedeljo prvo pokalno tekmo tržaški košarkarski prvoligaš

seveda vzporedni s tistimi splošnimi, pripravljeni pa moramo biti na kakšno prekinitev v posameznih tekmovanjih, če bi prišlo do okužb oziroma poslabšanja epidemiološkega stanja. Poglavlje zase je tu mladinska športna dejavnost, ki se polagoma spet začinja tudi v naših klubih. Veliko bo odvisno od tega, kako se bo pognalo šolsko leto. Društva pa so programe zastavila zelo resno in odgovorno,

po odredbi deželnega predsednika igral pred tisoč privrženci. Prvi korak, bomo videli s kakšnimi posledicami. Nadejamo si seveda, da bi v prihajajoči športni sezoni 2020/2021, tisti, ki sovпада s šolskim letom, na teh stolpcih čim več obveščali o dosežkih na tekmovališčih in lepih zgodbah iz naše športne srenje, čim manj pa o okužbah, odpovedih in “covid-protokolih”.

HC

Nerazumljivo dejanje pristojnih oblasti

Zaseg turistično socialne kmetije Silicanum

Prejšnji teden, v torek, 25. avgusta, se je na Goriškem kot strela z jasnega pojavila novica, da so karabinjerji oddelka za nadzor kakovosti blaga in zdravja (NAS) iz Vidma zasegli turistično socialno kmetijo Silicanum na Solkanskem polju, v severnem delu goriškega mesta. Preventiven ukrep je na predlog tožilstva odredilo goriško sodišče. Silicanum sta si zamislila in ga upravljata zakonca Jadran Podveršič in Cinzia Olivo. V idiličnem okolju med vinogradi, njivami in oljkami so v tem kraju pet let v miru preživljali dneve starejši občani. Tu so našli drugi dom, varno zatočišče, prijazno besedo, ustrežljivost in domačnost. Zdaj je bilo v Silicanumu devet starejših oseb, starih od 86 do 94. let. Njihova žalost je bila ob prisilnem odhodu nepopisna. Jokali so in se upirali oblastem, ki so jih s silo pregnale z njihovega novega doma in jih namestile v domove za ostarele na Goriškem, v katerih morajo, vsaj tistih šest, ki so v Ločniku v domu Angelo

Culot (dve gospe sta v Trziču, ena pa pri Marijinih sestrah čudodelne svetinje na Korzu Italija) kot novi gostje prestajati karanteno. Preiskovalci menijo, da sta turistično kmetijo spremenila v dom za ostarele brez ustreznih dovoljenj in za to usposobljenega osebja. V zvezi s tem jim očitajo še vrsto kaznivih dejanj, kot npr. nezakonito opravljanje zdravstvene dejavnosti, oškodovanje zavoda za socialno varnost in še marsikaj drugega. Izrečene obtožbe presenečajo vse, ki poznajo člane družine Podveršič in cenijo njihovo delo, ki ga opravljajo pošteno. Zato smo se še mi odpravili k Jadranu in Cinzii, da bi nam pojasnila položaj. Povedala sta, da sta na kontrole že navajena, saj so rutinska zadeva. Če sta pri delu, ki ga opravljata z veseljem in predanostjo – tudi v času najhujšega razsajanja epidemije koronavirusa niso zabeležili pri njih nobene okužbe –, kaj zagrešila, kar je človeško, bosta pač plačala globlo in uredila vse potrebno.

Zavračata pa ravnanje oblasti, ki se z njima obnašajo kot s kriminalci. Pri svoji dejavnosti nista nikoli nič prikrivala, vse sta delala v skladu z zakoni, kot nam je povedal Jadran, ko nam je pokazal uradne akte

in pristojne zakone. Večkrat je poudaril, da je Silicanum tudi socialna kmetija. Njeno delovanje sloni na državnem zakonu št. 141 iz l. 2015, v katerem ne piše, da se zahteva prisotnost zdravstvenega osebja. Vpisana je tudi na seznam socialnih kmetij deželne ustanove ERSa. Omenjeni zakon omogoča tudi delo z otroki, ljudmi s posebnimi potrebami in ostarelimi (vsak dan je prihajal

k njim tudi fant, varovanec Cisi, da bi pomagal v kuhinji). A tega preiskovalci sploh nočejo jemati v poštev, vse to so, po mnenju upraviteljev, namenoma spregledali in preslišali njune ugovore. V vseh

zapisnikih preiskovalci niso nikjer zapisali, da je Silicanum socialna kmetija. Vztrajajo pri tem, da je to turistična kmetija, ki se je nezakonito spremenila v dom za ostarele. Upravitelja sumita, da je karabinjerje nekdo načrtno poklical (nekomu so očitno trn v peti!), saj se je vsa zgodba začela že pred dvema mesecema, ko so imeli prvo kontrolo. Takrat sta jim pokazala, kako poteka njihova dejavnost, za katero

sta prejela vrsto nagrad in priznanj. Na zaslišanju so že tedaj poklicali uslužbenca, ki so bili v teh letih zaposleni pri njih, pa tudi sorodnike gostov. Vsi so povedali, kako so se njihovi dragi dobro počutili v Silicanumu, kjer jim ni manjkalo prav nič, saj so zanje zavzeto skrbeli. A vsa pričevanja očitno niso nič zalegla, saj so nekaj več kot pred dvema tednoma doživeli podrobno hišno preiskavo, po kateri so preiskovalci goriško občino in zdravstveno podjetje obvestili, da je po njihovih ugotovitvah Silicanum dom za ostarele. Obtožujejo jih, da so starostnikom dajali zdravila in jih kopali, česar ne bi smeli. V resnici so goste le spominjali na jemanje le-teh in nekaterim pri kopanju pomagali le toliko, kolikor jim to narekuje vest in človekoljubnost. Upravitelja Jadran in Cinzia sta bila vpisana na seznam preiskovanih in rečeno jima je bilo, da lahko nadaljujeta dejavnost do sodnijske obravnave, ki bo v prvi polovici septembra. V resnici ni bilo tako, saj je prišlo do zasege vseh prostorov

(celo mize, kjer obedujeta sama s sinom in starši!), odvzeli so jima licenco. To jima onemogoča vsakršno dejavnost. Zdaj imata vse v odvetnikovih rokah, osebje, ki je delalo pri njih, je izgubilo službo in je prestalo že kar nekaj zaslišanj. K sreči so s Podveršičevimi solidarni vsi, ki jih dobro poznajo, tudi goriška občina, združenje Coldiretti in drugi. Afera predstavlja zanju hud finančni udarec, saj morata še izplačevati posojila. Najhuje pa vse to vpliva na ugled Silicanuma. Zelo sta tudi pretresena zaradi vsega, kar so morali prestati njuni nebolglijeni gostje, ki so vedeli, da je Silicanum socialna kmetija. Kot sta izjavila, se bosta z vsemi močmi borila, da jima bodo priznane pravice, ki jih določa državni zakon o socialnih kmetijah. Zdaj se ukvarjajo s tem, da bi dosegli preklic zasege in da bi lahko nadaljevali delo do razsodbe. V Italiji je kakih 9.000 podobnih kmetij. Če zaprejo njihovo, bodo morali še druge.

Iva Koršič